

Bijlage 1

Advies stuurgroep locatiekeus GKC Leens 020914

Ontwikkeling

Geïntegreerd Kindcentrum Leens

Advies stuurgroep; locatiekeus

september 2014

Inhoudsopgave

1.	INLEIDING	4
2.	PROCES	5
2.1	Gemeenteraad	5
2.2	Aanpak	5
2.3	Toekomstscenario II Scholenspreiding Noord-Groningen	5
3.	LOCATIES	7
3.1	Locatiestudie	7
3.2	Locatieonderzoek 5 locaties	7
3.3	Nadere bekeken locatie Gemeentehuis	8
4.	EFFECTEN SCHOLENSPREIDING OP PLANVORMING	9
4.1	Aanleiding	9
4.2	Locatiekeuze	9
4.3	Omvang schoolgebouwen	9
5.	INGROEIMODEL GEMEENTEHUIS	11
5.1	Nu nieuwbouw naast gemeentehuis en in 2018 inplaatsen schoolfuncties	11
5.2	Tijdpad	11
5.3	Inzet beperken omvang nieuwbouw	11
6.	FINANCIËN; KWALITATIEVE ANALYSE LOCATIE GEMEENTEHUIS	13
6.1	Verwerving	13
6.2	Bouwen	13
6.3	Infrastructuur	13
6.4	Kwalitatieve beoordeling geeft voldoende inzicht	13
7.	ADVIES STUURGROEP	14
8.	VERVOLG	16

1. Inleiding

In deze notitie treft u een weergave aan van de stand van zaken rond de locatiekeus voor het Geïntegreerd Kindcentrum (GKC) in Leens en het advies van de stuurgroep.

De opbouw van deze notitie is dat in hoofdstuk 2 eerst in het kort het proces en relevante ontwikkelingen worden geschetst. In hoofdstuk 3 wordt ingegaan op de aspecten rond de locatiestudie en de haalbaarheid van gedeeltelijke transformatie van het gemeentehuis. Hoofdstuk 4 gaat in op de betekenis van de recente ontwikkelingen rond de scholenspreiding. Waarna in hoofdstuk 5 het door de stuurgroep voorgestelde ingroeimodel wordt toegelicht. Hoofdstuk 6 geeft een kwalitatief beeld van de financiële consequenties. hoofdstuk 7 geeft de opvattingen van de stuurgroep weer. Afgesloten wordt met hoofdstuk 8 met een doorkijk naar de vervolgstappen.

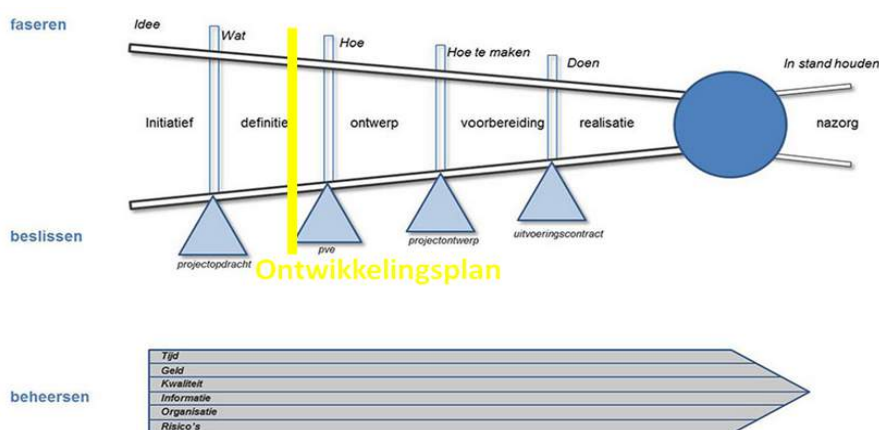
2. Proces

2.1 Gemeenteraad

Op 18 februari 2014 is de gemeenteraad van De Marne akkoord gegaan met de bevindingen van het haalbaarheidsonderzoek naar het GKC Leens. Op basis hiervan heeft de stuurgroep Krimp en Leefbaarheid een voorbereidingskrediet beschikbaar gesteld om een ontwikkelingsplan te maken voor een GKC in Leens. Uitgangspunt van het raadsbesluit is invulling te geven aan het Integraal Huisvestingsplan waarin opgenomen is het doel om nieuwbouw te realiseren voor de basisscholen OBS Lydinge en CBS De Regenboog, de peuterspeelzaal en waar mogelijk een kinderopvangorganisatie. Nieuwbouw is noodzakelijk, omdat het gebouw van De Regenboog is afgeschreven en omdat Lydinge momenteel in tijdelijke huisvesting is ondergebracht.

2.2 Aanpak

Ten behoeve van dit project is een stuurgroep ingesteld waarin zowel de beide bestuurders van de scholen (Lauwers & Eems en VCPO Noord-Groningen) zitting hebben als de betrokken portefeuillehouder van de gemeente. De stuurgroep heeft een plan van aanpak laten opstellen (16 april 2014) waarin de stappen beschreven zijn die gezet worden om tot een ontwikkelingsplan voor het GKC te komen. De stappen in de planvorming zijn in onderstaande afbeeldingen schematisch weergegeven.

Een belangrijk onderdeel binnen het op te stellen ontwikkelingsplan vormt de locatiekeuze. In het plan van aanpak is de locatiekeuze in augustus 2014 voorzien, het gehele ontwikkelingsplan zal eind van het jaar gereed zijn ten behoeve van besluitvorming in de stuurgroep. Ten behoeve van de locatiekeuze zijn de volgende twee onderzoeken in opdracht van de gemeente uitgevoerd:

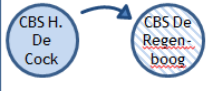
- Scan locaties en Locatieonderzoek GKC Leens, door BugelHajema
- Quick scan hergebruik gemeentehuis juli 2014, door BD architecten

Deze onderzoeken zijn separaat bijgevoegd. Op de resultaten van deze rapportages en de betekenis wordt in hoofdstuk 3 nader ingegaan.

2.3 Toekomstscenario II Scholenspreiding Noord-Groningen

Op 10 juni 2014 hebben de schoolbesturen van Lauwers & Eems en VCPO Noord-Groningen hun toekomstscenario op de scholenspreiding gepresenteerd. Doel van beide schoolbesturen is om rond de jaarwisseling 2014 besluitvorming over de vervolgstappen te laten plaatsvinden. Naar het voorstel in het Toekomstscenario II fuseert op 1 augustus 2014

OBS De Akkerwinde met OBS Lydinge in Leens; de verwachting is hierbij dat door de fusie in 2014 een openbare basisschool in Leens ontstaat van 71 leerlingen (inmiddels is deze fusie gerealiseerd). In het toekomstscenario scholenspreiding wordt er ook van uitgegaan dat CBS Hendrik de Cockschool in Ulrum en CBS De Regenboog in augustus 2018 fuseren tot één christelijke basisschool in Leens. Volgens dit toekomstscenario zou met deze fusie een school kunnen ontstaan van 158 leerlingen. Hieronder is de visualisatie uit de rapportage weergegeven.

<p>OBS De Akkerwinde in <u>Ulrum</u> + OBS Lydinge in Leens</p> 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Op 1 augustus 2014 fuseert OBS De Akkerwinde met OBS <u>Lydinge</u> in Leens. <p>Schoolgrootte*</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ Deze fusie is reeds in gang gezet, omdat het leerlingenaantal op OBS De Akkerwinde (24) onverantwoord is. ■ Door de fusie ontstaat een openbare basisschool in Leens van 71 leerlingen. <p>Keuzevrijheid en nabijheid</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ Om tegemoet te komen aan het criterium keuzevrijheid is er niet voor gekozen om OBS <u>Lydinge</u> gelijk te fuseren met CBS De Regenboog in Leens. ■ Net als voor de fusie tussen CBS H. de Cock en CBS De Regenboog (zie hieronder) geldt dat het gekozen scenario inboet op het criterium nabijheid. Echter, de afstanden naar Leens en Zoutkamp zijn niet onoverkomelijk groot (beide minder dan 5 km).
<p>CBS H. De Cock in <u>Ulrum</u> + CBS De Regenboog in Leens</p> 	<ul style="list-style-type: none"> ■ CBS H. De Cock in <u>Ulrum</u> en CBS De Regenboog fuseren tot één christelijke basisschool in Leens; het doel is om deze fusie voor augustus 2018 gerealiseerd te hebben. <p>Schoolgrootte*</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ Het leerlingenaantal van CBS H. De Cock is reeds lager dan 80 en zal volgens de prognoses dalen tot onder de 60; het leerlingenaantal van CBS De Regenboog blijft volgens de prognoses (net) boven de 80. Door een fusie zal het leerlingenaantal van de christelijke basisschool in Leens ruim boven de 80 blijven. <p>Keuzevrijheid en nabijheid</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ De ouders in <u>Ulrum</u> behouden hun keuzevrijheid. Zij kunnen kiezen uit een samenwerkingsschool in Zoutkamp, een christelijke basisschool in Leens en een openbare basisschool in Leens. ■ Aangezien er geen school in <u>Ulrum</u> blijft bestaan, boet het gekozen scenario in op het criterium nabijheid. Echter, de afstanden naar Zoutkamp en Leens zijn beperkt (beide minder dan 5 km). ■ Momenteel wordt op CBS De Regenboog Daltononderwijs aangeboden. Onderzocht zal worden welke onderwijskundige invulling in de toekomst aan de school gegeven wordt.

Dit toekomstscenario wijkt af van het IHP zoals dat door de gemeenteraad op 23 april 2013 is vastgesteld. Dit betekent dat de ruimtebehoefte berekeningen voor nieuwbouw voor Lydinge en De Regenboog, zoals die door de gemeente in het IHP zijn opgesteld met deze ontwikkeling geen rekening is gehouden. In hoofdstuk vier wordt nader ingegaan op de consequenties voor het project GKC Leens en de locatieafweging.

3. Locaties

3.1 Locatiestudie

De stuurgroep heeft opdracht gegeven aan bureau BugelHajema voor het doen van een locatiestudie. Als onderdeel van de locatiestudie is een scan uitgevoerd om te checken welke potentieel geschikte locaties betrokken dienen te worden bij het locatieonderzoek. Hiertoe is een theoretische scan uitgevoerd, op basis van de volgende uitgangspunten:

- Perceel oppervlakte minimaal 5.300 m²*
- *5.300 m² betreft de benodigde bruto ruimte in een maximaal groeiscenario zie ook hierna.
- Bestaande woonbebouwing uitgezonderd
- Agrarische percelen direct buiten Leens uitgezonderd

De scan heeft een 18-tal locaties opgeleverd. Deze integrale locatiescan maakt deel uit van de rapportage van BugelHajema. Bij nadere beschouwing van deze gescande locaties blijkt dat er één locatie (Leens-Oost) bij zit die aan de 4 al door de gemeenteraad geaccordeerde te onderzoeken locaties toegevoegd is.

3.2 Locatieonderzoek 5 locaties

Voor de potentieel meest in aanmerking komende 5 locaties heeft BugelHajema een analyse naar de ruimtelijk relevante aspecten uitgevoerd; dit betreft de locaties Gemeentehuis, huidige Lydinge, oude locatie Lydinge, huidige locatie De Regenboog en Leens-Oost. Het onderzoek betreft de ruimtelijke inpasbaarheid en de milieutechnische aspecten.

Uitgangspunt voor dit onderzoek is de ruimtebehoefte zoals die in het IHP is bepaald.

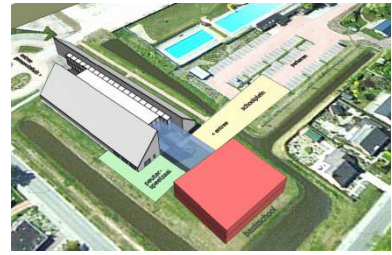
Om rekening te kunnen houden met eventuele toekomstige ontwikkelingen is door de stuurgroep opdracht gegeven een groeivariant met 2,5 keer* het leerlingaantal te betrekken in het onderzoek. Samengevat betekent dit het volgende ruimtebeslag:

- bebouwingsoppervlakte: 1.400 m²/ groeiscenario 2.500 m²;
- benodigde perceeloppervlakte: 2.400 m²/ groeiscenario 3.800 m²

Aangevuld met benodigde openbare ruimte (parkeren) is op basis van dit groeiscenario de scan gebaseerd op een te zoeken perceel van minimaal 5300 m².

Uit het locatieonderzoek komt het gemeentehuis als duidelijk de beste optie uit de bus. In het advies van BugelHajema wordt aanbevolen de locatie De Regenboog, Oude Lydinge, huidige Lydinge en Leens-Oost niet verder te onderzoeken.

* Groeiscenario van 2,5 keer betreft een aanname van de stuurgroep

3.3 Nadere bekeken locatie Gemeentehuis

Voor de locatie Gemeentehuis spelen een tweetal vraagstukken. Vraag één is, wat zijn de hergebruiksmogelijkheden van het huidige gebouw? En de tweede vraag hierop volgend is, wat zijn de consequenties voor het huidige gebruik?

Om de vraag naar hergebruiksmogelijkheden te kunnen beantwoorden heeft de architect van het gemeentehuis (BD architecten) een technische quick scan gemaakt. Uitkomst van deze scan is dat met name de schoollokalen een hoogte vragen welke niet binnen de structuur van het bestaande gebouw is te accommoderen. Het eventueel benutten van de centrale hal (via box in box) biedt hiervoor ook onvoldoende mogelijkheden. Een combinatie van nieuwbouw voor de klassen en gebruik van het bestaande gebouw voor de overige (school)functies en peuterspeelzaal is wel goed denkbaar en ruimtelijk op de kop of aan de zijkant van het bestaande gebouw goed uitvoerbaar.

Uitgaande van een 7 klassige school (conform IHP) gaat het dan om nieuwbouw van circa 680 m² en gebruik van het gemeentehuis voor 350 m² plus 160 m² peuterspeelzaal (huidige fractiekamer en vergaderruimten; berekende ruimtevraag peuterspeelzaal 120 m²). De centrale hal van het gemeentehuis biedt voor een GKC allerlei kansen voor centrale (school)activiteiten, voor een optimaal gebruik zal de inrichting van de raadszaal aangepast dienen te worden. Ook heeft de architect een ruimtelijke verkenning gemaakt hoe het groeiscenario geacommodeerd kan worden.

Duidelijk is dat het huidige gebruik als gemeentehuis door ingebruikname van de school beperkt wordt. Concreet zou het hierbij dan gaan om: fractiekamer en vergaderruimte, mede gebruik centrale hal/raadszaal en 350 m² aan werkplekken(circa 35 stuks). Zolang het gemeentehuis functioneert zal hiervoor een oplossing gevonden dienen te worden.

De stuurgroep heeft op basis van dit onderzoek en de nu bekend zijnde plannen met betrekking tot de scholenspreiding naar een ingroeimodel gezocht waarbinnen het huidige gebruik van het gemeentehuis tot de herindeling in 2018 onbelemmerd voortgezet kan worden (zie hoofdstukken 5 en verder).

4. Effecten scholenspreiding op planvorming

4.1 Aanleiding

De door beide schoolbesturen gepresenteerde rapportage scholenspreiding: Toekomstscenario II, heeft direct consequenties voor de noodzakelijke omvang van de schoolgebouwen in Leens. Daarbij is het zo dat de besluitvorming hierover nog dient plaats te vinden. Bij de stuurgroep bestaat er de wens om het proces voor de realisatie van een nieuwe school voor de Lydinge en de Regenboog niet onnodig te verlengen. Deze scholen wachten immers eigenlijk al te lang op goede huisvesting. Mogelijke effecten op de planvorming betreffen naast de omvang ook de locatiekeuze. Hierover heeft de stuurgroep het volgende overwogen.

4.2 Locatiekeuze

De stuurgroep heeft gesproken over de mogelijke gevolgen van de scholenspreiding voor de locatieafweging. Zij is tot de conclusie gekomen dat de locatiestudie en de conclusies van BugelHajema gehandhaafd kan blijven.

Een alternatief model zou kunnen zijn het realiseren van het GKC aan de oostzijde van Ulrum ten behoeve van Ulrum, Zoutkamp, Leens en omgeving. Dit model is niet opgenomen in de gepresenteerde rapportage scholenspreiding, maar in de reacties op Toekomstscenario II is wel de vraag naar de haalbaarheid van dit model naar voren gebracht. De stuurgroep heeft over dit model het volgende overwogen. Dit model betekent voor leerlingen uit Leens een extra reisafstand van circa 2,5 kilometer omdat er in Leens dan geen openbaar en protestants-christelijk onderwijs aangeboden wordt. In veel opzichten zal de locatie bij Ulrum-Oost verder gelijk scoren aan de locatie Leens-Oost met dien verstande dat de omvang van de nieuwbouw in dit model extra omvangrijk zal zijn (en dus ook hogere investeringen zal vergen) om alle leerlingen uit Ulrum, Leens en Zoutkamp te kunnen accommoderen.

De stuurgroep concludeert dat de locatiekeuze voor het gemeentehuis dermate veel voordelen in zich lijkt te hebben (zie ook hoofdstuk 7) dat het niet zinvol is om nu alsnog de deze locatie toe te voegen aan de locatiestudie van BugelHajema.

Wel is de stuurgroep van opvatting dat mocht de locatie gemeentehuis bij nadere uitwerking niet haalbaar zijn dat dan de locatie Ulrum-Oost aan de 4 overblijvende locaties toegevoegd dient te worden om in de nadere afweging betrokken te worden.

4.3 Omvang schoolgebouwen

De stuurgroep heeft ook gesproken over de mogelijke gevolgen van de scholenspreiding voor de omvang van de te realiseren schoolgebouwen. In het IHP is de gemeente uitgegaan van een te realiseren programma voor de twee scholen van in totaal 1.028 m² en de peuterspeelzaal van 121 m². Deze scholenomvang was gebaseerd op de prognoses leerlingenaantallen voor De Regenboog en Lydinge opgesteld door het Planning Verband Groningen (december 2012). Hierna is deze prognose weergegeven.

				Realiteit		Prognoses		--	Per dorp
				2011	2012	2020	2027	11/27	2027
1	Leens	Regenboog	VCPO	102	96	92	81	-21	174
2		Lydinge	L&E	42	43	38	33	-9	
3		Handpalm	VGPONN	85	82	68	60	-25	

Prognose uit IHP 280113

In Toekomstscenario II is de fusie van de Akkerwinde met de Lydinge op 1 augustus 2014 voorzien. Inmiddels is deze fusie daadwerkelijk gerealiseerd en bedraagt de omvang van de Lydinge op 1 augustus 2014 63 leerlingen en 4 klassen (de gegevens van peildatum 1 oktober 2014 zijn nog niet beschikbaar).

De stuurgroep constateert dat de besluitvorming over een mogelijke sluiting van de Hendrik de Cockschool onzeker is. Gaat conform Toekomstscenario II in augustus 2018 de CBS Hendrik de Cockschool uit Ulrum fuseren met CBS De Regenboog, dan ontstaat er een CBS school waarvan de omvang in het scholenspreidingsplan is ingeschat op 158 leerlingen in 2018, dalend naar circa 139 leerlingen in 2028. Dit betreft een cijfermatige benadering waarbij geen rekening is gehouden met mogelijke 'weg-lek effecten'.

De stuurgroep realiseert zich dat door deze actuele beleidsontwikkeling de nieuwbouwopgave extra complex is. Zo is het huidige beschikbare nieuwbouw budget niet afgestemd om extra omvang (Akkerwinde en Hendrik de Cockschool) te accommoderen. Tegelijkertijd zal het weinig aantrekkelijk zijn om nu nieuwbouw te realiseren welke bij de start al te krap is en het noodzakelijk is om 2 jaar na oplevering bij te moeten bouwen (extra bouwplaats- en startkosten en overlast tijdens bouw). Voor de locatiekeuze hoeft hierin geen besluit genomen te worden. De stuurgroep gaat er vanuit dat de besluitvorming over Toekomstscenario II conform de planning eind van dit jaar zal plaatsvinden en de uitkomsten in het ontwikkelingsplan voor het GKC Leens meegenomen kunnen worden.

5. Ingroeimodel Gemeentehuis

5.1 Nu nieuwbouw naast gemeentehuis en in 2018 inplaatsen schoolfuncties

In de stuurgroep is het gesprek gevoerd over de consequenties van de school in het gemeentehuis en het functioneren van het gebouw als gemeentehuis. De stuurgroep constateert dat de samenvoeging van Hendrik de Cockschool met De Regenboog is voorzien rond augustus 2018. De huidige planning gaat uit van een gemeentelijke herindeling per 1 januari 2018.

Op basis hiervan stelt de stuurgroep voor het model gemeentehuis een ingroeimodel voor. In dit ingroeimodel wordt de nieuwbouw bij het gemeentehuis eerst ook benut voor het accommoderen van ondersteunende schoolfuncties om vanaf augustus 2018; bij de instroom van Hendrik de Cockschool ingezet te kunnen worden voor de benodigde 2 extra klaslokalen.

Dit ingroeimodel is als volgt opgebouwd:

- Nieuwbouw naast gemeentehuis voor Lydinge en De Regenboog (en peuterspeelruimte)
- 2018 eventuele instroom van de Hendrik de Cockschool
 - Benodigde 2 extra klaslokalen Hendrik de Cockschool accommoderen in de gerealiseerde nieuwbouw
 - Ondersteunende schoolfuncties realiseren in het gemeentehuis (200-400 m2)
 - Peuterspeelruimte naar het gemeentehuis door verbouwen van raadskamer/vergaderzaal
 - Aanpassing centrale hal/raadszaal t.b.v. schoolgebruik

5.2 Tijdpad

Voor de nieuwbouw bij het gemeentehuis zal bij een strakke planning de bouw kunnen starten medio 2015, in gebruik name schooljaar 2016/2017. Vervolgens worden in 2018 na de gemeentelijke herindeling ruimte van circa 20/35 ambtenaren (200/350 m2) en de raadskamer geschikt gemaakt voor gebruik door de school en respectievelijk het peuterspeelwerk en kan eventueel de fusie met Hendrik de Cockschool in schooljaar 2018/2019 geacommodeerd worden. Ook zal bij deze stap in 2018 bekeken worden welke aanpassingen aan de raadszaal gewenst zijn zodat deze ruimte voor de nieuwe gebruikers optimaal kan functioneren.

5.3 Inzet beperken omvang nieuwbouw

Punt van uitwerking zal het bepalen van de exacte omvang van de nieuwbouw zijn. Op het startmoment is de theoretische ruimtebehoefte van beide scholen samen nu circa 1.175 m2, met een peuterspeelruimte van 120 m2 komt dit samen op 1.295 m2. Zoals eerder is aangegeven is het huidige financiële bouwbudget gebaseerd op een schoolgebouw van 1.028 m2.

Het lijkt niet noodzakelijk het gehele volume van 1.175 m2 in nieuwbouw te realiseren. Ook bij de start is er immers al medegebruik van het gemeentehuis mogelijk. Voor de centrale hal/raadszaal en ook voor bijvoorbeeld vergaderruimten is dubbelgebruik door zowel

scholen als gemeente ook bij de start goed mogelijk. Tevens is het zo dat deze situatie slechts kort duurt (circa 2 jaar). Ook is het denkbaar dat de peuterspeelzaal in 2018 instroomt.

Bij de uitwerking van dit ingroeimodel zal onderzocht moeten worden welke maatvoering van de nieuwbouw minimaal nodig is om ook de eerste twee jaren goed te kunnen functioneren.

<i>De inzet van de stuurgroep is om de omvang van de nieuwbouw te beperken om vanaf 2018 maximaal van het gemeentehuis gebruik te kunnen maken.</i>

6. Financiën; kwalitatieve analyse locatie Gemeentehuis

In deze planfase is het nog te vroeg om een kwantitatieve financiële verkenning te geven. Wel kan er kwalitatief over de kostenelementen een aantal uitspraken gedaan worden.

6.1 Verwerving

Gemeentehuis
Benutten bestaand pand en perceel

Het gebruik van het bestaande pand en perceel van het gemeentehuis betreffen kosten binnen de gemeentelijke boekhouding; feitelijk wordt een deel van het gebouw en een deel van de gronden ten gelde gemaakt op de onderwijsbegroting. De inbrengwaarde van de te gebruiken gedeelten van het gemeentehuis en de inbrengwaarde van het perceel waarop gebouwd gaat worden dienen nader bepaald te worden.

6.2 Bouwen

Gemeentehuis
Op startdatum circa 900-1100 m2 nieuwbouw en in 2018 verbouw van gemeentehuis van circa 200- 400 m2 (kosten verbouw circa 25% nieuwbouwkosten)

Aandachtspunten vormen hier de te hanteren afschrijvingsperioden van zowel de nieuwbouw als de verbouw. Door de mogelijkheid om de omvang van de nieuwbouw te beperken en de ingrepen in het bestaande gemeentehuis minimaal te houden kunnen de kosten beperkt worden.

6.3 Infrastructuur

Gemeentehuis
Aanpassen watergang
P+R gedeeltelijk aanwezig

Rond het gemeentehuis is infrastructuur in de vorm van ontsluiting en parkeren aanwezig. Het gebruik door de scholen zal hiervan slechts beperkte aanpassingen vereisen.

6.4 Kwalitatieve beoordeling geeft voldoende inzicht

De stuurgroep heeft besproken of het gewenst is de kwalitatieve verschillen te kwantificeren. De stuurgroep is tot de conclusie gekomen dat een nadere kwantitatieve financiële vergelijking op dit moment enkel van belang zou zijn indien er de behoefte is om min of meer gelijkwaardige locaties financieel te vergelijken. Hiervan is echter geen sprake.

7. Advies stuurgroep

De stuurgroep is enthousiast over het ingroeimodel in het gemeentehuis. Deze voorkeur sluit aan bij de doelstelling in het Woon en Leefbaarheidsplan “van nieuwbouw naar hergebruik”. Ook geeft de combinatie met het gemeentehuis extra kansen. Zo is bijvoorbeeld het inloopsprek uur van het CJG (Centrum voor Jeugd en Gezin) al in het gemeentehuis gevestigd. Met name de flexibiliteit en de mogelijkheden om in de verdere toekomst in te kunnen spelen op instroom van bijvoorbeeld aanvullende functies of zelfs eventueel scholen, geven een belangrijke meerwaarde aan dit model.

Samengevat heeft de stuurgroep voor haar voorkeur voor het ingroeimodel de volgende overwegingen:

- Ruimtelijk: de onmiddellijke nabijheid van de sporthal en andere centrumvoorzieningen
- Het medegebruik als GKC geeft een belangrijke impuls aan de toekomstwaarde van het gemeentehuis en de centrumfunctie van Leens
- De mogelijkheid om gefaseerd in te kunnen spelen op de ontwikkelingen in het onderwijsveld
- De mogelijkheid om tot 2018 het gemeentehuis volwaardig te laten functioneren
- De ligging direct aan de in- en uitvalswegen
- Voor de gemeente de “out of pocket” kosten aanmerkelijk geringer zullen zijn.

Als belangrijke nadelen van de locatie Oude Lydinge ziet de stuurgroep:

- De noodzaak om fors in te grijpen in de lopende herstructureringsplannen van Wierden en Borgen
- De forse infrastructurele aanpassingen die noodzakelijk zijn
- De noodzaak om bij de start te groot te moeten bouwen en vooruitlopend op de fusie in 2018 de ruimtebehoefte bepaald dient te worden
- Het afbreukrisico van een te doorlopen ruimtelijke procedure in relatie tot de directe nabijheid van veel woningen
- Voor de gemeente de “out of pocket” kosten van de grondverwerving.

Als belangrijke nadelen van de locatie huidige Lydinge ziet de stuurgroep:

- De noodzaak om bij de start te groot te moeten bouwen en vooruitlopend op de fusie in 2018 de ruimtebehoefte bepaald dient te worden
- Het afbreukrisico in relatie tot de voorgeschiedenis met het MFA
- Bouwoverlast voor de huidige school.

Als belangrijke nadelen van de locatie Leens-Oost ziet de stuurgroep:

- De noodzaak om bij de start te groot te moeten bouwen en vooruitlopend op de fusie in 2018 de ruimtebehoefte bepaald dient te worden
- De excentrische ligging ten opzichte van de sporthal waardoor veel leestijd als reistijd verloren zal gaan.

Als belangrijke nadelen van de locatie De Regenboog ziet de stuurgroep:

- De krappe omvang van de locatie

- De noodzaak om te voorzien in tijdelijke huisvesting
- De noodzaak om bij de start te groot te moeten bouwen en vooruitlopend op de fusie in 2018 de ruimtebehoefte bepaald dient te worden

De stuurgroep adviseert op basis van bovenstaande overwegingen de planvorming op de locatie gemeentehuis verder te brengen.

8. Vervolg

De stuurgroep realiseert zich dat met de keuze voor ingroei in het gemeentehuis het vervolgtraject een aantal bijzondere opgaven zal kennen.

Met name heeft de stuurgroep stilgestaan bij het “auteursrecht” op het bestaande gebouw en de haalbaarheid om de nieuwbouw daadwerkelijk te beperken tot het noodzakelijke voor de eerste twee jaren. Beide aspecten vergen van alle betrokkenen extra inzet en creativiteit om dit project te laten slagen. Tegelijkertijd realiseert de stuurgroep zich dat in deze periode van bevolkingskrimp en beperkte financiële armslag zij deze kans van functioneel hergebruik niet voorbij mag laten gaan en wil zij zich maximaal inzetten om deze kans te realiseren.

Tot slot heeft de stuurgroep besproken de afstemming tussen de besluitvorming over de rapportage scholenspreiding Toekomstscenario II en het op te stellen Ontwikkelingsplan. Hierbij voorziet de stuurgroep het volgende tijdpad:

- Eind december besluitvorming over Toekomstscenario II
- Eind december besluitvorming in de stuurgroep over het Ontwikkelingsplan GKC Leens
- 1^e kwartaal 2015 besluitvorming in gemeenteraad over vervolg Ontwikkelingsplan

Bijlage 2
Vlekkenplan IKC Leens uitkomst V1-0

Vlekkenplan ruimtelijke indeling Integraal Kindcentrum Leens

1. Inleiding

Er komt een integraal kindcentrum in Leens met daarin twee scholen, een kindvoorziening, en bibliotheek. Er is een ruimtelijk PvE waarin het aantal ruimten en oppervlakten zijn weergegeven. Om de meest optimale indeling van het gebouw te krijgen, is het in dit stadium van het traject van belang om dit uit te gaan zoeken. Hiervoor is een vlekkenplanspel ontwikkeld waarbij de verschillende gebruikers na moeten gaan denken over de indeling. Over bepaalde indelingen zal snel overeenstemming zijn maar er zal ook over bepaalde ruimten verschillend gedacht worden. Om het spel te spelen moeten deze gedachten op tafel gelegd worden. De locatie van het IKC staat nog niet vast maar sommige hebben de locatie gemeentehuis betrokken bij het spel.

Op woensdag 1 december 2015 is er een sessie geweest waarbij dit spel is toegepast. De deelnemers waren:

- OBS Lydinge: Anne Praktiek, Karina Kleiwerd, Jantina Benning, Natasja Elzinga, Alexander Bleker (Syplon)
- CBS De Regenboog: Sjoerdsje Pasma, Erik van den Broek, Gea Rustema, Carmen Knol, Mariël Ekster, Wietze From (OBM)
- Peuterspeelzaal: Anneke Sijpkens, Dineke werkman.
- Procesbegeleiders: Maarten Noordhoff en Hennie van Beek
- Binnenhuis architect: Ruth Koppers (Fit2form)

Uitleg spellen:

Deel 1: Er zijn drie gemixte groepen gemaakt die elk met blokken en papier bezig zijn geweest om te kijken welke ruimten (blokken) apart moeten en welke gezamenlijk gebruikt kunnen worden. De vorm en grootte van de ruimten is in dit deel van het spel niet relevant. Ook zijn de onderlinge verbindingen van de ruimtes besproken om te komen tot een praktisch en toekomstgericht vlekkenplan.

Deel 2: wederom drie gemixte groepen, maar nu aan de slag met op schaal gemaakte ruimtekaarten. Dit moet een concreter beeld van de indeling van het gebouw geven.

2. Uitkomst vlekkenplan deel 1 (functioneel met blokken)

Groep 1:

Bij deze groep was het duidelijk dat de ruimten dicht bij elkaar gewenst zijn. De lokalen in het eigen domein, maar vooral veel ruimten centraal in de gemeenschappelijke ruimte. Het idee is dat deze ruimten vanuit beide scholen gebruikt kunnen worden. Tussen de domeinen bevinden zich de PSZ en speellokaal en ook een podium. In de centrale ruimte de verwerkingsruimten en de kleine ruimten zoals directie, teamkamer, IB/RT ruimten. De functies van de ruimten bepalen de locatie. Gelijksortige functie zijn dicht bij elkaar geplaatst en ruimten die niet direct een verbinding

met een lokaal behoeven zijn centraal geplaatst. Deze gemixte groep was het snel eens over de locatie van ruimten.

Groep 2:

Bij deze groep waren er veel overeenkomsten met groep 1, echter iets ruimer van opzet. Wat opvalt is de plaats van de keuken, directie en teamkamers. Dit is direct aan elkaar gelinkt. Er is weinig rekening gehouden met pleinen en ingangen. De toiletten onderbouw in het eigen domein, bovenbouw toiletten liggen in het centrale hart.

De insteek van deze groep is geen vermenging van domeinen. Groep 7 en 8 kunnen werkruimten delen.

Groep 3:

Bij deze groep ook veel overeenkomsten met de andere groepen, echter heeft deze groep de verwerkingsruimten in het eigen domein. En de groepsruimten onderbouw tussen het eigen domein en het centrale ruimte geplaatst.

Conclusie:

Het centrale hart is 'populair' bij alle gebruikers en is een verzamelplaats van vele soorten ruimten. Iedereen wil verbonden zijn met het centrale hart. Tijdens het spel kwam duidelijk naar voren dat de beide scholen veel ruimten toegankelijk willen maken voor elkaar. Binnen de groepen was snel en veel overeenstemming met elkaar. De groep geeft aan dat hierdoor de samenwerking wordt bevordert en dat krimp en groei opgevangen kan worden. De klaslokalen staan in het eigen domein maar de direct daaraan verbonden verwerkingsruimten zijn soms in het eigen domein en som in het centrale gedeelte geplaatst. De beide scholen willen vanuit hun visie zoveel mogelijk de leeftijdsgroepen bij elkaar gesitueerd hebben en ook ruimten met dezelfde functie dicht bij elkaar zoals directie, personeelsruimten, toiletten e.d.

3. Uitkomst vlekkenplan deel 2 (ruimtelijk met kaarten)

Groep 1:

Deze groep heeft de PSZ, KDO en speellokaal als een lint aan elkaar gezet. De centrale ruimte is met name voor de school direct toegankelijk.

Samen komen vindt deze groep belangrijk en ook zaken met elkaar delen in de centrale ruimten.

Groep 2:

Deze groep heeft een zeer compacte plattegrond gemaakt. Er is rekening gehouden met ingangen. De groepsruimten zijn bijna allemaal aan 1 kant verbonden met de centrale ruimte en aan 1 kant aan de buitenkant van het gebouw. De scholen willen elk de onderbouw, middenbouw en bovenbouw per school bij elkaar houden. Niet onderbouw Lydinge bij onderbouw De Regenboog. De onderbouw wel situeren op 1 zijde van het gebouw en de onderbouw dicht bij het speellokaal en PSZ. De scholen willen graag op 1 bouwlaag zitten (geen verdiepingsschool) en de scholen willen graag rondom 1 centrale ruimte gesitueerd worden.

Er is gekozen voor 1 ingang per 2 lokalen (voorbeeld Uithuizermeeden), hierdoor ontstaat er rust in het gebouw (de stiften zijn de ingangen).

Duidelijk is dat deze groep geen rekening heeft gehouden met een locatie zoals bijv. het gemeentehuis.

Groep 3:

Deze groep heeft als uitgangspunt genomen de locatie van het gemeentehuis. Het rode vlak is het gemeentehuis en het blauw vlak is het parkeerterrein. De bibliotheek en KDO komen als enige grote ruimten in het gemeentehuis.

De groep heeft veel geschoven met ruimten. Als optie zouden er kantoren/werkplekken op de verdieping kunnen komen. Deze groep vindt het heel belangrijk dat er een goede bereikbaarheid is naar de gymzaal. Deze groep kon de indeling niet optimaal inrichten binnen het tijdsbestek.

Conclusie:

De groepen waren het snel eens over de plaats van de grote ruimten. De kleinere ruimten kregen vervolgens ook een plaats. Groep 1 had ook een idee over de buitenpleinen en dit blijkt van zeer veel invloed te zijn op de indeling van het gebouw. Indien groep 2 ook de buitenpleinen erbij had betrokken, hoe zou het gebouw er dan uit zien? Belangrijk is dat de relaties tussen de ruimten (looplijnen, toezicht, enz.) ook erbij betrokken wordt.

Groep 3 had de locatie gemeentehuis genomen en dit heeft direct invloed op de indeling. Dit werd lastiger.

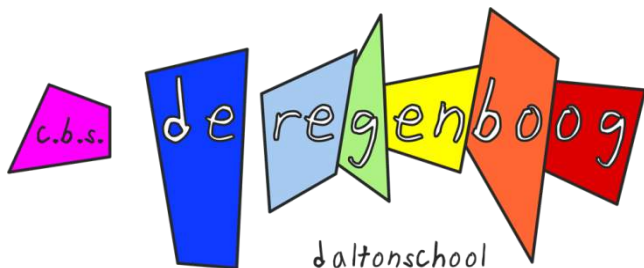
4. Conclusie deel 1+2

De groepen bleven bij het blokkenspel (deel 1) niet lang hangen en dit had te maken dat de groepen snel overeenstemming hadden over de indeling. Er was veel overleg wat de beste locatie van een ruimte zou zijn. De deelnemers gingen goed met elkaar in discussie. Met name de functionele/praktische relatie was van belang. De deelnemers gingen hun keuzes toelichten aan elkaar aan de hand van hun visie. Vervolgens werd de gemeenschappelijkheid gezocht. Hierdoor zijn de kleine ruimten veelal centraal bij elkaar geplaatst. Het is duidelijk dat de scholen zoveel als mogelijk rondom 1 centrale ruimte gesitueerd willen worden.

Bij deel 2 (ruimtekaarten) werden eerst de grote ruimten neergelegd en daar omheen de overige ruimten. De buitenpleinen en toegang daarvan is van groot belang voor de indeling van het gebouw. Zo had groep 3 als uitgangspunt genomen de locatie gemeentehuis. Hierdoor worden ruimten anders neergelegd dan dat er geen locatiekeuze zou zijn. Zie het verschil met groep 2.

Bijlage 3

Visiedocumenten scholen en PSZ

Visie en identiteit

De levensbeschouwelijke identiteit van onze school

Vanuit onze Christelijke geloofsovertuiging zijn wij ons bewust van het feit dat ieder kind mag zijn zoals zij/hij is. Ieder kind is een uniek schepsel en heeft daardoor een eigen bestaansrecht. We proberen de kinderen respect voor elkaar bij te brengen. Ieder mens heeft recht op waardering. Respect en waardering is geen gunst, maar behoort “de gewoonste zaak” van de wereld te zijn. Je staat niet alleen in de wereld. Iedereen heeft met haar/zijn medemens te maken. Dit kan niet vrijblijvend zijn. Een ieder zal voor een ander zorg moeten dragen. Daar hoort verantwoordelijkheid bij. Op jonge leeftijd zal je dit aan kinderen moeten leren. De Bijbel is daarbij de leidraad. Vanuit deze overtuiging vraagt dit een vriendschappelijke en ondersteunende houding van leerkrachten. Ieder kind telt voor ons. Via verhalen, gesprekken, liederen zingen, gezamenlijke vieringen en aandacht voor elkaar, proberen we onze identiteit inhoud te geven.

We beginnen iedere dag met gebed en een les uit de godsdienstmethode Trefwoord. De dag wordt afgesloten met gebed. Iedere eerste donderdag van de maand hebben alle groepen een gezamenlijke maandopening. Hierbij staat het thema dat deze maand in de godsdienstmethode behandeld wordt centraal.

De onderwijskundige identiteit van onze school

Onze keus voor het Daltononderwijs is gerelateerd aan onze visie op de maatschappij in het algemeen en op kinderen in het bijzonder. Deze maatschappij ondergaat een tot voor kort onvoorstelbaar snelle verandering en het is belangrijk dat we met ons onderwijs dienen te proberen op deze verandering in te spelen. We leiden onze leerlingen op voor banen die we nu waarschijnlijk nog niet eens kennen. Daarom willen we ons als schoolteam de volgende vragen stellen:

- Welke 21-eeuwse kennis en vaardigheden willen we onze leerlingen meegeven?
- Op welke wijze willen we de leerlingen die kennis en vaardigheden op een optimale manier aanleren?
- Hoe kunnen wij ons onderwijs daarvoor zo optimaal mogelijk inrichten, waarbij de volgende aspecten aan de orde komen: kwaliteitszorg, leerstofaanbod, didactisch handelen, differentiatie (afstemming), de rol van de leerlingen en begeleiding/zorg.

Bij genoemde 21-eeuwse kennis en vaardigheden gaat het om zaken als samenwerken, communicatie, creativiteit, ict-geletterdheid, sociale- en culturele vaardigheden, kritisch denken en probleem oplossend vermogen.

De huidige maatschappij vraagt mensen die kunnen ontwerpen kunnen plannen en vooruitzien. Mensen die initiatief tonen en ondernemend zijn en zich bewust zijn van de democratische processen die onder besluitvorming liggen en daaraan ook kunnen deelnemen.

Op De Regenboog zetten leerlingen hun eerste stap naar deelname aan deze maatschappij. Behalve het individuele en gedifferentieerde cognitieve leerstofaanbod, willen we dat leerlingen interactieve vaardigheden ontwikkelen en deze vanzelfsprekend gaan vinden.

Natuurlijk houd je rekening met elkaar, wissel je elkaar argumenten uit, zoek je samen naar een oplossing en profiteren we van elkaars talenten.

Daltononderwijs is op De Regenboog een manier van omgaan met elkaar ("a way of life") Een omgeving waarin je verantwoordelijkheid krijgt en daarop ook aangesproken kunt worden, waarin je actief deelneemt aan activiteiten en waaraan je een eigen unieke meerwaarde toevoegt.

Het Daltononderwijs; de 6 kernwaarden

1. Vrijheid en verantwoordelijkheid.

"Freedom and responsibility together perform the miracle" (Parkhurst)

Vrijheid en verantwoordelijkheid zijn twee kanten van dezelfde medaille. Het één kan niet zonder het ander.

Het Daltononderwijs ziet een mens/kind als een persoon die zelf kan en mag kiezen, maar die voor de gevolgen van zijn keuzes ook verantwoordelijkheid draagt.

Voorwaarde is dat er samen duidelijke en algemeen aanvaardbare afspraken worden gemaakt over de grenzen van deze vrijheid.

Alleen door verantwoordelijkheid te geven kan verantwoordelijkheid worden geleerd. Het is de taak van onze leerkrachten om iedere leerling een structuur te bieden om vrijheid binnen grenzen te leren hanteren. Dit wordt gedaan door middel van een dagtaak of weektaak. Leerlingen krijgen de ruimte om te ontdekken en te experimenteren, maar worden tegelijk ook geconfronteerd met de relatie tussen wat ze doen en wat dat oplevert. Hierbij spelen zelfkennis en zelfinschatting een grote rol.

2. Zelfstandigheid

"Experience is the best and indeed the only real teacher" (Parkhurst)

De kinderen worden gestimuleerd en aangezet om problemen zelf op te lossen, het werk zelf te plannen en dus niet voortdurend afhankelijk te zijn van hulp. Uitgangspunt daarbij is dat we geloven in de vele mogelijkheden die kinderen in potentie hebben.

Ook leren we de kinderen om hun werk zelf te waarderen.

De leerkracht biedt de ruimte tot zelfstandige verwerking van opdrachten binnen de taak en toont daarmee zijn vertrouwen in de leerling. Het zelfvertrouwen van de kinderen krijgt hiermee een stevige impuls.

Zelfstandigheid kan alleen gedijen als kinderen voldoende verantwoordelijkheid en vrijheid wordt geboden. Deze manier van werken stimuleert het probleemoplossend denken van onze leerlingen. De keuzevrijheid dwingt hem/haar tot het nemen van zelfstandige beslissingen die voor de leerling effectief en verantwoord zijn.

3. Samenwerking.

"The school functions as a social community" (Parkhurst)

Een mens kan, ondanks zijn vrijheid en zelfstandigheid, niet zonder zijn medemens. Een medemens om te steunen maar ook om steun van te krijgen.

De grens van de individuele vrijheid wordt altijd gevormd door de vrijheid van de ander.

De leerling functioneert als lid van een sociale groep, waarin elk vrij individu zich er voortdurend van bewust moet zijn, dat hij meewerkt

en verantwoordelijk is voor het geheel en dat het daarover verantwoording schuldig is. Samenwerken is voorwaarde voor een democratische grondhouding. Het verwerven van kennis en vaardigheden in samenwerking met anderen kan het leren vergemakkelijken. Als leerlingen leren met elkaar samen te werken ontwikkelen ze sociale vaardigheden en leren ze reflecteren op de manier waarop ze leren, zoals het beoordelen van een eigen inbreng en die van medeleerlingen, het aangaan van een dialoog, het leren omgaan met teleurstellingen en het ervaren van meeropbrengst uit de samenwerking. Het uiteindelijke doel is democratisch burgerschap.

4. Effectiviteit/doelmatigheid.

"Efficiency measure" a simple and economic reorganization of the school" (Parkhurst)

Het daltononderwijs bij ons op school is gericht op een effectieve inzet van tijd, menskracht en middelen.

Een taak als drager van de te leren vaardigheden en kennis biedt optimaal gelegenheid om tot een doelmatige inrichting te komen. Een taak op maat houdt leerlingen doelmatig en functioneel bezig. Daarnaast dienen we als daltonschool te zorgen voor opbrengsten, waarbij de hier genoemde kernwaarden het fundament zijn voor de prestaties van onze leerlingen.

5. Reflectie.

"I would be the first to hear welcome criticism" (Parkhurst)

Het kritisch benaderen van onderwijskundige ontwikkelingen en inzichten is op een daltonschool vanzelfsprekend. Iedere leerkracht van de Regnboog reflecteert op zijn/haar onderwijspraktijk en professioneel handelen. Ook op schoolniveau vindt reflectie over het onderwijs voortdurend plaats. Reflectie en evaluatie dragen in hoge mate bij tot een verkenning van de leerweg om het beoogde doel te bereiken.

Op leerling niveau willen we dat de leerling zich eigenaar voelt van zijn/haar eigen leerproces. Dat betekent dat we de leerling stimuleren om te reflecteren op hun eigen handelen en daar conclusies uit te trekken voor een volgende taakperiode.

6. Borging.

"Door verschillen te delen, vermenigvuldigt de kwaliteit". (Parkhurst)

Om de kwaliteit van ons Daltononderwijs te borgen doen we aan planmatige zelfevaluatie en worden we als Daltonschoon elke 5 jaar gevisiteerd.

Een daltonschoon is een lerende organisatie, die haar leerkrachten ondersteunt bij het zich permanent scholen en bij het experimenteren in en het reflecteren op hun praktijk. Teamleren heeft bij ons op school hoge prioriteit. Verantwoordelijkheden voor dalton liggen in het team van leerkrachten.

Binnen onze schoolorganisatie werken we met Kijkwijzers. De groepen worden met deze kijkwijzers bezocht om gemaakte afspraken te implementeren. Deze groepsbezoeken worden zowel door de directeur als middels collegiale consultatie gedaan. Dit schooljaar gaan we dit opzetten met Stichting leerkracht. Ook buiten de school participeren we in het daltonnetwerk Noord-Nederland om zo ook van elkaar te leren.

De Nederlandse Dalton Vereniging geeft licenties af aan scholen als zij blijf geven de kernwaarden op goede wijze in de praktijk vorm en inhoud te hebben gegeven. Wij hebben deze licentie in 2010 ontvangen.

Rollen waarop de school voorbereidt.

Het kind in het vervolgonderwijs

Niet alleen het traditionele "huiswerk maken" vraagt van de kinderen dat ze boven-genoemde vaardigheden beheersen. De ontwikkelingen in het Voortgezet Onderwijs doen een steeds groter beroep op de zelfstandigheid en de verantwoordelijkheid van kinderen. Zij krijgen steeds vaker projecten en studieopdrachten waarbij je niet individueel, maar samen met klasgenoten opdrachten moet uitwerken.

In het hoger onderwijs is deze manier van werken, ook wel het zelfverantwoordelijk werken genoemd, al veel langer gebruikelijk.

De volwassene als beroepsbeoefenaar

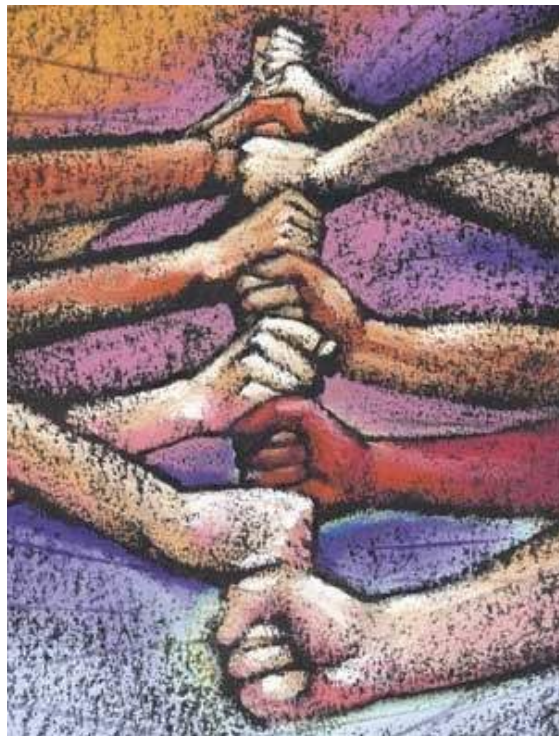
Beroepen waarbij je in je eentje werkt en waar je alleen maar volgend moet doen wat de baas je opdraagt, komen nauwelijks (meer) voor.

In de meeste beroepen in onze moderne, westerse kennismaatschappij worden initiatief, verantwoordelijkheidsgevoel en creativiteit verwacht. Regelmatig zal er moeten worden overlegd met collega's, met opdrachtgevers en/of met diverse instanties.

Zowel zelfstandigheid als het goed kunnen samenwerken zijn daarbij essentieel.

De volwassene als medeburger

De maatschappij is gebaat bij mensen die zich actief inzetten voor de samenleving: mensen die zich verantwoordelijk voelen voor hun medemens en daarom bijvoorbeeld vrijwilligerswerk willen doen, mensen die geëngageerd zijn en willen deelnemen aan de democratische processen in de samenleving en mensen die oog hebben voor de noden van hun medemensen. Kortom wat onze maatschappij vraagt zijn "mensen zonder vrees" (Parkhurst)

De begrippen vrijheid/verantwoordelijkheid, zelfstandigheid, samenwerken, effectiviteit, reflectie en borging zijn voor elke Daltonschool het vertrekpunt, maar de vertaling naar de dagelijkse onderwijspraktijk verschilt per school. Dit geldt ook voor onze school.

Op De Regenboog leren we de kinderen deze 'Daltonvaardigheden' te ontwikkelen en kunnen ze ermee experimenteren, waarbij we het borgingsaspect meer toepassen in de organisatie van onze school.

De accenten die wij op De Regenboog willen aanbrengen

- Daltononderwijs staat voor een brede vorming, zowel cognitief, cultureel, sportief en sociaal-emotioneel. Deze vorming draagt bij aan een sterke persoonlijkheidsontwikkeling.
- Het kritisch onderzoekend benaderen van moderne ontwikkelingen en inzichten is bij ons op school vanzelfsprekend. Daarmee blijft de Regenboog zich constant ontwikkelen zonder de doelmatigheid van onderwijs en de inbreng van een ondernemende leerling uit het oog te verliezen.
- Ons onderwijs stelt zich ten doel om het onderwijsleerproces efficiënter in te richten door de kerndoelen m.b.t. de leerinhouden van het onderwijs af te stemmen op de behoeften, interesses en competenties van de leerlingen.
- De basis van al ons handelen moet zijn gericht op het creëren van een pedagogisch klimaat waarin de sociale en emotionele veiligheid voor het kind gewaarborgd wordt.
- In de dagelijkse activiteiten is het ontwikkelen van waardenbesef en oordeelsvermogen de rode draad. Kinderen moeten elkaar respecteren.
- Er wordt volop rekening gehouden met verschillen tussen leerlingen. Hiervoor is het nodig de ontwikkeling van het kind goed in de gaten te houden middels observaties, toets gegevens en een uitgebreid leerlingvolgsysteem.
- Ook verschillen in bijvoorbeeld belangstelling, werkhouding en creativiteit worden nauwkeurig gevolgd en verwerkt in gedifferentieerde opdrachten.
- Vrijheid betekent voor ons, dat de leerkracht een deel van de verantwoordelijkheid voor het leren bij het kind legt, zodat het kind zoveel mogelijk eigenaar wordt van zijn/haar eigen leerproces. Essentieel hierbij is het geven van feedback aan en reflectie op het werk van het kind, zowel door het kind zelf en zijn medeleerlingen als door de leerkracht.
- Er wordt zoveel mogelijk les gegeven vanuit concrete leefsituaties.
- Kinderen moeten leren allerlei informatiebronnen te hanteren en te beoordelen.
- We bieden een grote variatie aan in werkvormen en materialen.

Aanvulling op visie naar gebouw:

Gebouwinhoudelijk: waar moeten onderwijsruimten, nevenruimten, stafruimte en speelplaats aan voldoen?

Groepslokaal:

- Elk klaslokaal dient standaard voorzien te zijn van een instructiewand en instructietafel
- De akoestiek moet plezierig en rustgevend zijn
- Een thema/ presenteerhoek in de lokalen
- In hoogte verstelbare digiborden, touchscreen voor groep 1 en 2
- Digiborden geen last van de zon
- Draadloos netwerk
- Elke bouw eigen deur naar buiten
- Schuifdeur naar nevenruimte
- Kasten afgestemd op lengte van de leerlingen
- Goede ophang mogelijkheden voor werkstukken
- Groepslokaal heft zicht op de nevenruimte
- Elk groepslokaal voldoende ramen
- Een gezond werkbaar binnenklimaat
- In de onderbouw lokalen een aanrecht op kind hoogte
- Goed meubilair
-

Nevenruimte

- Digitaal lesplein per bouw
- Podium met projectscherm
- Kapstokken bij elk groepslokaal
- Kookgelegenheid in keuken ook toegankelijk voor kinderen
- Toiletten bij elke bouw
- Ruimte voor directie
- Ruimte voor IB (samen?)
- Spreekkamer (samen ?)
- Douche
- Apart overblijflokaal (voor-tijdens en na schoolse opvang)
- 2x magazijn
- Personeelskamer voor vergaderingen apart
- Kantine voor beide scholen

Algemeen

- Het gebouw dient licht en ruimtelijk te zijn en een goed, gezond en beheersbaar binnenklimaat te hebben met een goede daglichttoetreding.
- Kasten en garderobe integreren in het gebouw.
- Tussenruimten (magazijnfunctie of toilet) toegankelijk voor meerdere klassen.
- Een vide kan dienen als leerplein en bijdragen om zelfstandig (digitaal) werken te bevorderen en toch toezicht te kunnen houden.?????
- De stafruimten (directie, team/IB/RT/enz.) dienen centraal gelegen te zijn bij voorkeur ter hoogte van ontvangst (toegang school).
- Zien en gezien worden is met name voor docenten belangrijk zodat zij laagdrempelig benadert kunnen worden zowel door ouders als leerlingen.
- Ruimten moeten minimaal schoonmaakonderhoud vergen.
- Rolstoelvriendelijk en met makkelijk te openen deuren, kantine (personeelskamer), groot scherm in de centrale hal, goede zonwering, brede gangen en hoge plafonds.
- Duurzaam en energieneutraal gebouw met uitstraling.
- In het hele gebouw een goed draadloos netwerk.

- De routing van leerlingen is belangrijk (voorkomen van onnodig afleiden van leerlingen).
- De routing van docenten is belangrijk in het kader van efficiency (korte looplijnen).
- Gebouw met gebruik van natuurlijke materialen, liefst van regionale herkomst
- Gebruik van rode (Groninger) stenen
- Zichtbare scheiding gebruik schoolgebouw tijdens en na schooltijd bijv. aparte ingang.
- Mogelijkheid om posters e.d. op te hangen.
- Kluisjes voor personeel.

Speelplaats: samen, dus voor beide scholen, PSZ apart of met groep 1 en 2, twee pleinen???

- Dient uitdagend te zijn en breed inzetbaar/buikbaar. Voorzien van verstopplekken, , heuvel, voetbalkooi, waterpomp, amfitheater, spreekmuurtje, schommels, koprolstang, glijbaan, basketbalveld, wip-wap, kabelbaan, speelhuisje, klimtoren, schooltuin.
- Zandbak (goed en eenvoudig afsluitbaar) met plateau in het midden.
- Veel groen op en rond schoolplein met bomen en hagen. Omheind met hekwerk eventueel voorzien van hagen.
- Picknicktafels.
- Ruime berging.
- Overdekte fietsenstalling.

Omgeving:

- Gebouw dient goed ingepast te worden in de landelijke omgeving.
- In kaart brengen van mogelijkheid eenrichtingsverkeer voor veiligheid..
- Ruime “kiss-and-ride” zone met als optie af te sluiten zodat buiten haal-/brengperiode deze ruimte toegevoegd kan aan de speelplaats.
- Veilige routing van auto's, fietsers en voetgangers met duidelijk gescheiden verkeersstromen. Zebrapaden en deels autovrije zone.
- School mag zichtbaar zijn vanuit de bewoners (sociale controle).

Gezamenlijkheid; welke ruimten/voorzieningen kun je samen met andere scholen/gebruikers delen?

- Nevenruimten zoals IB, spreekkamer
- Speelplaats voor onderbouw en voor midden/bovenbouw
- Kantine

Visiedocument/Programma van Eisen van OBS Lydinge ten behoeve van nieuwbouw GKC te Leens

1. Inleiding en doelen

Historie:

OBS Lydinge en Syplon bereiden de bouwplannen voor een GKC in Leens voor. Zij werken hierin samen met de CBS De Regenboog. Vorig jaar is de gemeente De Marne akkoord gegaan met nieuwbouw waar beide scholen onderdak in kunnen vinden.

Visie twee scholen in een gebouw:

Het gebouw zal als primaire functie basisonderwijs krijgen met daarbinnen twee gebaseerd op levensovertuiging. De twee schoolbesturen hebben ten aanzien van de nieuwbouw een gezamenlijk visiedocument opgesteld, waarin de volgende onderwerpen naar voren komen: brede school, gezamenlijkheid, beheer gebouw en inpassing omgeving, participatie en communicatie.

Onderwijsvisie Lydinge:

In navolging op het visiedocument van de twee schoolbesturen zal er onderwijsinhoudelijk duidelijk gemaakt moeten worden hoe OBS Lydinge les wil gaan geven in het nieuwe gebouw en welke voorzieningen daarvoor nodig zijn. Hiervoor is dit document opgesteld, het Programma van Eisen (PvE). Vanuit deze inhoudelijke en functionele kant zal het nieuwe schoolgebouw bij moeten dragen aan excellent openbaar onderwijs. Dit PvE heeft de volgende doelen:

- Input geven voor het gezamenlijk visiedocument van de twee scholen
- Geeft duidelijk aan wat *eigen* is en wat *gezamenlijk* kan
- Geeft input voor architect voor ontwerp beste gebouw
- Deze dienen als t
- oetsingsinstrument tijdens verschillende bouwfases

2. Opbouw PvE en afbakening

Een PvE beschrijft over het algemeen drie verschillende onderdelen die deels in elkaar overlopen, te weten functionaliteit, ruimtelijk en technisch. Het ruimtelijk PvE is reeds grotendeels afgekaderd en zal in dit PvE niet worden besproken. Het technisch PvE is onderdeel van de nog uit te voeren werkzaamheden van de architect en technische adviseurs en is ook geen onderdeel van dit PvE. Dit PvE gaat met name in op het functionele gedeelte. Vanuit de toekomstige gebruikers van het nieuwe schoolgebouw worden in dit PvE de volgende vier onderwerpen belicht:

1. Onderwijskundig; hoe wil je in de toekomst lesgeven?
2. Gebouwinhoudelijk; waar moeten onderwijsruimten, nevenruimten, speelplaats en stafruin te aan voldoen?
3. Organisatie; hoe kun je gezamenlijk gebruik stimuleren en organiseren?
4. Gezamenlijkheid; welke ruimten/voorzieningen kun je samen met andere scholen/gebruikers delen?

3. Klankbordgroep OBS Lydinge

Door OBS Lydinge zal er ten aanzien van de nieuwbouw een klankbordgroep worden samengesteld bestaande uit een ouder van de MR, 2 docenten en de locatiecoördinator. Deze groep zal middels diverse overleggen, brainstormsessies, ouderenquête en leerlingenenquête input geleverd aan dit PvE. Zij gaan de vier hiervoor genoemde onderwerpen bespreken..

4. Onderwijsvisie en missie OBS Lydinge

Het motto uit de visie van schoolbestuur L&E is: **“Samen zijn we sterk”**.

OBS Lydinge werkt vanuit een aantal centrale uitgangspunten. Deze kunnen worden beschouwd als visie en leidraad voor ons onderwijskundig beleid, personeelsbeleid, kwaliteitszorg en communicatie. De centrale uitgangspunten zijn:

- Wij vinden het belangrijk dat onze kinderen zich **thuis voelen** en daarom streven wij ernaar om hen een **veilige en geborgen** omgeving aan te bieden;
- Wij streven ernaar om elke leerling het maximaal haalbare **resultaat** te laten behalen;
- Wij stimuleren zoveel mogelijk de **zelfstandigheid** en **zelfverantwoordelijkheid** van onze kinderen;
- Wij kiezen ervoor om leerlingen zoveel mogelijk qua **leeftijdsgroep bij elkaar** te plaatsen en te zorgen voor voldoende **differentiatiemogelijkheden** binnen de groep; dat betekent dat wij in onze lessen rekening houden met de mogelijkheden van de **individuele** leerling en onze instructie daarop **aanpassen** en dat wij waar nodig **extra** begeleiding geven;
- De leerkrachten werken veel **samen** en er is frequent overleg om te zorgen voor een goede **doorgaande lijn** in de school;
- Wij volgen onze leerlingen nauwlettend in hun **ontwikkeling** en sluiten daarbij zoveel mogelijk aan door **extra hulp** voor **zwakke** leerlingen en/of extra aandacht voor **snelle** leerlingen en door het aanbieden van **aangepaste leerlijnen** indien dit noodzakelijk is;
- Wij zijn op onze school ondersteunend bezig bij de **opvoeding** van de kinderen en bij het bijbrengen van **normen** en **waarden**;
- Wij hanteren duidelijke **regels** en **afspraken** en wij spreken elkaar daar op aan;
- Wij schenken ruime aandacht aan omgaan **met elkaar**, het hanteren van conflicten, het adequaat oplossen van ruzies en het delen van vreugde en verdriet van de kinderen;
- Wij willen dat onze leerlingen **positief** denken over **zichzelf** en **anderen** en om ze mede hierdoor een goede basis te bieden voor de **overstap** naar het **voortgezet onderwijs** en een plaats in onze **maatschappij**.

Vanuit onze visie willen wij staan voor:

- Realisatie van de kerndoelen van het basisonderwijs.

Missie:

- Een school, waar ieder kind wordt gezien.

Ons motto hierin is:

- samen spelen
- samen delen
- samen leren
- samen leven

Missie en visie vormen onze gezamenlijk ambitie. Deze is de leidraad voor ons beleid.

5. Nieuwbouw school

Ten aanzien van de nieuwbouw worden hieronder verschillende aandachtspunten weergegeven die op basis van de eerste verkenning in de klankbordgroep aan de orde komen.

5.1 Onderwijskundig; hoe wil je in de toekomst lesgeven?

- Organiseren is gericht op drie niveaus, te weten groep, school en brede school.
- Les geven in rust, ruimte en licht.
- OBS Lydinge zorgt voor uitdaging, stimuleert en leert leerlingen zelf ontdekken. De school is fantasievol, cultureel en kleurrijk in de ruimste zin van het woord.
- Het onderwijsprogramma is overzichtelijk, ordelijk en vertoont een doorgaande lijn zodat er ruimte is voor talentontwikkeling. Het gebouw dient hierbij aan te sluiten met name op het gebied van overzichtelijkheid en ordelijkheid.
- Digitale en interactieve ondersteuning is geïntegreerd en ondersteunend. Fysieke boeken vormen onderdeel van het lesmateriaal evenals digitale middelen.

- Lesgeven volgens het DIM-model (directe instructiemodel). DIM is er op gericht dat de instructie afgestemd kan worden op de behoefte van groepen en individuele leerlingen. Dit zien we als een voorwaarde om effectief de leerdoelen te kunnen behalen.
- Leerlingen zelfstandig toegang geven tot lesmaterialen.
- Leerlingen krijgen les in een omgeving die afgestemd is op wat leerlingen gaan doen.
- Vormen van tutoring. Leerlingen van oudere groepen worden betrokken bij lesgeven en ontwikkelen van de jongere groepen. Dit betekent samenwerken, groepsuitwisseling en meehelpen door en bij groepen en individuele leerlingen. Elkaars talent wordt op deze wijze benut.
- Leerlingen, docenten en ouders ontmoeten elkaar.
- OBS Lydinge legt de focus op zelfstandig werken in combinatie met zelfverantwoordelijk handelen van de leerlingen. We stimuleren het werken in groepjes, dichtbij de docent als dat nodig is en geheel zelfstandig als dat kan. Dit middels een vorm van een leerplein. Als vorm van zelfstandig werken moeten leerlingen kunnen omgaan met uitgestelde aandacht.
- Bij Lydinge mogen ouders van groep 1 en 2 hun kinderen tot in de klas brengen.

5.2 Gebouwinhoudelijk; waar moeten onderwijsruimten, nevenruimten, stafruite en speelplaats aan voldoen?

Onderwijsruimte:

- Elk klaslokaal dient standaard voorzien te zijn van een instructiewand en instructietafel.
- De akoestiek moet plezierig en rustgevend zijn (geen echo/galm).
- Een thema/presenteerplek in de lokalen.
- In hoogte verstelbare digiborden (en mogelijk 1 verrijdbare). Aparte digiborden/ touchscreens voor onderbouw.
- Bij gebruik van digiborden dient toetreding van zonlicht en kunstlicht goed geregeld te kunnen worden. Voorkomen moet worden dat zonlicht (en weerkaatsing) op de borden schijnt.
- Kasten dienen afgestemd te zijn op de lengte van de leerlingen.
- Voor onderbouw per lokaal mogelijk een eigen deur direct naar buiten voor bijv. zand-/watertafel.
- De groepen 1 t/m 3 produceren meer werkgeluiden. Hierbij moet rekening worden gehouden zodat eventuele overlast minimaal is.
- Voor werkstukken en informatie goede ophangmogelijkheden.
- Lokalen hebben goed zicht op de centrale hal/leerpleinen/werkplekken.
- Elk lokaal voorzien van een groot magneetbord.
- Per lokaal meerdere ramen die makkelijk te openen en verstelbare zijn.
- In de school een gezond en werkbaar binnenklimaat. .
- In de lokalen van de onderbouw een keukenblok met aanrecht op volwassenhoogte voorzien van warm water met als optie een centrale spoelruimte.
- Goed meubilair.

Nevenruimten en stafruite:

- Er moet een (digitaal) leerplein zijn per cluster (onderbouw, middenbouw en bovenbouw).
- Een podium met projectiescherm en eventueel een trap wat als tribune kan fungeren.
- Een afzonderlijke garderoberuimte nabij lokaal.
- Aparte kookstudio.
- Toiletten onderbouw dichtbij lokaal om toezicht te kunnen houden.
- Toiletten makkelijk schoon te maken (voorkomen van luchtjes/verontreiniging).
- Aanwezigheid van spreekkamers (in ruimtelijk PvE).
- De ruimten voor IB/RT/Directie/Conciërge bij elkaar.
- Toiletten per cluster.
- Douche gelegenheid voor sportieve medewerkers.

- Apart overblijflokaal (zit in ruimtelijk PvE).
- Leeshoek met zitzakken.

Algemeen:

- Het gebouw dient licht en ruimtelijk te zijn en een goed, gezond en beheersbaar binnenklimaat te hebben met een goede daglichttoetreding.
- Kasten en garderobe integreren in het gebouw.
- Tussenruimten (magazijnfunctie of toilet) toegankelijk voor meerdere klassen.
- Een vide kan dienen als leerplein en bijdragen om zelfstandig (digitaal) werken te bevorderen en toch toezicht te kunnen houden.
- De stafruimten (directie, team/IB/RT/enz.) dienen centraal gelegen te zijn bij voorkeur ter hoogte van ontvangst (toegang school).
- Zien en gezien worden is met name voor docenten belangrijk zodat zij laagdrempelig benadert kunnen worden zowel door ouders als leerlingen.
- Ruimten moeten minimaal schoonmaakonderhoud vergen.
- Rolstoelvriendelijk en met makkelijk te openen deuren, kantine (personeelskamer), groot scherm in de centrale hal, goede zonwering, brede gangen en hoge plafonds.
- Duurzaam en energieneutraal gebouw met uitstraling.
- Kinderparticipatie in ontwerp gebouw.
- In het hele gebouw een goed draadloos netwerk.
- De routing van leerlingen is belangrijk (voorkomen van onnodig afleiden van leerlingen).
- De routing van docenten is belangrijk in het kader van efficiency (korte looplijnen).
- Gebouw met gebruik van natuurlijke materialen, liefst van regionale herkomst
- Gebruik van rode (Groninger) stenen.
- Zichtbare scheiding gebruik schoolgebouw tijdens en na schooltijd bijv. aparte ingang.
- Mogelijkheid om posters e.d. op te hangen.
- Kluisjes voor personeel.

Speelplaats:

- Dient uitdagend te zijn en breed inzetbaar/bruikbaar. Voorzien van verstopplekken, , “teletubbie-heuvel”, voetbalkooi, waterpomp, amfitheater, spreekmuurtje, schommels, koprolstang, glijbaan, basketbalveld, wip-wap, kabelbaan, speelhuisje, klimtoren, schooltuin.
- Zandbak (goed en eenvoudig afsluitbaar) met plateau in het midden.
- Veel groen op en rond schoolplein met bomen en hagen. Omheind met hekwerk eventueel voorzien van hagen.
- Picknicktafels.
- Ruime berging.
- Overdekte fietsenstalling.

Omgeving:

- Gebouw dient goed ingepast te worden in de landelijke omgeving.
- In kaart brengen van mogelijkheid eenrichtingsverkeer voor veiligheid..
- Ruime “kiss-and-ride” zone met als optie af te sluiten zodat buiten haal-/brengperiode deze ruimte toegevoegd kan aan de speelplaats.
- Veilige routing van auto's, fietsers en voetgangers met duidelijk gescheiden verkeersstromen. Zebrapaden en deels autovrije zone.
- School mag zichtbaar zijn vanuit de bewoners (sociale controle).

5.3 Organisatie; hoe kun je gezamenlijk gebruik stimuleren en organiseren?

Het gezamenlijk gebruik richt zich in eerste instantie tot de primaire schoolfunctie. Lydinge heeft niet als primaire doel om derden, niet zijnde onderwijs gerelateerd, in het gebouw te krijgen. Dit is de verantwoordelijkheid van de gemeente. De Lydinge staat wel open voor samenwerking met derden en dit in het belang van een leerrijke omgeving voor onze kinderen.

- De verschillende leeftijdscategorieën (onder midden en bovenbouw) zoveel mogelijke groeperen zodat er per leeftijdscategorie gezamenlijk gebruik gemaakt kan worden van dezelfde materialen en opbergruimte.
- Onderzoek mogelijkheden van verschillende pauzetijden per leeftijdscategorie en brede school breed.
- Brede school breed een docentenoverleg om kwaliteit van onderwijs te vergroten.
- In overleg met de sportverenigingen zorgen dat lestijden en sportactiviteiten zoveel als mogelijk aansluiten op elkaar.
- Eén conciërge die als spin in het web fungeert waarbij deze persoon brede capaciteiten heeft.
- Gebruik maken van planborden (of Outlook agenda) voor gezamenlijk gebruik van ruimten/voorzieningen te plannen.
- Goede beheerorganisatie met duidelijke richtlijnen en afspraken.
- Gezamenlijk regels opstellen over normen en waarden en op pedagogisch gebied.
- Samenwerken zonder verlies van identiteit.

5.4 Gezamenlijkheid; welke ruimten/voorzieningen kun je samen met andere scholen/gebruikers delen?

Gezamenlijke gebruik technische voorzieningen:

Alarm-/brandmeldinstallatie, toegangscontrole, telefonie, ontruiming, servers, computers, printers/copiers.

Gezamenlijke activiteiten:

Evenementen zoals sport, cultuur, projectweek, excursies, vieringen.

Gezamenlijke organisatorisch voorzieningen:

- BHV
- Conciërge
- Afval
- Schoonmaak
- Personeel, bijvoorbeeld muziekdocent.

Gezamenlijk ruimtegebruik (staat grotendeels ook in ruimtelijk PvE):

- gedeeltelijk zou je lokalen tussen de scholen moeten kunnen uitwisselen.
- centrale hal, leer-/werkplein, kantine/personeelskamer, speellokaal, spellokaal, groeps-/vergader ruimte, podium, toiletten, mediatheek, reproductie ruimte, bergruimte (binnen en buiten), fietsenstalling, speelplaats, speelruimte, douche.

Soorten medegebruikers:

Kinderopvang, dans- en beeldende vorming, handvaardigheid, sport, computerles, muziekles, bibliotheek, consultatiebureau, GGD, Centrum voor Jeugd en Gezin.

Visiedocument/Programma van Eisen van Peuterspeelzaal Bruintje Beer ten behoeve van nieuwbouw GKC te Leens

6. Inleiding en doelen

Historie:

De peuterspeelzaal is momenteel gehuisvest in het gebouw van de Gereformeerde Basisschool De Handpalm in Leens. Vorig jaar is de gemeente De Marne akkoord gegaan met nieuwbouw waarin de obs Lydinghe en de cbs Regenboog en peuterspeelzaal Bruintje Beer zullen worden gehuisvest.

Visie peuterspeelzaal samen met twee scholen in een gebouw:

Het gebouw zal als primaire functie basisonderwijs krijgen met daarbinnen twee scholen gebaseerd op levensovertuiging en een peuterspeelzaal. De peuterspeelzaal is als voorschoolse voorziening "toeleverancier" voor de basisschool. De peuterspeelzaal ziet vele voordelen en ziet uit naar een vruchtbare samenwerking met de scholen met de verdere ontwikkeling van de doorgaande lijn als uitgangspunt.

Het peuterspeelzaalwerk wil graag aangeven hoe er gewerkt gaat/kan worden in het nieuwe gebouw en welke voorzieningen daarvoor nodig zijn. Hiervoor is dit programma van eisen (PvE) opgesteld. Inhoudelijk en functioneel kan het nieuwe gebouw bijdragen aan de optimale ontwikkeling van de peuters.

Het PvE heeft de volgende doelen:

- Input geven aan een gezamenlijk visie document van de gebruikers van het nieuwe gebouw
- Geeft aan wat eigen is en wat gezamenlijk kan
- Geeft input voor de architect voor het ontwerp van het beste gebouw
- Dient als toetsingsinstrument tijdens de bouwfasen.

2 Missie, Visie en Werkwijze

Uit het pedagogisch beleidsplan van de Stichting Peuterspeelzaalwerk De Marne

Missie en Visie

De missie van de Stichting Peuterspeelzaalwerk De Marne is het creëren van optimale ontwikkelingskansen voor kinderen in de leeftijd van twee tot vier jaar door een veelzijdig en passend aanbod en een professionele aanpak van de leidster(s) in een veilige, stimulerende en duurzame omgeving.

Vanuit de missie kunnen drie kerntaken worden benoemd:

- **Ontwikkelingsstimulering**
De peuterspeelzaal heeft tot taak de algehele ontwikkeling van kinderen te stimuleren. Dit heeft betrekking op zowel de motorische ontwikkeling als op de sociaal emotionele, de cognitieve, de creatieve en de taalontwikkeling.
- **Volgen en signaleren**
Elke peuterspeelzaal heeft tot taak om ieder kind op een systematische en methodische wijze te volgen in zijn/haar ontwikkeling en welbevinden. En indien daar aanleiding voor is, zorg te dragen voor een gerichte signalering.

- **Vormgeven doorgaande ontwikkelingslijn**

Een peuterspeelzaal is een schakel in de ontwikkelketen van kinderen en daarmee een essentiële partner in het uitvoeren van lokaal jeugdbeleid.

In het verlengde hiervan heeft de peuterspeelzaal een belangrijke rol bij:

- Overdracht van gegevens over de ontwikkeling van het kind richting onderwijs en andere bij het kind betrokken organisaties (na toestemming van de ouders)
- Verwijzing als een kind meer hulp of ondersteuning nodig heeft dan binnen de peuterspeelzaal geboden kan worden (na toestemming van de ouders)
- Samenwerking met partners zoals het onderwijs, het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG) en andere organisaties en afstemming van aanpak en werkwijze met deze partners.

Tevens vervullen peuterspeelzalen een belangrijke functie als vraagbaak; een peuterspeelzaal is een laagdrempelige voorziening waar ouders diverse opvoedingsvragen en -problemen bespreken.

In de missie staat het woord duurzaam nadrukkelijk genoemd.

We vinden het belangrijk dat de processen in de organisatie duurzaam worden vormgegeven, dat er bewust wordt omgegaan met materialen en energie en dat er zorg en aandacht is voor de natuurlijke leefomgeving van onze peuters.

Pedagogische Visie

Elk kind is uniek en volgt zijn eigen ontwikkeling in zijn eigen tempo. De ontwikkeling van het kind wordt bepaald door de wisselwerking tussen de aangeboren aanleg en de invloed van de omgeving, zoals het gezin, andere opvoeders, de school en vriendjes.

Ieder kind verdient optimale ontwikkelingskansen om uit te groeien tot een zelfstandig, sociaal en evenwichtig mens.

We sluiten aan bij de 4 opvoedingsdoelen van Professor J.M.A. Riksen - Walraven.

Ook in de wet Kinderopvang vinden we deze opvoedingsdoelen terug.

Professor Riksen -Walraven formuleert onderstaande opvoedingsdoelen:

- A. Een gevoel van emotionele veiligheid bieden
- B. Gelegenheid bieden tot het ontwikkelen van persoonlijke competenties
- C. Gelegenheid bieden tot het ontwikkelen van sociale competenties
- D. De kans om zich waarden en normen, de "cultuur" van een samenleving eigen te maken: socialisatie.

Mevr. Riksen- Walraven stelt dat het opvoedingsdoel **ervaren van emotionele veiligheid** wat haar betreft basaal is. Ook voor het Peuterspeelzaalwerk De Marne is dit een belangrijk uitgangspunt. Een kind dat zich veilig voelt in zijn omgeving, kan zich ontspannen en kan zichzelf zijn. Het kind voelt zich goed en heeft energie en de drang om te leren en zich te ontwikkelen.

A Het bieden van een gevoel van emotionele veiligheid.

Centraal bij het bieden van emotionele veiligheid is een warme en vertrouwde relatie tussen de leidster en de peuters. Hierbij vinden we het belangrijk dat er zoveel mogelijk vaste leidsters zijn en dat er een vaste kern van kinderen in de groep is. Onze leidsters beschikken over goede communicatieve vaardigheden, hebben oog voor verschillen tussen de peuters en hebben aandacht voor iedere peuter afzonderlijk én voor de groep als geheel.

B Gelegenheid bieden tot het ontwikkelen van persoonlijke competenties.

- Emotionele competentie – Ik mag er zijn*

Bij de emotionele competentie gaat het erom dat de peuter het gevoel heeft dat hij of zij er mag zijn en op anderen kan vertrouwen. Het gaat om bewustwording van zichzelf, het vertrouwen op eigen kracht. We willen graag dat ieder kind het naar de zin heeft, plezier heeft in eigen lijf en leven.

- Cognitieve competentie – Ik voel, denk en ontdek

Kinderen leren door te ontdekken, door van alles te proberen en te ervaren.

We vinden het belangrijk om er een rijke, stimulerende (spel) omgeving te bieden waarin de kinderen worden uitgedaagd om steeds weer nieuwe vaardigheden te ontwikkelen en te oefenen.

- *Communicatieve en taalvaardigheden – Luister, ik kan het zelf zeggen*
Peuters beschikken over vaardigheden om contact met anderen te maken. Het gaat om het willen begrijpen van anderen en om zichzelf begrijpelijk te maken. De taal van de peuters is vaak nog beperkt als het kind naar de peuterspeelzaal gaat. De taalontwikkeling wordt in de peuterspeelzaal gestimuleerd door veel kleine gesprekjes met de kinderen, door voor te lezen, te zingen etc. We werken aan de hand van thema's en in het kader van het thema bieden we kinderen bewust een groep bij het thema passende woorden en begrippen aan.

- *Motorisch – zintuiglijke competenties – Kijk, ik kan het zelf, het lukt me*
Kinderen hebben een aangeboren drang om dingen zelf te doen. Denk aan het zelf leren lopen, zelf fietsen, zelf eten en drinken. Het is belangrijk om de grove en de fijne motoriek verder te ontwikkelen en de peuters zintuiglijke ervaringen te laten beleven als ruiken, voelen, proeven, horen en zien.

- *Creatieve en beeldende competenties – Kijk, ik kan dansen, zingen, zelf iets maken*
Van nature zijn mensen geneigd om zich uit te drukken door middel van het maken van dingen, zoals verven, tekenen, kleien of door ritmes en muziek. Peuters moet de gelegenheid worden geboden om hun creatieve vaardigheden te ontwikkelen door hen verschillende materialen aan te bieden en met hen te zingen en te dansen.

C Gelegenheid bieden tot het ontwikkelen van sociale competenties.

- *kijk we doen het samen*

Peuters ontwikkelen hun sociale vaardigheden door samen te spelen, elkaar te helpen, rekening met elkaar te houden. De sociale competenties ontstaan altijd in relatie met anderen. Op de peuterspeelzaal zijn dat de andere peuters in de groep en de pedagogisch medewerkers.

D Gelegenheid bieden om zich waarden en normen eigen te maken, rituelen

- *Kijk, ik ben een lief en goed kind*

Het gaat hier om de morele competenties. Peuters willen er graag bijhoren en verlangen naar goedkeuring. Aan de hand van regels en gezamenlijke rituelen leren kinderen te gehoorzamen, voor zichzelf op te komen, gevoelens te uiten en respect te hebben voor verschillen.

Een belangrijk doel van het peuterspeelzaalwerk is ook de voorbereiding op de basisschool en het vormgeven van de doorgaande lijn.

De ontwikkeling van kinderen is een doorgaande lijn, kinderen ontwikkelen zich ieder op hun eigen manier, maar als ze vier jaar zijn gaan ze in principe naar de basisschool. De peuterspeelzaal is een speelse voorbereiding op de basisschool. Het is belangrijk dat er overleg is tussen de peuterleidsters en de leerkrachten van de basisschool. Het gaat hierbij om het pedagogisch klimaat, de overdracht van de verzamelde gegevens in het kindvolgsysteem en bijvoorbeeld het ouderbeleid zodat een 4-jarige peuter een vloeiende overgang kan maken naar de basisschool.

Pedagogische visie in de praktijk

Bovenstaande opvoedingsdoelen vertalen we naar de dagelijkse praktijk en vormen de basis van waaruit we het pedagogisch klimaat, het activiteiten aanbod, de contacten met de ouders, de overgang naar de basisschool, zorg en begeleiding en de zorg voor kwaliteit vorm geven.

Pedagogisch klimaat

Het pedagogisch klimaat wordt in grote mate bepaald door de interactie vaardigheden van de leidsters. De belangrijkste interactievaardigheden beschrijven we hier:

- Emotionele ondersteuning, sensitieve responsiviteit

Sensitieve responsiviteit betekent dat de leidsters een gevoel van geborgenheid geven aan het kind, zodat het zich veilig en op zijn gemak voelt. Belangrijk is dat leidsters signalen van de peuters waarnemen en daarop reageren. Onze leidsters zijn warm en hartelijk en hebben (positieve) aandacht

voor elk kind. Ze laten merken dat ze de peuters zien en waarderen en ze helpen het kind even verder als dat nodig is. (denk aan troosten, complimentjes geven, aanmoedigen, interesse tonen) Bij het communiceren neemt de leidster de tijd, wacht op de reactie van de peuter; lichaamstaal en oogcontact zijn ook belangrijke communicatievormen. Het taalgebruik van de leidsters is open en respectvol.

Het is belangrijk dat er sprake is van een dialoog, dat er reactie op elkaar is, dat er echt contact is tussen leidster en peuter.

- Respect voor autonomie

Ieder kind is uniek en heeft zijn eigen temperament. De leidsters hebben oog voor deze verschillen. Dat kan bijvoorbeeld betekenen dat een kind soms even met rust gelaten moet worden of zich juist even uit moet leven. De leidsters bevorderen de zelfstandigheid van het kind en geven het de kans om zelf te experimenteren en te ontdekken en wachten af hoe de peuters zelf problemen oplossen in plaats van direct in te grijpen.

- Structureren en grenzen stellen, rituelen

Om tegemoet te komen aan de groeiende behoefte aan zelfstandigheid en autonomie van het kind vinden we het belangrijk dat het kind ervaart dat er een vaste structuur is en dat er grenzen zijn. Binnen die grenzen kunnen ze zich vrij bewegen. Het bieden van structuur geeft het houvast dat nodig is voor peuters om zelfstandig activiteiten te ondernemen.

De leidsters formuleren positief en werken daarom met heel weinig "nee-regels".

"Nee" gebruikt de leidster eigenlijk alleen maar bij gevaar, bijvoorbeeld: elkaar geen pijn doen, - geen dingen kapot maken - niet doen, nee dat is gevaarlijk.

Er wordt een beperkt aantal positieve regels gebruikt: - om de beurt - we helpen elkaar - weer vrienden worden.

Rituelen zijn een goede manier om de peuterspeelzaal voor de peuters voorspelbaar te maken, maar ook een goed middel voor emotie- en gedragsregulatie.

Denk aan liedjes waarbij kinderen bewegingen of geluiden mogen maken om even stoom af te blazen.

Rituele kringspelletjes zorgen voor imitatiegedrag en helpen kinderen om te leren om hun gedrag op elkaar af te stemmen.

De overgang tussen activiteiten wordt vaak aangekondigd door een ritueel liedje een paar minuten van te voren. De kinderen worden er zo spelenderwijs op voorbereid dat ze iets anders moeten gaan doen. Ook het gebruik van dagritmekaarten is daarbij een goed hulpmiddel.

- Informeren en uitleggen

Om de wereld te leren begrijpen heeft het kind informatie en uitleg nodig.

We verwoorden steeds voor de kinderen wat er gebeurt en wat we gaan doen. De leidsters begeleiden wat ze doen en wat ze zien met taal en geven de kinderen daarbij steeds de gelegenheid om te reageren. Het is belangrijk om goed te kijken waar de belangstelling van het kind ligt, als de leidster begrijpt waar het kind mee bezig is kan ze daarbij aansluiten, verrijken of proberen om te buigen.

De leidster zal steeds proberen om afspraken en regels en omgangsvormen uit te leggen aan de peuters, waarbij de leidsters en vrijwilligers vanzelfsprekend zelf het goede voorbeeld geven.

Peuters moeten nog leren om aan hun gevoel woorden te geven, de leidster probeert hen hierbij te helpen en het inzicht van het kind in zichzelf en anderen te vergroten door gevoelens te verwoorden en uit te leggen.

Op de peuterspeelzaal lezen we veel voor en vertellen we verhalen. Verhalen helpen peuters om samen te praten over belangrijke ervaringen en over wat hen interesseert, familie, ziek zijn, vakantie, eten, enzovoort.

- Positieve interacties tussen kinderen stimuleren

Peuters gaan graag naar de peuterspeelzaal omdat ze het leuk vinden om met andere kinderen te spelen. Kinderen leren door te spelen en door samen te spelen ontwikkelen ze hun eigen interactievaardigheden. De leidsters zorgen voor een sfeer waarin de kinderen zich veilig voelen bij elkaar en waarin ze positieve relaties kunnen opbouwen. Er is positieve aandacht voor alle kinderen, de leidsters noemen de kinderen vaak bij naam. Er is aandacht voor nieuwe kinderen, voor verjaardagen en voor afscheid als de kinderen naar de basisschool gaan.

Samen dingen doen geeft peuters het gevoel er bij te horen. Dat gaat gemakkelijker met behulp van gewoontes en rituelen. Als de peuters weten hoe het gaat, kunnen ze mee doen, met de liedjes en de gebaren die er bij horen.

Een groep heeft positieve en negatieve kanten. Sommige kinderen worden overweldigd door een veelheid van prikkels en trekken zich terug; er zijn ook dominante kinderen waar anderen bang voor zijn. De leidsters hebben oog voor de sociale relaties tussen kinderen en proberen negatieve relatiepatronen te voorkomen.

Een groep heeft vooral vele positieve kanten. Peuters leren van elkaar. De leidsters ondersteunen vriendschap tussen peuters en stimuleren sociaal gedrag als elkaar helpen of troosten. Ze helpen peuters samen te spelen en conflicten op te lossen. Het geeft plezier om samen te spelen!

- Ontwikkelingsstimulering

Ontwikkelingsstimulering is vanouds een van de belangrijkste doelen van het peuterspeelzaalwerk.

- de cognitieve ontwikkeling
- de sociaal emotionele ontwikkeling,
- de motorische ontwikkeling,
- de ontwikkeling van taal- en rekenvaardigheden en
- de creatieve ontwikkeling

Met behulp van genoemde interactievaardigheden in combinatie met een beredeneerd en gevarieerd aanbod aan materiaal en spelmogelijkheden helpt de leidster de peuters om zich voortdurend op alle gebieden verder te ontwikkelen. Peuters leren door te ontdekken en uit te proberen (ruiken, voelen, proeven, etc), maar ook door te kijken en na te doen en door spel (bewegingsspel, fantasiespel, constructiespel). Door samen spelen en in interactie met andere kinderen en de leidster wordt de sociaal emotionele ontwikkeling en de taalontwikkeling gestimuleerd. Peuters leren op hun eigen wijze en in hun eigen tempo.

De leidsters werken vaak met behulp van drie belangrijke principes die worden samengevat met de term VAT; Volgen, Aanpassen en Toevoegen*.

De leidster **Volgt** de initiatieven van de peuter door te kijken, te wachten, en te luisteren. Hierdoor gaat zij de manier waarop de peuter communiceert herkennen. Vervolgens gaat de leidster haar eigen manier van communiceren **Aanpassen** aan de specifieke communicatie en bezigheid van de peuter. Leidster en peuter vinden nu aansluiting bij elkaar, en kunnen vanaf dit punt verder werken aan taal, communicatie en ontwikkeling. Stap voor stap gaat de leidster 'taal en ervaring' **Toevoegen**. De VAT methode is op de peuterspeelzaal goed toe te passen om de kinderen op speelse wijze steeds een stapje verder te helpen in hun ontwikkeling en is toe te passen op alle ontwikkelingsgebieden. Tijdens het spelen met bijvoorbeeld blokken of een poppenhuis neemt de leidster de tijd om even te kijken, te wachten en te luisteren. Ze probeert op ooghoogte mee te spelen, na te doen en te wachten. Ze gebruikt gebaren en benadrukt belangrijke woorden en voegt nieuwe elementen en nieuwe woorden toe aan het spel.

- De inrichting van de ruimte

De ruimte is zodanig ingericht dat de kinderen zich er veilig voelen en uitgedaagd worden om te spelen. Er zijn verschillende hoeken ingericht waar de peuters (samen) kunnen spelen. Er is veel materiaal aanwezig in de peuterspeelzaal. De leidster zorgt er voor dat er afwisselend materiaal wordt aangeboden. Veel materialen kunnen de kinderen zelf pakken.

Activiteiten aanbod

Op onze peuterspeelzalen werken we met onderdelen uit het programma Doe meer met BAS, een programma voor voor- en vroegschoolse educatie. Er wordt gewerkt aan de hand van thema's uit het programma, aangevuld en afgewisseld met andere thema's. De leidsters zorgen voor een beredeneerd, gevarieerd, uitdagend en speels aanbod aan activiteiten en materialen en kijken daarbij goed naar individuele peuters. Wat heeft deze peuter op dit moment nodig.

Er wordt hierbij veel aandacht besteed aan de taalontwikkeling van de peuters. De leidster is zich er van bewust dat ze voortdurend bezig is om de taalontwikkeling te stimuleren en ze zorgt voor begrijpelijk en voldoende uitdagend taalaanbod en daagt de kinderen uit om te communiceren met taal.

Het dagdeel wordt vormgegeven rondom een thema. De gesprekjes in de kring, de activiteiten, de boekjes, verhalen en liedjes en de aangeboden woorden hebben allen een relatie met het thema en met elkaar.

Naast aandacht voor taal is er aandacht voor rekenactiviteiten, de motorische, cognitieve en sociaal-emotionele ontwikkeling van de peuters.

Het lokaal is zo ingericht dat de kinderen optimaal worden uitgedaagd tot spel en er voldoende ruimte is voor bewegingsactiviteiten. We gaan onderzoeken of we meer met echte materialen, fluitketel, telefoon, etc. kunnen gaan werken.

Buitenspelen en spelen met materialen uit de natuur is een belangrijk onderdeel van het aanbod aan de peuters.

Ouderbeleid

We vinden het heel belangrijk om samen op te trekken met de ouders, ouders goed te informeren over de peuterspeelzaal en over de ontwikkeling van peuters in het algemeen en van hun eigen peuter in het bijzonder en hen te betrekken bij de peuterspeelzaal.

Informatie-uitwisseling, overleg en afstemming met betrekking tot de aanpak van de individuele peuter zijn belangrijk. In een goed contact tussen leidster en ouders ontstaat er wederzijds vertrouwen in elkaar. Door het laagdrempelige karakter van de peuterspeelzaal leggen ouders gemakkelijk vragen, zorgen en andere opvoedingskwesties bij de leidsters neer.

Overgang peuterspeelzaal – primair onderwijs

De peuterspeelzaal is een goede voorbereiding op de basisschool.

Om de overgang zo vloeiend mogelijk te laten verlopen is het belangrijk dat de leidsters van de peuterspeelzaal regelmatig contact hebben met de leerkrachten van het basisonderwijs en dat er afspraken zijn over onderstaande punten.

- Het is belangrijk dat er regelmatig overleg is, zodat de leidsters en de leerkrachten van de onderbouw elkaar kennen en hun onderlinge verwachtingen afstemmen
- Afstemming met betrekking tot het pedagogisch klimaat is van belang, het is onduidelijk voor de kinderen als er op de basisschool ineens hele andere regels gelden. Het feit dat de peuterspeelzaal met verschillende scholen te maken heeft maakt afstemming soms lastig.
- Afstemming met betrekking tot het activiteitenaanbod en de gebruikte programma's moet nog verder worden ontwikkeld.
- Overdracht van de kindgegevens in het kind volgsysteem. De gegevens van het kind volgsysteem worden na toestemming van de ouders altijd overgedragen aan de basisschool.
- Als het om een peuter gaat waarover zorgen zijn wordt er altijd mondeling overgedragen, de zogenaamde warme overdracht.
- Het is belangrijk om tijdens de contacten met de basisschool ook te zorgen voor terugkoppeling van de basisschool over de peuters die naar de school zijn gegaan.

Zorg en begeleiding

In het zorgprotocol en het daaraan gekoppelde stappenplan is uitgebreid beschreven hoe we omgaan met kinderen waarover we ons zorgen maken.

We gebruiken een kind volgsysteem om de brede ontwikkeling van de peuters systematisch te observeren en vast te leggen. Het kind volgsysteem is een belangrijk hulpmiddel bij het signaleren van ontwikkelingsachterstanden, daarnaast is de professionele blik van de leidster van onschatbare waarde.

Samenstelling van de groepen

De peuters komen minimaal 2 x per week op 2 vaste dagdelen naar de peuterspeelzaal.

De groepen bestaan uit kinderen van 2 tot 4 jaar.

De groepsgrootte is afhankelijk van de locatie, maar de groep bestaat maximaal uit 16 kinderen.

Iedere groep heeft in principe 1 vaste leidster en bestaat uit een vaste groep kinderen. Het kan voorkomen dat een peuter met twee vaste leidsters te maken heeft.

Soms moeten groepen zo gecombineerd worden dat een deel van de peuters het tweede dagdeel in een andere groep wordt geplaatst. We zorgen er altijd voor dat er een vaste kern kinderen bij elkaar in dezelfde groep zit.

De leidster wordt altijd ondersteund door een vrijwilliger. Voor het werven en begeleiden van vrijwilligers heeft het bestuur een vrijwilligersbeleid opgesteld

Kinderen met een beperking

Peuters met een beperking zijn welkom op de peuterspeelzaal. De toelating gebeurt in nauw overleg met de ouders en de intern begeleider. Hierbij wordt altijd gekeken of de peuterspeelzaal het kind kan bieden wat het nodig heeft, of er speciale voorzieningen nodig zijn en er wordt goed gekeken of de leidster de extra belasting kan dragen en of de groep niet te veel te lijden heeft onder de aanwezigheid van de peuter.

3 Samenwerking met de scholen

Het peuterspeelzaalwerk ziet vele samenwerkingsmogelijkheden met de scholen

- Doorgaande lijn
- Afstemming aanbod, programma peuterspeelzaal/onderbouw/thema's
- Pedagogisch klimaat
- Ouderbeleid
- Materiaalgebruik
- Gezamenlijk gebruik ruimtes (stafruimtes, toiletten, gemeenschappelijke ruimtes, vergaderruimtes, keuken, etc.)
- Gezamenlijk gebruik voorzieningen, bv ICT
- Afstemming zorgbeleid, interne begeleiding
- Eventueel medegebruik peuterspeelzaal

4 Gebouwinhoudelijk; waar moeten de speelzaalruimte, nevenruimten, stafruimte en speelplaats aan voldoen?

Lokaal Peuterspeelzaal

- Het peuterlokaal is gesitueerd bij de onderbouw/kleuterlokalen van beide scholen om optimale samenwerking mogelijk te maken.
- Het peuterlokaal moet ruim en licht zijn, er moet voldoende ruimte zijn om te bewegen.
- De akoestiek moet plezierig en rustgevend zijn (geen echo/galm).
- Een thema/presenteerplek in de lokalen.
- WIFI in de speelzaal
- Kasten dienen afgestemd te zijn op de lengte van de peuters.
- In het lokaal mogelijk een eigen deur direct naar buiten voor bijv. zand-/watertafel en toegang tot het speelplein
- Rekening houden met het geluid van de speelzaal, zodat eventuele overlast minimaal is.
- Voor werkjes en informatie goede ophangmogelijkheden.
- Meerdere ramen die makkelijk te openen en verstelbaar zijn.
- In het gebouw een gezond en werkbaar binnenklimaat. .
- In het lokaal van de peuterspeelzaal een keukenblok met aanrecht op volwassenhoogte voorzien van warm water en een keukenblokje op peuterhoogte.
- Goed meubilair.
- Het lokaal moet veilig zijn, afgeschermd scherpe hoeken, fingersafe op de deuren etc.
- Vanuit het lokaal zicht op de toiletruimte.
- Een "zwaairaam", zodat de peuters nog even naar de ouders kunnen zwaaien

Nevenruimten en stafruimte:

- Een afzonderlijke garderoberuimte nabij lokaal.
- Toiletten peuterspeelzaal dichtbij lokaal om toezicht te kunnen houden.
- Toiletten makkelijk schoon te maken (voorkomen van luchtjes/verontreiniging).
- Eigen entree of samen met de onderbouw

- Af en toe gebruik mogen maken van een spreek/vergader ruimte
- Eigen berging voor de peuterspeelzaal

Algemeen:

- Het gebouw dient licht en ruimtelijk te zijn en een goed, gezond en beheersbaar binnenklimaat te hebben met een goede daglichttoetreding.
- Kasten en garderobe integreren in het gebouw.
- Ruimten moeten minimaal schoonmaakonderhoud vergen.
- Rolstoelvriendelijk en met makkelijk te openen deuren, kantine (personeelskamer), groot scherm in de centrale hal, goede zonwering, brede gangen en hoge plafonds.
- Duurzaam en energieneutraal gebouw met uitstraling.
- Kinderparticipatie in ontwerp gebouw.
- In het hele gebouw een goed draadloos netwerk.
- Gebouw met gebruik van natuurlijke materialen, liefst van regionale herkomst
- Mogelijkheid om posters e.d. op te hangen.

Speelplaats:

- Omheining peuterspeelplaats
- Zandbak (goed en eenvoudig afsluitbaar) met plateau in het midden.
- Natuurlijk ingericht speelplaats is mooi, zie peuterspeelzaal Eenrum, bv heuvel met glijbaan, paadjes etc.
- Picknicktafel.
- Ruime berging.

Omgeving:

- Gebouw dient goed ingepast te worden in de landelijke omgeving.
- In kaart brengen van mogelijkheid eenrichtingsverkeer voor veiligheid..
- Ruime “kiss-and-ride” zone met als optie af te sluiten zodat buiten haal-/brengperiode deze ruimte toegevoegd kan aan de speelplaats.
- Veilige routing van auto's, fietsers en voetgangers met duidelijk gescheiden verkeersstromen. Zebrapaden en deels autovrije zone.
- School mag zichtbaar zijn vanuit de bewoners (sociale controle).

Soorten medegebruikers:

Kinderopvang, dans- en beeldende vorming, handvaardigheid, sport, computerles, muziekles, bibliotheek, consultatiebureau, GGD, Centrum voor Jeugd en Gezin.

Bijlage 4

Ruimtebehoeften GKC Leens

Lydinge

Leens
07GX
Samenvatting prognoses Planningsverband Groningen
Aantal leerlingen

jan-14

	47	57															
		t	t+1	t+2	t+3	t+4	t+5	t+6	t+7	t+8	t+9	t+10	t+11	t+12	t+13	t+14	t+15
Jaar	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Totaal aantal leerlingen Lydinge	47	57	56	56	54	53	53	52	52	50	49	50	51	51	51	51	51
Totaal aantal leerlingen Akkerwinde	24																
Gecorrigeerde weging	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Basisruimtebehoefte (vanuit de nieuwe verordening)	557	487	482	482	472	467	467	462	462	452	446	452	457	457	457	457	457
m2 BVO aanwezig	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Verschil m2 BVO	557	487	482	482	472	467	467	462	462	452	446	452	457	457	457	457	457
Aantal lokalen	4	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3

Ruimtebehoefte berekening (nieuwe verordening)

B= 200 + 5,03 x L

Nieuwbouw gedurende 15 jaar:	457 m2 BVO	2029	3 lokalen
Tijdelijke voorzieningen gedurende minimaal 4 maximaal 15 jaar	15 m2 BVO	2017	0 lokaal
TOTAAL	472 m2 BVO		3 lokalen

De Regenboog
Notaris A.H. Agessingel 10
Leens
07ZO
Samenvatting prognoses Planningsverband Groningen
Aantal leerlingen

jan-14

91

		t	t+1	t+2	t+3	t+4	t+5	t+6	t+7	t+8	t+9	t+10	t+11	t+12	t+13	t+14	t+15
Jaar	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Totaal aantal leerlingen	91	91	87	82	81	80	79	79	78	74	72	75	76	76	76	76	76
Gecorrigeerde weging	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Basisruimtebehoefte (vanuit de nieuwe verordening)	658	658	638	612	607	602	597	597	592	572	562	577	582	582	582	582	582
m2 BVO aanwezig	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Verschil m2 BVO	658	658	638	612	607	602	597	597	592	572	562	577	582	582	582	582	582
Aantal lokalen	5	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4

Ruimtebehoefte berekening (nieuwe verordening)

B= 200 + 5,03 x L

B=

Nieuwbouw gedurende 15 jaar:

582 m2 BVO 2029 4 lokalen

Tijdelijke voorzieningen gedurende minimaal 4 maximaal 15 jaar

25 m2 BVO 2017 0 lokaal

TOTAAL

607 m2 BVO 4 lokalen

CONCEPT

Ruimtelijk Programma Van Eisen

Brede school Leens

25-8-2014

	Lydinge			Regenboog			PSZ/ BSO		
Essentieel apart	Aant.	Gem.	Tot.	Aant.	Gem.	Tot.	Aant.	Gem.	Tot.
Gr.ruimte	2	56	112	3	56	168			
Gr.ruimte OB	1	63	63	1	63	63	1	70	70
Teamruimte	1	20	20	1	20	20			
Directie	1	10	10	1	10	10			
IB-ruimte	1	10	10	1	10	10			
RT-ruimte	0	0	0	0	0	0			
Verwerking	2	7	14	3	7	21			
Toiletten			b/n			b/n	3	5	15
Toilet pers.			b/n			b/n	1	6	6
Bergruimte			26			31	1	10	10
Entree/garderobe			b/n			b/n			b/n
Totaal:			255			323			101

Essentieel samen	Algemeen		
Centrale ruimte	110	Verkeersruimten	b/n
Speellokaal	90	Hoofdentree	b/n
rijdelijk lokaal	0	Mediatheek	b/n
Conclerge	5	MIVA toilet	b/n
Serverruimte/ server	5		
Keuken	5		
CV-ruimte	5		
Totaal:	220	Totaal:	0

Totaal netto opp.	899 m2		
Totaal bruto opp.	1214 m2	1,35	factor bruto/ netto (b/n)

Mogelijke andere functie in Bredeschool:

TSO	medegebruik centrale ruimte (geen extra ruimte nodig)
BSO	mede gebruik speellokaal
VSO	extra groepsruimte, mede gebruik speellokaal
KDV	extra groepsruimte, mede gebruik speellokaal
PSZ	mede gebruik speellokaal
Bibliotheek	?
Muziekschool	extra bergingen, geluid?, medegebruik centrale ruimte
Verenigingen	medegebruik vergaderruimten
Leerplichtambtenaar	mede gebruik IB ruimten

Norm:

Lydinge	472
Regenboog	607
PSZ/BSO	136
TOTAAL	1215

Bijlage 5A
Locatiestudie Prinses Beatrixstraat

LOCATIESTUDIE PRINSES BEATRIXSTRAAT

1. INLEIDING

De gemeente De Marne heeft voor het geïntegreerd kindcentrum Leens een locatieonderzoek laten uitvoeren. Deze memo is een uitwerking van één locatie uit dit onderzoek.

In deze locatiestudie zijn drie scenario's uitgewerkt voor de locatie Prinses Beatrixstraat (de Oude Lydinge). Er is een nieuw scenario toegevoegd bij de twee onderzochte scenario's uit het 'Locatie onderzoek Geïntegreerd kindcentrum Leens'.

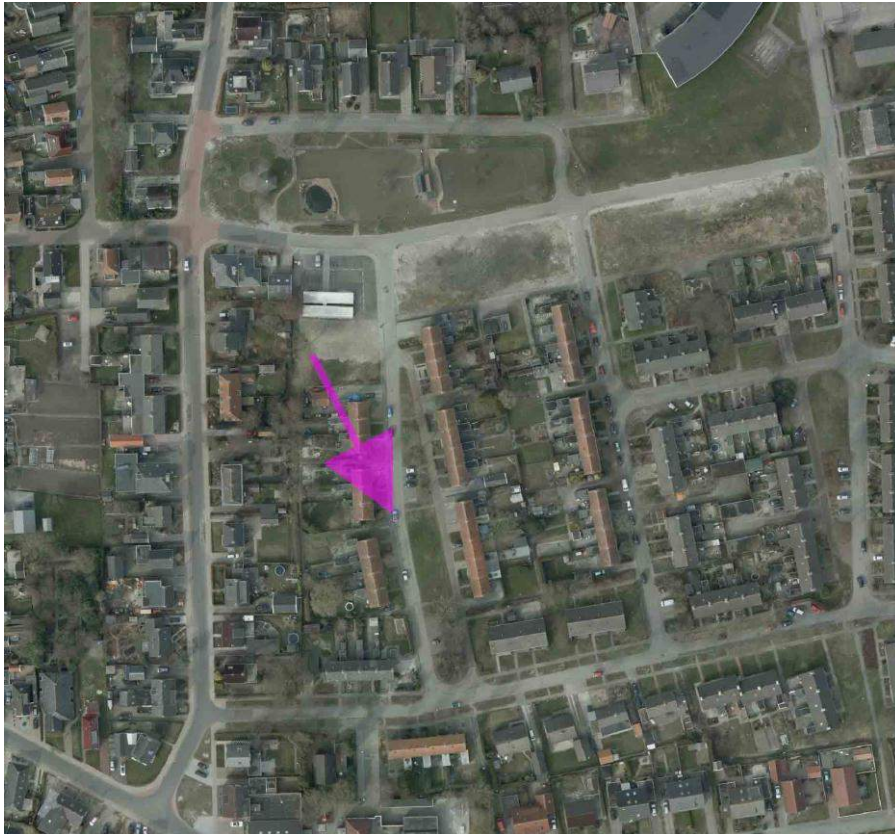
2. DE LOCATIE

De locatie is gelegen rondom de Prinses Beatrix straat. In het 'Locatie onderzoek Geïntegreerd kindcentrum Leens' d.d. 3 september 2014 scoorde deze locatie, de zo genoemde Oude Lydinge een tweede plaats.

In dit aanvullende onderzoek is de grootte van de locatie afgestemd op de ruimtevraag van het betreffende scenario. De aantallen te slopen woningen varieert daarmee per scenario.

Ten noorden van de locatie, langs de burg. E.P. van Iperensingel is een rijtje woningen vervangen door nieuwbouw. De gemeente wil graag dat het resterende bouwterrein op de hoek Burg. E.P. van Iperensingel en de Prinses Beatrixstraat aansluitend op de bebouwingswand langs het plantsoen ook bebouwd wordt.

Ten zuiden van de locatie ligt de geref. basisschool De Handpalm. Dit biedt - zeker als de woningen Prins Bernhardstraat nr. 5 tot en met nr. 11 oneven worden gesloopt- mogelijkheden tot ruimtelijke integratie en uitwisseling. Deze mogelijkheden zijn in deze locatiestudie niet onderzocht.

3. DE RUIMTEBEHOEFTE

Scenario 1: de 'prognose Leens'

Het programma van eisen voor dit scenario is gebaseerd op de leerlingenprognose voor het jaar 2028 voor het dorp Leens. In het 'Locatie onderzoek Geïntegreerd kindcentrum Leens' is dit programma omschreven.

- aantal leerlingen basisschool 125
- benodigd bebouwingsoppervlak 1400 m2
- benodigd schoolplein 450 m2
- benodigde buitenruimte inclusief schoolplein, exclusief parkeren: 1000 m2

Scenario 2: 'prognose Leens' + H. de Cockschool Ulrum

Dit scenario komt niet voor in het 'Locatie onderzoek Geïntegreerd kindcentrum Leens'. In dit nieuwe scenario wordt uitgegaan van de 'prognose Leens' en een toename met 90 leerlingen van de H. de Cockschool. (daarbij is aangenomen dat voor de peuterspeelzaal en de B.S.O. deze toename geen consequenties heeft voor het ruimtelijk programma)

De ruimtebehoefte berekeningen zijn conform de uitgevoerde berekeningen voor het 'groeiscenario' in het 'Locatie onderzoek Geïntegreerd kindcentrum Leens'.

- aantal leerlingen basisschool 207
- benodigd bebouwingsoppervlak 1900 m2
- benodigd schoolplein 600 m2
- benodigde buitenruimte inclusief schoolplein, exclusief parkeren: 1200 m2

Scenario 3: het 'groeiscenario'

In het 'Locatie onderzoek Geïntegreerd kindcentrum Leens' wordt met het 'groeiscenario' een groei van 2,5 keer het oorspronkelijk aantal leerlingen bedoeld. De berekening van de ruimtebehoefte is opgenomen in Locatie onderzoek Geïntegreerd kindcentrum Leens.

- aantal leerlingen basisschool 313
- benodigd bebouwingsoppervlak 2500 m2
- benodigd schoolplein 600-800 m2
- benodigde buitenruimte inclusief schoolplein, exclusief parkeren: 1300 m2

4. PARKEERBEHOEFTE

In het 'Locatieonderzoek Geïntegreerd kindcentrum Leens' is reeds het aantal benodigde parkeerplaatsen berekend voor de prognose Leens en het groeiscenario (Scenario 1 en 3); deze berekeningen zijn in onderstaande tabel overgenomen. Voor Scenario 2 is het aantal benodigde parkeerplaatsen ook berekend. Onderstaand is de benodigde parkeerbehoefte in tabelvorm weergegeven per scenario.

Tabel parkeerbehoefte per scenario						
Functie	Scenario 1 (prognose Leens)		Scenario 2 (progn. Leens + H.de C-sch)		Scenario 3 (groeiscenario)	
	personeel	begeleiding	personeel	begeleiding	personeel	begeleiding
Basisschool	7	13	11	21	14	29
Peuterspeelzaal/ kinderdagverblijf	4	5	5	7	6	9
Totaal/functie	11	18	16	28	20	38
Totaal	29		44		58	

In de uitgewerkte scenario's zijn deze aantallen als ondergrens gebruikt; soms leidt de situering tot een iets hoger aantal parkeerplaatsen. Desgewenst kan het eenvoudig bijgesteld worden.

5. BESCHRIJVING SCENARIO'S

Onderstaand worden de drie scenario's beschreven en wordt er onder andere getoetst op:

- de stedenbouwkundige inpassing; het bebouwingsvolume in relatie tot de omliggende bebouwing;
- de mogelijkheid tot doorgroei van scenario 1 naar scenario 2 en vervolgens naar scenario 3
- de bereikbaarheid/veerkracht voor voetganger, fiets en auto;
- parkeer- en stallingsvoorzieningen;
- verkeershinder omwonenden als gevolg van het halen en brengen;
- afstand tot omliggende woningen (milieuzonering).

5.1 Scenario 1: de "prognose Leens"

Voor scenario 1 is uitgegaan van een gebouw van 1400 m², 1200 m² op de begane grond en 200 m² op de eerste verdieping, een schoolplein van 450 m², een fietsenstalling, 14 parkeerplaatsen voor het personeel en 25 parkeerplaatsen langs de Prinses Beatrixstraat voor het halen en het brengen van de kinderen. (het totaal aantal parkeerplaatsen bedraagt 39, volgens berekening zijn er minimaal 29 nodig).

De stedenbouwkundige inpassing

De bestaande woningen aan de westzijde van de Prinses Beatrixstraat nr.1 tot en met nr.19 oneven en Prins Bernhardstraat nr.2 tot en met nr.8 even worden gesloopt om ruimte te maken voor de nieuwe school. De Prinses Beatrixstraat wordt daartoe in oostelijke richting verlegd over het bestaande voetpad. De hoeklocatie van de Oude Lydinge blijft beschikbaar voor woningbouw. De bestaande woningen aan de oostzijde van de Prinses Beatrixstraat blijven gehandhaafd. Het nieuwe schoolgebouw is buiten het wegtracé van de Prinses Beatrixstraat geplaatst en staat op minimaal 10 m vanaf de perceelgrens.

Door de verlegging van de Prinses Beatrixstraat in oostelijke richting ontstaat er een langwerpige locatie voor de school, waar achtereenvolgens de functies schoolplein, gebouw, stalling en parkeren personeel op gesitueerd zijn. Het schoolplein ligt op het zuiden. De vorm van het plein wordt bepaald door de aan te houden 30m afstanden tot de belendende woningen en een doorgroei naar scenario 2. Scenario 2 heeft een groter schoolplein nodig. 'Achter' de school is een intern pad vanaf de Prins Bernhardstraat naar de fietsenstalling aan de noordzijde.

De bestaande ruimtelijke opzet van de buurt blijft, ondanks de kleine verschuiving van de Prinses Beatrixstraat intact; de schoollocatie voegt zich in de bestaande woningbouw structuur. Het gebouw versterkt of verzwakt de bestaande ruimtelijke structuur niet. De schaal van het gebouw en de open ruimtes is anders dan de schaalverhoudingen van de omringende woonbebouwing. Maar het is een gebruikelijk en herkenbaar schaalverschil tussen woonbebouwing en een kleinschalige voorziening. Een groot voordeel van dit scenario is dat het halen en brengen van de kinderen eenvoudig langs de westzijde van de straat plaats vindt en daarmee goed inpasbaar is.

De eenlaagse bebouwing staat op 10 m van de privé achtertuinen, de tweelaagse bebouwing is om direct inkijk te voorkomen op 20 m vanaf de privé tuin getekend.

De doorgroei mogelijkheden

Scenario 1 kan eenvoudig doorgroeien naar scenario 2. Hiertoe kan de bebouwing op de eerste laag uitgebreid worden tot 700 m² en de parkeer- en fietsstalling en het schoolplein kunnen uitgebreid worden. Deze ruimtereserveringen zijn in scenario 1 opgenomen.

De bereikbaarheid/verkeersveiligheid voor voetganger, fiets en auto

De voetgangers bereiken de school via voetpaden gelegen langs de Burgemeester E.P. van Iperensingel, Prinses Beatrixstraat en Prins Bernhardstraat. Het autoverkeer kruist daarbij niet de voetgangersstroom zodat sprake is van een veilige looproute.

Van uit het noorden bereiken de fietsers de fietsenstalling via de Burgemeester E.P. van Iperensingel en de Prinses Beatrixstraat. Daarbij maken zij gebruik van dezelfde route als het autoverkeer. Omdat geen sprake is van afslaand autoverkeer of haaks parkerend autoverkeer is het samenvallen van de rijroutes acceptabel.

Vanuit het zuiden worden de fietsers in de gelegenheid gesteld om via een aparte route langs de westzijde van de school de fietsenstalling te bereiken.

Het profiel van de Prinses Beatrixstraat is relatief smal, ongeveer 4.5 m. Dit betekent dat bij tegemoet komend autoverkeer geen fietsers kunnen passeren. Dit zou tot problemen kunnen leiden. Omdat echter alle voorzieningen voor het halen en brengen zijn gesitueerd aan de westzijde van de straat zal het autoverkeer overwegend over de Prinses Beatrixstraat in zuidelijke richting rijden. Daardoor ontstaat een natuurlijk eenrichtingsverkeer. Maatregelen om dit met behulp van bebording te regelen zijn daarom niet noodzakelijk.

Daarnaast zal bij de komst van de school de Prinses Beatrixstraat worden verlegd en kan desgewenst een breder profiel worden aangehouden.

Parkeer en stallingsvoorzieningen

Personeel dat per auto naar school gaat maakt gebruik van de aparte parkeergelegenheid aan noordzijde van het complex. Daarbij wordt op de Prinses Beatrixstraat afgeslagen. Dit gebeurt echter op een tijdstip dat er nog geen leerlingen naar of van school komen. Van een conflict is hier derhalve geen sprake.

Ten behoeve van de halers en brengers is voorzien in een kiss & ride strook langs de westzijde van de Prinses Beatrixstraat. De rijroute voor deze auto's wordt gevormd door de Burgemeester E.P. van Iperensingel, Prinses Beatrixstraat, Prins Bernhardstraat en Jan Zijlmasingel.

Deze rijroute is eenvoudig en zal niet tot onveilige situaties leiden.

Verkeershinder omwonenden als gevolg van halen en brengen

De toename van het verkeer op de Prinses Beatrixstraat zal ongeveer 230 ritten per etmaal bedragen. Dit betekent ten opzichte van de huidige situatie een flinke toename. In absolute zin is dit aantal echter acceptabel.

Afstand tot omliggende woningen

Wat betreft de afstand van het school/speelplein van het GKC tot de woningen is rekening gehouden met de richtafstand van 30 meter zoals gehanteerd in de richtlijnen van de Vereniging Nederlandse Gemeenten.

LOCATIESTUDIE PRINSES BEATRIXSTRAAT

Scenario 1 2015-01-08

5.2 Scenario 2: prognose Leens + H.de Cockschool

Voor scenario 2 is uitgegaan van een gebouw van 1900 m², 1200 m² op de begane grond en 700 m² op de eerste verdieping, een schoolplein van 600 m², een fietsenstalling, 22 parkeerplaatsen voor het personeel en 25 parkeerplaatsen langs de Prinses Beatrixstraat voor het halen en het brengen van de kinderen. (het totaal aantal parkeerplaatsen bedraagt 47, volgens berekening zijn er minimaal 44 nodig). Scenario 2 is de doorgroei van scenario 1.

De stedenbouwkundige inpassing

De stedenbouwkundige inpassing is dezelfde als bij scenario 1; deze is goed. De tweelaagse bebouwing is uitgebreid met 500 m². De afstand van de tweelaagse bebouwing tot de privé achtertuinen blijft 20 m.

De doorgroeimogelijkheden

Scenario 2 kan ruimtelijk niet uitbreiden tot scenario 3

De bereikbaarheid/veerkracht voor voetganger, fiets en auto

De bereikbaarheid en de verkeersveiligheid voor de voetganger, fiets en auto is hetzelfde als in scenario 1. Deze is goed en veilig. Wat betreft het profiel van de Prinses Beatrixstraat wordt hetzelfde opgemerkt als in scenario 1.

Parkeer en stallingsvoorzieningen

De parkeer- en stallingsvoorzieningen zijn op dezelfde plek gesitueerd als in scenario 1. Ze zijn wel uitgebreid tot aan de belendende perceelgrens.

Verkeersshinder omwonenden als gevolg van halen en brengen

De toename van het verkeer op de Prinses Beatrixstraat zal ongeveer 400 ritten per etmaal bedragen. Dit betekent ten opzichte van de huidige situatie een flinke toename. In absolute zin is dit aantal echter acceptabel.

Afstand tot omliggende woningen

Wat betreft de afstand van het school/speelplein van het GKC tot de woningen is rekening gehouden met de richtafstand van 30 meter zoals gehanteerd in de richtlijnen van de Vereniging Nederlandse Gemeenten.

LOCATIESTUDIE PRINSES BEATRIXSTRAAT

Scenario 2 2015-01-08

5.3 Scenario 3: het groeiscenario

Scenario 3 voorziet in de bouw van een complex van 2500 m² (twee laags) met een school-/speelplein van 800 m² aan de zuidzijde. Aan de noordzijde van het gebouw zijn de fietsenstallingen, een parkeerhof voor docenten met 25 parkeerplaatsen en een parkeerplein met 40 parkeerplaatsen voor het halen en brengen van de kinderen. (het totaal aantal parkeerplaatsen bedraagt 65, volgens berekening zijn er minimaal 58 nodig).

De stedenbouwkundige inpassing

Alle bestaande woningen langs de Prinses Beatrixstraat en de nr. 2 tot en met nr.14 even aan de Prins Bernhardstraat worden gesloopt om ruimte te maken voor het complex. Er ontstaat zo een grote rechthoekige locatie, die veel mogelijkheden biedt om het schoolprogramma onder te brengen. In bijgevoegde schets van scenario 3 is de optie met in het midden het gebouw en daar omheen de benodigde buitenruimtes getekend. Het gebouw en het schoolplein zijn gesitueerd aan de zuidzijde, waar de locatie het breedst is. De Prinses Beatrixstraat wordt de oprijlaan voor het nieuwe gebouw. Het grootste deel van het gebied wordt niet toegankelijk voor auto's. Een gedeeltelijke stapeling tot twee lagen ligt gezien het grote oppervlakte van het gebouw voor de hand, maar een eenlaagse bebouwing is qua oppervlak wel realiseerbaar op de locatie.

De bestaande ruimtelijke structuur verandert door deze ingreep. Er wordt ruimte gemaakt voor een nieuwe invulling die een schaa sprong maakt die in de woonbuurt niet vanzelfsprekend is.

De locatie wordt voor het grootste deel omringd door de (privé)achtertuinen van de eengezinswoningen. Dit is een groot verschil met de andere bebouwing in het dorp, waar een duidelijk onderscheid is tussen de openbare ruimtes aan de straat en de privé ruimtes aan de achterzijde.

Het nieuwe gebouw versterkt de bestaande ruimtelijke structuur niet. De situering op een binnengebied is kwetsbaar en heeft vanuit stedenbouwkundige optiek geen voorkeur.

De doorgroeimogelijkheden

De doorgroeimogelijkheden van dit scenario zijn niet onderzocht. Een eventuele uitbreiding zal door het grote oppervlak van het nieuwe binnenterrein goed mogelijk zijn.

De bereikbaarheid/verkeersveiligheid voor voetganger, fiets en auto

De voetgangers bereiken de school via voetpaden gelegen langs de Burgemeester E.P. van Iperensingel, Prinses Beatrixstraat en Prins Bernhardstraat. Het autoverkeer van halers en brengers kruist daarbij niet de voetgangersstroom zodat sprake is van een veilige looproute.

Omdat nu het autoverkeer de Prinses Beatrixstraat in noordelijke richting wegrijdt verdient het hier aanbeveling het profiel te verbreden tot 6.00 m.

Van uit het noorden bereiken de fietsers de fietsenstalling via de Burgemeester E.P. van Iperensingel en de Prinses Beatrixstraat. Daarbij maken zij gebruik van dezelfde route als het autoverkeer. Omdat geen sprake is van afslaand autoverkeer of haaks parkerend autoverkeer is het samenvallen van de rijroutes acceptabel.

Vanuit het zuiden worden de fietsers in de gelegenheid gesteld om via een tweetal aparte routes langs het GKC de fietsenstalling te bereiken.

Parkeer en stallingsvoorzieningen

Personeel dat per auto naar school gaat maakt gebruik van de aparte parkeergelegenheid aan noordzijde van het complex. Daarbij wordt op de Prinses Beatrixstraat afgeslagen. Dit gebeurt echter op een tijdstip dat er nog geen leerlingen naar of van school komen. Van een conflict is hier derhalve geen sprake.

Ten behoeve van de halers en brengers is voorzien in apart parkeerterrein aan de oostzijde van de van de Prinses Beatrixstraat. De rijroute voor deze auto's wordt gevormd door de Burgemeester E.P. van Iperensingel, Prinses Beatrixstraat en terug.

Deze rijroute is eenvoudig en zal niet tot onveilige situaties leiden.

Verkeershinder omwonenden als gevolg van halen en brengen

De toename van het verkeer op de Prinses Beatrixstraat zal ongeveer 570 ritten per etmaal bedragen. Dit betekent ten opzichte van de huidige situatie een flinke toename. Daar staat tegenover dat de bestaande woningen worden afgebroken en deels op voldoende afstand kunnen worden teruggebouwd. In absolute zin is het aantal echter acceptabel.

Afstand tot omliggende woningen

Wat betreft de afstand van het school/speelplein van het GKC tot de woningen is rekening gehouden met de richtafstand van 30 meter zoals gehanteerd in de richtlijnen van de Vereniging Nederlandse Gemeenten. Doordat er veel bestaande woningen worden gesloopt is op de meeste plekken de afstand van het schoolplein tot de woningen groter dan de richtafstand.

LOCATIESTUDIE PRINSES BEATRIXSTRAAT

Scenario 3 2015-01-08

6. CONCLUSIE

Alle drie de scenario's zijn technisch gezien uitvoerbaar. Daarbij zijn redelijk eenvoudig maatregelen te treffen per scenario om de bereikbaarheid en verkeersveiligheid voor alle verkeersdeelnemers te garanderen.

Ten aanzien van de stedenbouwkundige inpassing kan gesteld worden dat met het grote bouw- en ruimte programma van scenario 3 de stedenbouwkundige inpassing moeizaam is en de ruimtelijke kwaliteit onder de maat is. De ruimtelijke kwaliteit van de stedenbouwkundig opzet van scenario 1 en scenario 2 is hoger. Scenario 1 en 2 hebben daarom de voorkeur.

Het blijkt dat de uitwerking van deze locatie uit het Locatieonderzoek Geïntegreerd Kindcentrum Leens (onder de naam Oude Lydinge) voor beide scenario's leidt tot een hogere score voor deze locatie. (zie score tabel op blz. 32 van eerder genoemd locatie onderzoek). Dit komt onder andere omdat de aantallen te slopen woningen afgestemd zijn op de ruimtebehoefte van het betreffende scenario. Zo zal het puntje "bebouwingsvolume irt omliggende bebouwing" en "afstand tot omliggende woningen (milieuzonering)" nu positief scoren. Hetzelfde geldt voor het onderdeel "parkeermogelijkheden" en "verkeershinder omwonenden a.g.v. halen en brengen".

Bijlage 5B

Vlekkenschetsen locatiestudie Prinses Beatrixstraat

Vlekkenschets Brede school Leens locatie Prinses Beatrixstraat 2 maart 2015

Voor de locatiestudie Brede school Prinses Beatrixstraat is het scenario 1(prognose Leens; Lydinge, Regenboog en PSZ& BSO) verder ruimtelijk uitgewerkt.

Langs de Prinses Beatrixstraat kan ivm de 30m afstanden tussen woningen en schoolplein de nieuwbouw van scenario 1(prognose Leens) en scenario 2 (prognose Leens+H.de Cockschool) slechts binnen de donkergele rechthoek van 27 bij 45 m gebouwd worden. (bij scenario 2 dient er deels tweelaags gebouwd te worden). Het doel van de ruimtelijke uitwerking is een inzicht te geven in het ruimtelijk functioneren van de brede school binnen het gegeven bouwvlak.

De oppervlaktes zoals aangegeven in het concept Ruimtelijk Programma van Eisen zijn aangehouden voor de vlekkenschets.

Andere uitgangspunten voor het ontwerp zijn;

- Beide scholen kunnen -ruimtelijk- zelfstandig functioneren. Geen menging van verkeersruimtes met anderen
- De twee scholen krijgen (daarom) een zelfstandige toegang
- De 2 scholen, de PSZ/BSO en het speellokaal zijn allemaal bereikbaar via de centrale ruimte; deze functies zijn er omheen gegroepeerd
- De onderbouw lokalen en de PSZ/BSO liggen zo direct als mogelijk aan het buiten schoolplein.

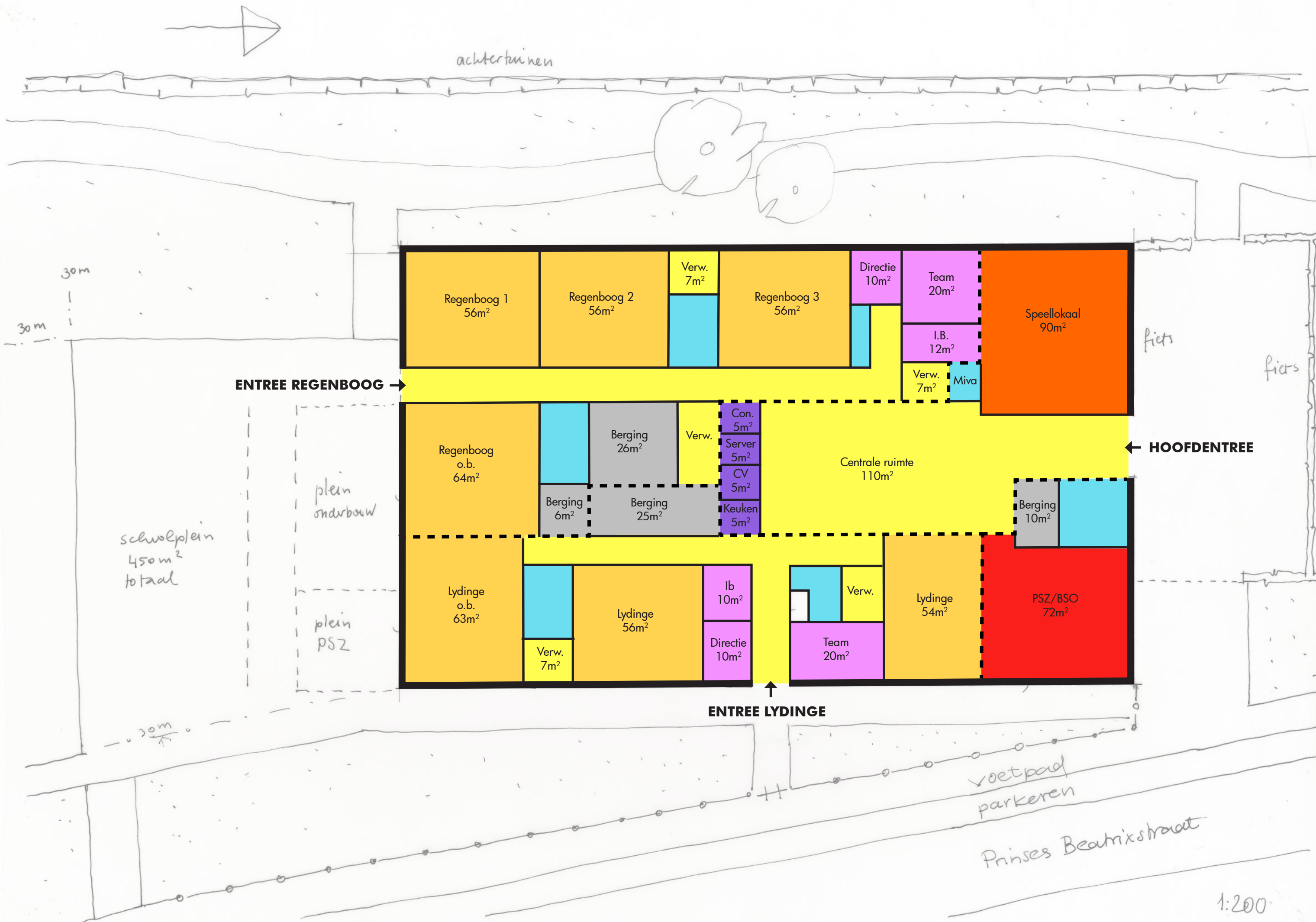
De getoonde uitwerking is éénlaags. Maar er kan voor gekozen worden een deel van het programma op de tweede laag te realiseren. (de afstand tussen de tweede laag en de erf scheiding met de achtertuinen dient ca 20m te zijn)

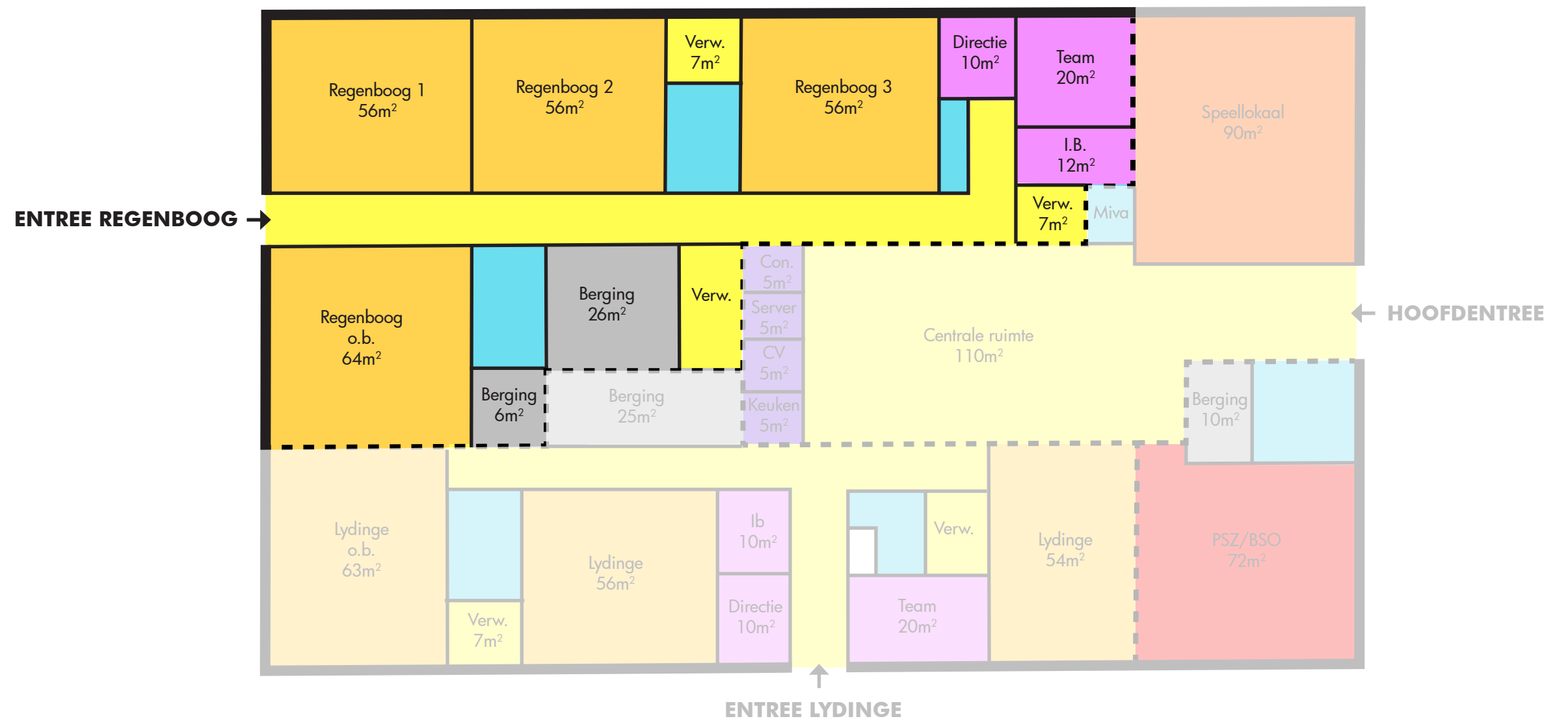
En in de getoonde optie is de hoofdentree, het speellokaal en de PSZ/BSO aan de noordzijde gesitueerd. In een verdere uitwerking kan er ook voor gekozen worden deze situering van functies te wijzigen. Zodat bijvoorbeeld de PSZ/BSO direct aan het schoolplein gesitueerd is.

Voor de locatie Prinses Beatrixstraat zijn dezelfde functiekleuren voor de programma onderdelen gebruikt als in de vlekkenschets voor het gemeentehuis, zodat het makkelijker te vergelijken is.

Indien afgedrukt op A3 dan is de schaal van de vlekkenschets 1 op 200

Bijlage 6A

Onderzoek Grontmij - Effecten op verkeer en parkeren voor diverse varianten van het Kind- centrum Leens

Kindcentrum Leens

Effecten op verkeer en parkeren voor diverse varianten van het Kindcentrum Leens.

Definitief

Opdrachtgever:
Gemeente De Marne
Postbus 11
9965 ZG Leens

Grontmij Nederland B.V.
Groningen, 16 maart 2015

Verantwoording

Titel : Kindcentrum Leens

Subtitel : Effecten op verkeer en parkeren voor diverse varianten van het Kindcentrum Leens.

Projectnummer : 340373

Referentienummer : GM-0148331

Revisie :

Datum : 16 maart 2015

Auteur(s) : Erwin Bos en Boud Geerdes

E-mail adres : boud.geerdes@grontmij.nl

Gecontroleerd door : Rik Timmer

Paraaf gecontroleerd :

Goedgekeurd door : Jasper Groebe

Paraaf goedgekeurd :

Contact : Grontmij Nederland B.V.
Rozenburglaan 11
9727 DL Groningen
Postbus 7057
9701 JB Groningen
T +31 88 811 66 00
www.grontmij.nl

Inhoudsopgave

1	Inleiding	4
2	Inventarisatie	5
2.1	Omvang Kindcentrum Leens	5
2.2	Reisgedrag kinderen basisschool (juni 2004)	5
2.3	Aandeel forenzen gemeente De Marne (2011)	6
3	Parkeerbalans	7
3.1	CROW publicatie 317: Kencijfers parkeren en verkeersgeneratie (okt. 2012)	7
3.2	Parkeerbalans 2011	8
3.3	Geactualiseerde parkeerbalans 2014	9
3.3.1	Scenario Leens	9
3.3.2	Groeiscenario	10
4	Verkeersaantrekkende werking	11
4.1	Verkeersgeneratie Kindcentrum	11
4.2	Toedeling aan het wegennet	12
4.3	Inrichting op het schoolterrein	13
4.4	Fietsparkeren	14
4.5	Fasering bouw / bouwverkeer	14
5	Conclusies en aanbevelingen	15
5.1	Parkeerbalans	15
5.2	Verkeersgeneratie	15
5.3	Inrichting	16
5.4	Voor- en nadelen / aandachtspunten per scenario	16

1 Inleiding

Gemeente De Marne heeft in 2014 door bureau BügelHajema een locatieonderzoek laten uitvoeren naar het samenvoegen van de basisscholen De Regenboog en De Lyndinge in een geïntegreerd Kindcentrum in Leens. Uitkomst van het locatieonderzoek is dat de locatie bij het gemeentehuis veruit het hoogste scoort. Deze variant dient nader uitgewerkt te worden.

Met betrekking tot de locatie bij het gemeentehuis heeft de gemeente aan Grontmij gevraagd voor een tweetal varianten (variant A2 en C2) en een tweetal scenario's (scenario Leens en groeiscenario) van het Kindcentrum verkeerskundig onderzoek te doen. Het betreft:

- het opstellen van een parkeerbalans (Kindcentrum en omliggend gebied);
- het bepalen van verkeersgeneratie van en naar het Kindcentrum;
- het beoordelen van (toekomstige) verkeersroutes van en naar het Kindcentrum.

2 Inventarisatie

2.1 Omvang Kindcentrum Leens

Voor het Kindcentrum is een Programma van Eisen opgesteld. Zij is gebaseerd op de leerlingenprognose voor het jaar 2028 voor het dorp Leens. Er zijn twee scenario's omschreven, namelijk het scenario Leens en een groeiscenario¹. De omvang van de scenario's zijn als volgt:

Scenario Leens

Basisschool:

1.028 m2 bvo
7 leslokalen
125 leerlingen (prognose 2028)
Leerlingen uit Leens

Peuterspeelzaal:

121 m2 bvo

Kinderopvang:

121 m2 bvo

Groeiscenario

Basisschool:

1.775 m2 bvo
14 leslokalen
313 leerlingen (prognose 2028)
Leerlingen uit Leens, Ulrum en Zoutkamp

Peuterspeelzaal:

182 m2 bvo

Kinderopvang:

182 m2 bvo

2.2 Reisgedrag kinderen basisschool (juni 2004)

In 2004 is door de Fietzersbond onderzoek uitgevoerd naar het reisgedrag van kinderen (en hun ouders) van en naar de basisscholen. Ondanks gedateerdheid van het onderzoek en verschillen tussen scholen onderling (lokale omstandigheden) ligt er een duidelijke relatie tussen afstand en vervoerswijze(n) van en naar de basisschool.

Tot 500 meter afstand wordt vooral zelfstandig en begeleid gelopen. Tot 2 km afstand wordt vooral zelfstandig en begeleid gefietst naar school. Bij afstand groter dan 2 km afstand krijgt de auto een prominenter rol. Vooral voor het groeiscenario, wanneer leerlingen meer vanuit de omliggende dorpen komen, speelt dit een rol.

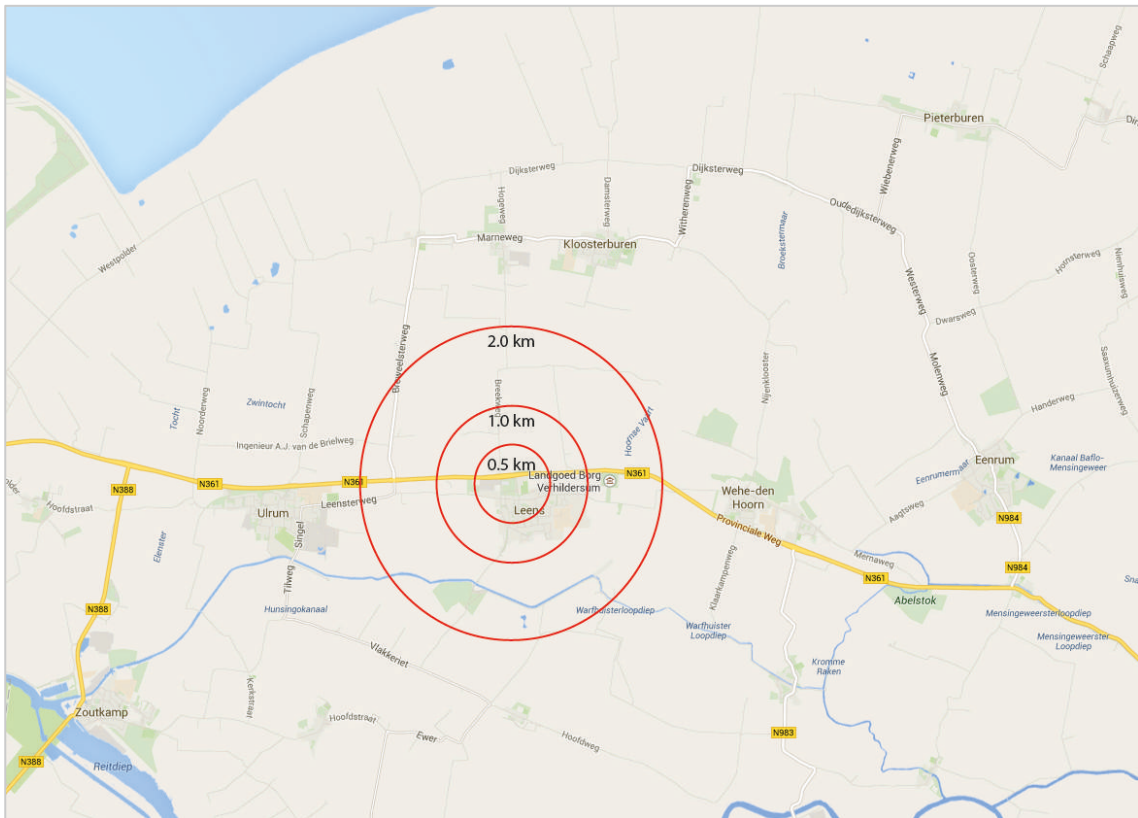
afstand tot school	dominante vervoerswijze naar school					
	zelfstandig lopen	begeleid lopen	zelfstandig fietsen	begeleid fietsen	met de auto	op andere wijze
< 0,5 km	31%	38%	9%	17%	5%	0%
0,5 – 1,0 km	14%	15%	26%	34%	10%	0%
1,0 – 2,0 km	3%	4%	28%	46%	18%	1%
> 2,0 km	1%	2%	29%	21%	40%	8%

Tabel 1: reisgedrag van kinderen (en ouders) op basisscholen

Voor het scenario Leens geldt dat de leerlingen met name uit Leens en directe omgeving komen. Gesteld kan worden dat het merendeel van de leerlingen in dit scenario binnen een straal van 1 kilometer van de school woont. Zelfstandig of begeleid lopen of fietsen naar school zijn de voornaamste vervoerswijzen.

Voor het groeiscenario geldt dat een substantieel deel van het aantal leerlingen buiten een straal van 2 kilometer van de school woont. Een groot aandeel van het aantal leerlingen zal in dit scenario begeleid met de auto of op andere wijze van en naar het Kindcentrum reizen.

¹ Bron: Locatieonderzoek geïntegreerd Kindcentrum Leens (augustus 2014)

Figuur 1: Afstanden tot de locatie van het Kindcentrum in Leens

2.3 Aandeel forenzen gemeente De Marne (2011)

Het CBS registreert per woonregio's in welke plaatsen inwoners werken. Het aantal forenzen in de gemeente De Marne bedraagt 3.800 personen. Dit betreft de situatie eind 2011, de meest recente cijfers waarover het CBS met betrekking tot dit onderdeel beschikt. De meeste forenzen werken in de gemeente De Marne zelf (39%). De overige 61% werkt buiten de gemeente De Marne, te weten in Groningen (34%), Winsum (11%), Zuidhorn (5%), Bedum (3%) en Eemsum (3%). Het overgrote merendeel hiervan rijdt haar route via de provinciale weg N361.

Op de locatie van het Kindcentrum mag verwacht worden dat, van de ouders (forenzen) die hun kinderen met de auto van en naar school brengen nagenoeg altijd gebruik maken van de route via de Breekweg en provinciale weg N361. Bij het groeiscenario is dit tevens het geval voor ouders vanuit omliggende dorpen (ook niet forenzen) die hun kinderen met de auto halen en brengen. Een verkeersveilige omgeving op de Breekweg is daarmee extra van belang.

Het voordeel van de locatie bij het gemeentehuis is dat ouders (forenzen) die hun kinderen met de auto van en naar het kindcentrum brengen nagenoeg niet van hun route van en naar het werk hoeven af te wijken. Dit scheelt ritafstanden in het dorp Leens (ten opzichte van overige locaties in het dorp).

3 Parkeerbilans

3.1 CROW publicatie 317: Kencijfers parkeren en verkeersgeneratie (okt. 2012)

Het Kenniscentrum CROW hanteert kencijfers voor parkeren en verkeersgeneratie naar onder andere onderwijsinstellingen.

Voor een dorp als Leens, liggend in een 'niet stedelijk gebied' hanteert zij 0,5 tot 1,0 parkeerplaatsen per leslokaal voor medewerkers. Voor het Kindcentrum wordt uitgegaan van 7 leslokalen in scenario Leens tot 14 leslokalen in het groeiscenario.

Voor de peuterspeelzaal en kinderopvang wordt uitgegaan van 1,3 tot 1,5 parkeerplaatsen per 100 m2 bvo voor medewerkers. Dit komt neer op 4 parkeerplaatsen voor scenario Leens en 6 parkeerplaatsen voor het groeiscenario.

Voor de parkeerbehoefte voor het halen en het brengen van leerlingen is een rekenmethodiek van het CROW gehanteerd waarbij reeds wordt uitgegaan van dubbelgebruik van de parkeerplaatsen.

Uit de berekening blijkt dat er in het scenario Leens voor de basisschool 13 parkeerplaatsen nodig zijn en voor de kinderopvang/peuterspeelzaal 5 parkeerplaatsen.

Voor het groeiscenario blijkt vanuit de rekenmethodiek van het CROW voor de basisschool 29 parkeerplaatsen nodig zijn en voor de kinderopvang/peuterspeelzaal 9 parkeerplaatsen.

De parkeerbehoefte voor beide scenario's is als volgt:

- **Scenario Leens:**
 - 7 parkeerplaatsen voor personeel basisschool (max. 1,0 pp per leslokaal)
 - 4 parkeerplaatsen voor kinderopvang (max. 1,5 pp per 100 m2 bvo)
 - 13 parkeerplaatsen halen/brengen basisschool (formule CROW)
 - 5 parkeerplaatsen halen/brengen kinderopvang (formule CROW)
 - **29 parkeerplaatsen** in totaal
- **Groeiscenario:**
 - 14 parkeerplaatsen voor personeel basisschool (max. 1,0 pp per leslokaal)
 - 6 parkeerplaatsen voor kinderopvang (max. 1,5 pp per 100 m2 bvo)
 - 29 parkeerplaatsen halen/brengen basisschool (formule CROW)
 - 9 parkeerplaatsen halen/brengen kinderopvang (formule CROW)
 - **58 parkeerplaatsen** in totaal

3.2 Parkeerbalans 2011

In 2011 is de parkeerbalans voor Leens, naar aanleiding van een wijziging in het aantal appartementen bij het winkelcentrum, geactualiseerd. Het maximaal aantal benodigde parkeerplaatsen bedroeg 320 stuks in en rondom het gebied. Belangrijk te vermelden is dat dit getal een theoretische benadering is van het aantal benodigde parkeerplaatsen als alle functies in en rondom het gemeentehuis en winkelcentrum goed en volledig functioneren. Op dit moment worden op de piekmomenten (nog) niet alle 320 parkeerplaatsen door automobilisten benut. Dit is echter wel het toekomstbeeld.

In tabel 2 is de parkeerbalans uit 2011 weergegeven. Alle functies in het gebied zijn beschreven met daarbij de parkeerbehoefte per tijdstipmoment in de week. De verschillende functies hebben allen op een ander moment een maximaal piekmoment in parkeren. Voor een supermarkt is dat bijvoorbeeld op de koopavond en op zaterdagmiddag terwijl het voor een gemeentehuis juist op een werkdag in de ochtend en middag is. Een dergelijke tabel geeft een goed overzicht wanneer, op het totaal van de functies, het piekmoment in parkeren is. In de parkeerbalans uit 2011 is dit op de koopavond met een parkeerbehoefte van afgerond 320 parkeerplaatsen.

Functie	werkdag ochtend	werkdag middag	werkdag avond	koopavond	zaterdag- middag	zaterdag- avond	zondag- middag
supermarkt full service	23,4	41	17,6	58,5	58,5	0,0	0,0
supermarkt discount	21,6	37,8	16,2	54	54	0,0	0,0
overige kleinschalige detailhandel	31,7	74	21,2	105,8	105,8	0,0	0,0
dienstverlening (pin/bank/videotheek)	3,8	3,8	0,2	0,4	0,2	0,0	0,0
daghoreca (lunchroom/snackbar)	3,2	4,2	9,5	8,9	7,9	10,5	4,7
(zorg)woningen	14	16,8	28	25,2	16,8	16,8	19,6
bibliotheek	2,3	5,5	7,8	5,5	5,9	0,0	0,0
bestaande winkels	6,8	15,8	4,5	22,5	22,5	0,0	0,0
zwembad/sporthal	12,6	21	42	37,8	42	37,8	42
gemeentehuis	59,4	59,4	11,9	0,0	0,0	0,0	0,0
totaal	209	309	159	319	314	65	66

Tabel 2: Parkeervraag per periode (uit 2011)

3.3 Geactualiseerde parkeerbalans 2014

Voor het jaar 2014 is gevraagd de parkeerbalans te actualiseren. Er zijn drie wijzigingen ten opzichte van de situatie in 2011. Ten eerste de mogelijke komst van het Kindcentrum, ten tweede de mogelijke komst van 20 extra (zorg)appartementen en ten derde het mogelijk verdwijnen van 940 m2 bvo detailhandel (om ruimte te maken voor de extra (zorg)appartementen).

3.3.1 Scenario Leens

De geactualiseerde parkeerbalans voor het scenario Leens ziet er als volgt uit:

Functie	werkdag ochtend	werkdag middag	werkdag avond	koopavond	zaterdag- Middag	zaterdag- avond	zondag- middag
supermarkt full service	23,4	41	17,6	58,5	58,5	0,0	0,0
supermarkt discount	21,6	37,8	16,2	54	54	0,0	0,0
overige kleinschalige detailhandel	19,1	44,5	12,7	63,5	63,5	0,0	0,0
dienstverlening (pin/bank/videotheek)	3,8	3,8	0,2	0,4	0,2	0,0	0,0
daghoreca (lunchroom/snackbar)	3,2	4,2	9,5	8,9	7,9	10,5	4,7
(zorg)woningen	22,0	26,3	43,9	39,5	26,3	26,3	30,7
bibliotheek	2,3	5,5	7,8	5,5	5,9	0,0	0,0
bestaande winkels	6,8	15,8	4,5	22,5	22,5	0,0	0,0
zwembad/sporthal	12,6	21	42	37,8	42	37,8	42
gemeentehuis	59,4	59,4	11,9	0,0	0,0	0,0	0,0
Kindcentrum (scenario Leens)	29,0	29,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
totaal	204	289	167	291	281	75	78

Tabel 3: Parkeervraag per periode (scenario Leens uit 2014)

Er is te zien dat de koopavond nog steeds het kritieke punt is in de parkeerbalans. In het groei-scenario Leens zijn er volgens de parkeerbalans 291 parkeerplaatsen nodig. Er zijn in het gebied 320 parkeerplaatsen aanwezig, daarmee komt de parkeerbalans, met een restcapaciteit van iets meer dan 30 parkeerplaatsen, positief uit.

Een aandachtspunt is dat in het ontwerp van het Kindcentrum mogelijk parkeerplaatsen verloren gaan (ten behoeve van het schoolgebouw, het voorplein et cetera). In het scenario Leens is daar volgens de parkeerbalans ruimte voor, alvorens eventuele extra parkeerplaatsen hoeven te worden aangelegd.

3.3.2 Groeiscenario

De geactualiseerde parkeerbalans voor het groeiscenario ziet er als volgt uit:

Functie	Werkdag Ochtend	werkdag middag	werkdag avond	koopavond	zaterdag- middag	zaterdag- avond	zondag- middag
supermarkt full service	23,4	41	17,6	58,5	58,5	0,0	0,0
supermarkt discount	21,6	37,8	16,2	54	54	0,0	0,0
overige kleinschalige detailhandel	19,1	44,5	12,7	63,5	63,5	0,0	0,0
dienstverlening (pin/bank/videotheek)	3,8	3,8	0,2	0,4	0,2	0,0	0,0
daghoreca (lunchroom/snackbar)	3,2	4,2	9,5	8,9	7,9	10,5	4,7
(zorg)woningen	22,0	26,3	43,9	39,5	26,3	26,3	30,7
bibliotheek	2,3	5,5	7,8	5,5	5,9	0,0	0,0
bestaande winkels	6,8	15,8	4,5	22,5	22,5	0,0	0,0
zwembad/sporthal	12,6	21	42	37,8	42	37,8	42
gemeentehuis	59,4	59,4	11,9	0,0	0,0	0,0	0,0
Kindcentrum (scenario Leens)	58,0	58,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
totaal	233	318	167	291	281	75	78

Tabel 4: Parkeervraag per periode(scenario Leens uit 2014)

Hier is te zien dat het zwaartepunt zich verschuift naar de werkdag (middag). In deze periode is er volgens de parkeerbalans een behoefte aan 318 parkeerplaatsen. Er zijn 320 parkeerplaatsen aanwezig in het gebied. Daarmee komt ook deze parkeerbalans positief uit.

Voor het groeiscenario Leens geldt echter wel dat er slechts ruimte is om 2 parkeerplaatsen op te offeren voor het schoolgebouw of het voorplein van het Kindcentrum. In dat geval komt de parkeerbalans nog positief uit. Indien er ten behoeve van het schoolgebouw of voorplein meer parkeerplaatsen verwijderd moeten worden, dient eenzelfde aantal in de directe omgeving extra gerealiseerd te worden. Het exacte aantal is afhankelijk van het ruimtebeslag van het schoolgebouw of het voorplein.

Voor parkeren ten behoeve van het Kindcentrum wordt een maximale loopafstand van 50 meter aanbevolen. Extra parkeerplaatsen aan de Breekweg of De Nije Nering ligt in deze situatie het meest voor de hand, ook om het aantal noodzakelijke oversteekbewegingen te minimaliseren. De ruimte hiervoor is, gezien de huidige parkeervoorzieningen, echter zeer beperkt.

4 Verkeersaantrekkende werking

4.1 Verkeersgeneratie Kindcentrum

Om de extra verkeersbewegingen naar het Kindcentrum te berekenen, wordt gebruik gemaakt van de CROW publicatie 272, Verkeersgeneratie voorzieningen. Voor de bepaling van de ligging is het uitgangspunt dat het plan in 'rest bebouwde kom' ligt. In de tabel zijn de kengetallen weergegeven welke gelden voor het Kindcentrum. Alle getallen zijn afgerond op tientallen.

Voorziening	Kengetal weekdag	Kengetal werkdag	
Basisonderwijs	6,4	9,0	per 10 leerlingen
Kinderdagverblijf	20,7	29,0	per 10 kindplaatsen

Tabel 5: Kengetallen berekening verkeersgeneratie

In totaal zal het Kindcentrum in scenario Leens per gemiddelde werkdag ca. 230 motorvoertuigbewegingen tot gevolg hebben (gemiddelde weekdag: ca. 160 motorvoertuigbewegingen). Zie voor de berekeningen onderstaande tabel.

Voorziening	weekdag	werkdag	
Basisonderwijs	80	110	motorvoertuigbewegingen
Kinderdagverblijf	80	120	motorvoertuigbewegingen
Totaal	160	230	motorvoertuigbewegingen

Tabel 6: Berekening verkeersgeneratie Kindcentrum (scenario Leens)

In het groeiscenario zal het Kindcentrum Leens per gemiddelde werkdag volgens de kengetallen ca. 520 motorvoertuigbewegingen tot gevolg hebben (gemiddelde weekdag: ca. 370 motorvoertuigbewegingen). Echter is in het groeiscenario sprake van een relatief groot aandeel kinderen dat in dorpen woont op een afstand van meer dan 2 km van de locatie van het Kindcentrum.

Bij een afstand groter dan 2 km is het aandeel kinderen dat met de auto van en naar school gebracht wordt verhoudingsgewijs hoger. Besloten is om het kengetal van het CROW voor het groeiscenario met 10% te verhogen. Per gemiddelde werkdag heeft het Kindcentrum dan ca. 570 motorvoertuigen tot gevolg (gemiddelde weekdag: ca 410 motorvoertuigbewegingen).

Zie voor de berekeningen onderstaande tabel.

Voorziening	weekdag	werkdag	
Basisonderwijs	220	310	motorvoertuigbewegingen
Kinderdagverblijf	190	260	motorvoertuigbewegingen
Totaal	410	570	motorvoertuigbewegingen

Tabel 7: Berekening verkeersgeneratie Kindcentrum (groeiscenario)

4.2 Toedeling aan het wegennet

De hoofdroutes van en naar het Kindcentrum gaan via de Breekweg, Hoofdstraat, Valge en Jan Zijlmasingel. Vanaf deze wegen kan gesproken worden van een clustering van ouders en leerlingen van en naar het Kindcentrum.

Alle genoemde wegen zijn erftoegangswegen. Voor erftoegangswegen wordt veelal een aanvaardbare grens aangehouden van 5.000 motorvoertuigen per etmaal (leefbaarheid en verkeersveiligheid). Ondanks de ontwikkeling van het Kindcentrum zal de intensiteit op de genoemde wegen waarschijnlijk onder deze grens blijven. De genoemde wegen kunnen daarmee de verwachte verkeersstromen goed verwerken.

Om dezelfde reden wordt op de genoemde wegen eveneens geen (vrijliggende) infrastructuur voor fietsverkeer noodzakelijk geacht. Wel wordt aanbevolen om, in ieder geval op de Breekweg, een schoolzone in te richten. Attentieverhogende maatregelen op de Breekweg zijn gewenst, bij het begin en einde van de schoolzone, bij de kruisingen en bij de oversteken. Ook dienen de looproutes naar het Kindcentrum veilig en voldoende breed te zijn.

Figuur 2: Impressie van een uniforme schoolzone

De kosten voor verkeersvoorzieningen, waaronder de schoolzone, kunnen worden betaald uit de exploitatie. Kosten voor beheer van de openbare ruimte kan hier in de vorm van een afkoopsom in worden meegenomen.

4.3 Inrichting op het schoolterrein

In figuur 3 zijn twee varianten (variant A2 en C2) weergegeven van het Kindcentrum. In variant A2 bevindt het schoolgebouw zich ten westen van het gemeentehuis. In variant C2 bevindt het schoolgebouw zich ten noorden van het gemeentehuis.

Figuur 3: Opstelling Kindcentrum (variant A2)

Figuur 4: Opstelling Kindcentrum (variant C2)

Voor variant A2 en C2 geldt dat de entree tot het Kindcentrum loopt via de parkeerplaats naast het zwembad en het voetpad langs het gemeentehuis (vanaf De Nije Nering). De entree is in de afbeelding in het blauw aangegeven.

Langzaam en gemotoriseerd verkeer maakt op de parkeerplaats naast het zwembad gebruik van dezelfde ruimte. Het meest logisch is om ook Kiss & Ride verkeer van deze parkeerplaats gebruik te laten maken. Een alternatief is Kiss & Ride op De Nije Nering. Van de parkeerplaats naast het zwembad maken daarnaast ook medewerkers en bezoekers van het gemeentehuis van de gemeente De Marne gebruik.

Voor langzaam verkeer (fietsers en voetgangers) is de meest logische route via De Nije Nering (voetpad langs het gemeentehuis). Dit is de kortste afstand en, ter hoogte van het Kindcentrum, gescheiden van gemotoriseerd verkeer. Deze route heeft voor langzaam verkeer de voorkeur. Wel dient hiervoor het voetpad verbreedt te worden, minimaal 3 m breed, en dienen stallingen te worden gerealiseerd.

Een goede veilige inrichting van de parkeerplaats bij het Kindcentrum, waar sprake is van menging van langzaam verkeer en gemotoriseerd verkeer op een relatief kleine ruimte, is van groot belang. Het ontvlechten van de verschillende typen stromen (langzaam verkeer, parkeren en Kiss & Ride) wordt zo veel mogelijk aangeraden. Variant C2 biedt daarvoor ruimtelijk gezien meer mogelijkheden.

In beide varianten wordt de capaciteit van de parkeerplaats deels beperkt. In het scenario Leens hoeft (volgens de parkeerbalans) pas bij een afname van circa 30 parkeerplaatsen compensatie plaats te vinden. In het groeiscenario moet nagenoeg elke verwijderde parkeerplaats elders in de directe omgeving weer gerealiseerd worden.

Voor Kiss & Ride dient te worden uitgegaan van een langspaarkeerstrook met een capaciteit van minimaal 5 tot 10 voertuigen, een en ander afhankelijk van de inrichting van het terrein. Parkeren (Kiss & Ride) aan de Breekweg wordt in principe niet aanbevolen gezien de loopafstand van meer dan 50 meter naar de ingang van het Kindcentrum. Kiss & Ride op De Nije Nering is een extra optie.

4.4 Fietsparkeren

Ook is het van belang dat er voldoende ruimte is voor fietsparkeren. Hiervoor heeft het CROW richtlijnen opgesteld. Voor scholen met minder dan 250 leerlingen moeten er ca. 4,7 fietsstallingen per 10 leerlingen aanwezig zijn, zowel stallingen voor leerlingen als medewerkers. Voor scholen met meer dan 250 leerlingen moeten er ca. 5,4 fietsstallingen per 10 leerlingen aanwezig zijn, zowel stallingen voor leerlingen als medewerkers.

Dus voor het Kindcentrum zijn op basis van de kentallen de onderstaande aantallen fietsenstallingen nodig. Alle getallen zijn afgerond op tientallen.

- Scenario Leens: ca. 60 fietsstallingen.
- Groeiscenario: ca. 170 fietsstallingen.

De genoemde aantallen zijn gemiddelde kengetallen. Voor het groeiscenario geldt dat meer leraren en ouders met de auto van en naar het Kindcentrum gaan (gezien de fietsafstand in veel gevallen meer dan 2 km is). Om deze reden wordt het aantal fietsenstallingen in het groeiscenario met 10% verlaagd. Zij bedraagt afgerond 150 fietsenstallingen.

- Groeiscenario: ca. 150 fietsstallingen (na 10% verlaging).

4.5 Fasering bouw / bouwverkeer

Fasering van de bouw van het Kindcentrum, en daaraan gekoppeld het bouwverkeer, kan effect hebben op het aantal (tijdelijk) beschikbare parkeerplaatsen, deels voor medewerkers en bezoekers van het gemeentehuis van de gemeente De Marne. In de verdere uitwerking van het Kindcentrum dient hiermee rekening te worden gehouden en nader te worden gedefinieerd.

5 Conclusies en aanbevelingen

5.1 Parkeerbalans

Op basis van huidig parkeerbalans zijn 320 parkeerplaatsen in het omliggende gebied gerealiseerd. Voor het Kindcentrum Leens (scenario Leens en groeiscenario), voor 20 extra zorgappartementen en voor 940 m2 bvo detailhandel minder is de parkeerbalans geactualiseerd.

In het scenario Leens ligt het meest kritieke punt op de koopavond. Er is op dat moment behoefte aan afgerond 290 parkeerplaatsen. In het scenario Leens is er een restcapaciteit van iets meer dan 30 parkeerplaatsen.

In het groeiscenario ligt het meest kritieke punt op een werkdag in de middag. Er is op dat moment behoefte aan afgerond 318 parkeerplaatsen, bijna evenveel als er in de huidige situatie aanwezig zijn. Dit betekent dat ook in het groeiscenario voldoende parkeerplaatsen aanwezig zijn, maar dat er tegelijk slechts een restcapaciteit aanwezig is van 2 parkeerplaatsen. Wanneer huidige parkeerplaatsen verwijderd moeten worden, bijvoorbeeld voor het schoolgebouw of voorplein van het Kindcentrum, zal nagenoeg hetzelfde aantal parkeerplaatsen elders in het gebied gerealiseerd moeten worden.

- Het scenario Leens voldoet ruimschoots aan de parkeerbalans. Er is sprake van een restcapaciteit van iets meer dan 30 parkeerplaatsen.
- Het groeiscenario voldoet eveneens aan de parkeerbalans. Hierbij is sprake van een restcapaciteit van 2 parkeerplaatsen.
- In het groeiscenario moeten eventueel te verwijderen parkeerplaatsen t.b.v. het schoolgebouw of het voorplein nagenoeg 1 op 1 gecompenseerd worden.

5.2 Verkeersgeneratie

De verkeersgeneratie ligt in het scenario Leens afgerond op 230 motorvoertuigen op een werkdag. In het groeiscenario ligt de verkeersgeneratie afgerond op 570 motorvoertuigen op een werkdag. Tot 5.000 motorvoertuigen op een werkdag (op erftoegangswegen) is sprake van een aanvaardbare grens met betrekking tot leefbaarheid en verkeersveiligheid.

Er zijn geen recente telgegevens beschikbaar op de toeleidende wegen (Breekweg, Hoofdstraat, Valge en Jan Zijlmasingel). Uit oude gegevens blijkt wel dat de verkeersintensiteiten ruim onder de 5.000 motorvoertuigen per werkdag blijven. Het percentage voertuigen in de categorie 3,4 meter en groter (middel en zwaar verkeer) ligt tussen de 11 en 15%.

- Er is geen noodzaak voor vrijliggende infrastructuur (fietspaden) op de Breekweg, Hoofdstraat, Valge of Jan Zijlmasingel.
- Aanbevolen wordt om de verkeersintensiteiten en voertuigclassificatie op de toeleidende wegen te actualiseren om over recente gegevens te kunnen beschikken.

5.3 Inrichting

Aanbevolen wordt om in ieder geval op de Breekweg een schoolzone te realiseren. Hierbij is extra aandacht voor overstekende bewegingen noodzakelijk, zoals de looproute van en naar de sporthal. Ook een deel van De Nije Nering kan, ter hoogte van het voetpad langs het gemeentehuis, als schoolzone worden ingericht om het attentieniveau van automobilisten ter plekke te verhogen. Deze route is het meest logisch voor fiets- en voetgangers naar het Kindcentrum.

- Inrichting schoolzone op de Breekweg en (mogelijk ook) De Nije Nering.
- Route langzaam verkeer (fiets- en voetgangers) via De Nije Nering / lang het gemeentehuis.

Gemotoriseerd verkeer zal vooral gebruik maken van de parkeerplaats naast het zwembad. Het betreft zowel medewerkers en bezoekers van het gemeentehuis van de gemeente De Marne en leerkrachten en ouders (deels Kiss & Ride) van het Kindcentrum. Een klein percentage van de fietsers zal ook van deze route gebruik maken. Een goed verkeersveilig ontwerp van de parkeerplaats met het ontvlechten van de verkeersstromen is essentieel.

- Een verkeersveilige inrichting van de parkeerplaats naast het zwembad.

5.4 Voor- en nadelen / aandachtspunten per scenario.

Onderstaand zijn de voordelen, nadelen en aandachtspunten per scenario weergegeven.

Scenario Leens:

- Het scenario Leens voldoet ruimschoots aan de parkeerbalans. Er is sprake van een restcapaciteit van iets meer dan 30 parkeerplaatsen.
- Pas in de situatie dat, vanuit het ontwerp (schoolgebouw of voorplein), meer dan 30 bestaande parkeerplaatsen verwijderd moeten worden, dient 1 op 1 gecompenseerd te worden.
- Er is geen noodzaak voor vrijliggende infrastructuur (fietspaden) op de Breekweg, Hoofdstraat, Valge of Jan Zijlmasingel.
- Op de Breekweg en (mogelijk ook) De Nije Nering dient een schoolzone te worden ingericht.
- De route voor langzaam verkeer (fiets- en voetgangers) gaan via De Nije Nering / langs het gemeentehuis. De huidige loopverbinding langs het gemeentehuis dient verbreed te worden naar minimaal 3 meter.
- Er is, op basis van kencijfers van het CROW, voor leerlingen en medewerkers een behoefte aan circa 60 fietsenstallingen bij het Kindcentrum in het scenario Leens.

Groeiscenario:

- Het groeiscenario voldoet eveneens aan de parkeerbalans. Hierbij is sprake van een restcapaciteit van 2 parkeerplaatsen.
- In de situatie vanuit het ontwerp (schoolgebouw of voorplein), meer dan 2 bestaande parkeerplaatsen verwijderd moeten worden, dient 1 op 1 gecompenseerd te worden.
- Eventueel extra te realiseren parkeerplaatsen dienen op maximaal 50 meter van het Kindcentrum gerealiseerd te worden. De meest logische locaties hiervoor zijn aan de Breekweg of De Nije Nering. Er is echter sprake van zeer gering beschikbare ruimte.
- Er is geen noodzaak voor vrijliggende infrastructuur (fietspaden) op de Breekweg, Hoofdstraat, Valge of Jan Zijlmasingel.
- Op de Breekweg en (mogelijk ook) De Nije Nering dient een schoolzone te worden ingericht.
- De route voor langzaam verkeer (fiets- en voetgangers) gaan via De Nije Nering / langs het gemeentehuis. De huidige loopverbinding langs het gemeentehuis dient verbreed te worden naar minimaal 3 meter.
- Er is, op basis van kencijfers van het CROW, voor leerlingen en medewerkers een behoefte aan circa 150 fietsenstallingen bij het Kindcentrum in het groeiscenario.

Bijlage 6B

Verkeerskundige aspecten Kindcentrum Leens – locatie Prinses Beatrixstraat

Concept**Memo**

Plaats en datum
Groningen, 23 maart 2015

Referentienummer

Kenmerk
340373

Aan
Gemeente De Marne
t.a.v. de heer H. Joustra

Kopie aan

Van
Boud Geerdes en Rik Timmer

Betreft
Verkeerskundige aspecten voor Kindcentrum Leens, locatie Prinses Beatrixstraat

Inleiding

Bügel Hajema adviseurs heeft in opdracht van de gemeente De Marne een locatiestudie gedaan naar het Kindcentrum Leens op de locatie van de Prinses Beatrixstraat. Met betrekking tot het onderdeel verkeer leven er wat aanvullende vragen bij de gemeente. Zij heeft Grontmij gevraagd aanvullend een analyse uit te voeren op het onderdeel verkeer met een eigen analyse naar verkeersveilige routes van en naar het Kindcentrum op de locatie van de Prinses Beatrixstraat.

Locatiestudie Prinses BeatrixstraatVerkeersroutes

In alle scenario's voor de locatie Prinses Beatrixstraat maken voetgangers, fietsers en automobilisten gebruik van de Burgemeester E.P. van Iperensingel, Prinses Beatrixstraat en Prins Bernhardstraat. Een uitzondering hierop is scenario 3 waarin automobilisten alleen van de Burgemeester E.P. van Iperensingel en Prinses Beatrixstraat gebruik maken.

Wat tijdens een gehouden schouw in de wijk (donderdag 22 januari 2015, 11.00 – 12.00 uur) opviel is dat er een parkeerdruk in de wijk aanwezig is (relatief hoog aandeel geparkeerde auto's overdag) en dat de wegprofielen relatief smal zijn. Tijdens de schouw bleek dat passeren van elkaar tegemoetkomende auto's op de wegen rondom de school nabij geparkeerde auto's onvoldoende is. De wegen zijn onvoldoende breed om te kunnen passeren. Fietsers dreigen daarbij in deze situaties (letterlijk) in de knel te komen.

Bij realisatie van het Kindcentrum aan de Prinses Beatrixstraat zal doorstroming tijdens haal en brengmomenten van het Kindcentrum waarschijnlijk een probleem gaan vormen in de wijk.

Geparkeerde auto's rondom locatie Prinses Beatrixstraat

Verkeersveiligheid

In de locatiestudie wordt de verkeersveiligheid voor alle verkeersdeelnemers als goed aangegeven. Voor fietsers dient hier echter een kanttekening bij te worden geplaatst. De smalle wegprofielen zorgen tijdens de haal en brengmomenten voor ongemakkelijke momenten voor fietsers. Zij dreigen letterlijk klem te komen zitten tussen halende en brengende ouders en geparkeerde auto's. Extra aandacht voor fietsveiligheid is gewenst.

Conclusies en aanbevelingen

Wanneer gekeken wordt naar de locaties Prinses Beatrixstraat en gemeentehuis voor het Kindcentrum Leens, valt het volgende op:

- Bij de locatie Prinses Beatrixstraat rijdt het verkeer letterlijk in een fuik. Er is sprake van een relatief klein gebied met smalle straten. Bij de locatie gemeentehuis is qua wegenstructuur het omgekeerde effect aanwezig. Juist daar worden de straten breder en overzichtelijker.
- Voor de locatie gemeentehuis geldt bovendien dat het Kindcentrum voor veel (forenzende) ouders reeds op de dagelijkse route ligt van en naar het werk. Voor de locatie Prinses Beatrixstraat geldt dat de dagelijkse route (bijv. via de Jan Zijlmasingel of Valge) verlaten moet worden om het Kindcentrum aan te doen. Dit zorgt voor extra verkeersbewegingen.

Voor de locatie Prinses Beatrixstraat is verder nog het volgende te melden:

- De doorstroming in de wijk (bij geen extra maatregelen in de wijk) is waarschijnlijk onvoldoende. Aanbevolen wordt om deels eenrichtingsverkeer in te stellen en om eenzijdig parkeren op enkele straten te overwegen.
- De verkeersveiligheid voor fietsers is een aandachtspunt. Vanwege de weinig beschikbare ruimte op de wegen (smalle wegprofielen) kunnen fietsers letterlijk klem komen te zitten.
- De kruisingen met de Jan Zijlmasingel worden extra belast. Bij een eenrichtingsverkeer zal dit vermoedelijk niet tot grote problemen leiden. Wel dient goed naar het ontwerp van de kruisingen gekeken te worden. Uitvoering met een plateau behoort daarbij tot de mogelijkheden.

Bijlage 7

Scenario's basisschool – gemeentehuis Leens

architectuur

interieur

bouwkunde

advies

stedenbouw

agenda

Peter:

- . voorstellen projectteam
- . referenties en ervaring bd architectuur
- . onze opdracht en quickscan

Johan:

- . gemeentehuis de Marne

René:

- . referenties en ervaring basisscholen
- . opgave, essenties, geen ontwerpbeelden, maar scenario's
- . situatie en stedenbouw
- . programma van eisen (PVE)
- . flexibiliteit
- . scenario's, voorstellen, tussenstand

Lucienne

- . interieur en kinderen

projectteam basisscholen

Peter Riemens, project manager

BD Architectuur

Johan Meijer, architect

BD Architectuur

René Rutgers, architect

Chance | architecten en meer

Lucienne van der Veen, interieurarchitect

Freelance

bd architectuur is voor deze opgave een samenwerking aangegaan met 2 architecten (Lucienne en René). Beiden architecten hebben veel ervaring in het ontwerpen en inrichten van gebouwen en in het bijzonder in basisscholen. Genoemde projecten hebben zij tijdens hun dienstverband bij A12 architecten als (project)architect ontworpen, uitgewerkt en gerealiseerd.

Onze onderlinge relatie en samenwerking loopt al meer dan 10 jaar.

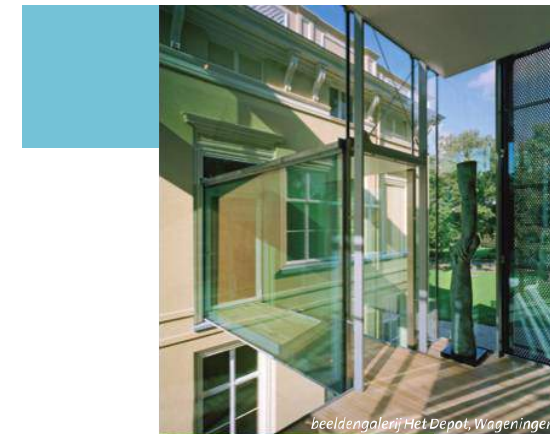
bd architectuur, full service architectenbureau

fietsenstalling LUMC, Leiden

Dopak Topa, Lelystad

beeldengalerij Het Depot, Wageningen

pop- & cultuurpodium P3, Purmerend

gemeentehuis, Kampen

Rabobank, Heerenberg

woontoren, Ede

gemeentehuis Veere, Bommberg

appartementen in Winkels, Beuningen

renovatie Vredespaleis, Den Haag

uitbreiding Elsevier, Doetinchem

politie-bureau, Zwolle

woningen Rosa de Lima, Nijmegen

Zimmer, Utrecht

Huis der Provincie Gelderland, Arnhem

Airborne Museum, Oosterbeek

appartementen, Nede

gemeentehuis, Haaksbergen

interieur TenneT, Arnhem

herontwikkeling stationsplein, Leiden

bd architectuur

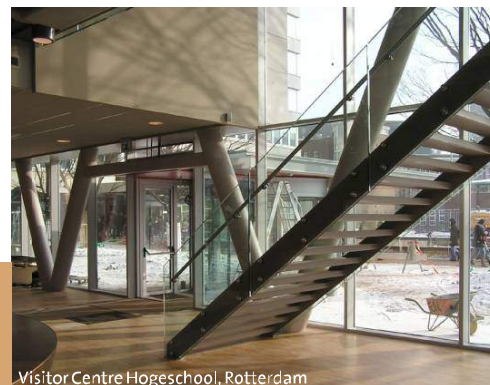
onderwijs

bd architectuur

■ architectuur ■ interieur ■ bouwkunde ■ advies ■ stedenbouw

Modern onderwijs vraagt een inspirerende en uitdagende omgeving, passend bij de nieuwe onderwijsmethoden en jeugdcultuur.

Onderwijsgebouwen waren ooit een verzameling lokalen aan gangen. Onze onderwijsgebouwen zijn dat niet meer. Het zijn plekken waar studenten en docenten elkaar ontmoeten, en waar zelfstudie en samenwerking worden gestimuleerd. Naast lokalen zijn dus vooral openheid en informele ontmoetingsplekken van belang, qua uitstraling passend bij het karakter van de studierichting. Het zijn plaatsen waar mensen geestelijk groeien, en geen leerfabrieken.

Visitor Centre Hogeschool, Rotterdam

Visitor Centre Hogeschool, Rotterdam

Visitor Centre Hogeschool, Rotterdam

Visitor Centre Hogeschool, Rotterdam

Hogeschool, Rotterdam

Hogeschool, Rotterdam

Hogeschool, Rotterdam

Hogeschool, Rotterdam

Hogeschool, Rotterdam

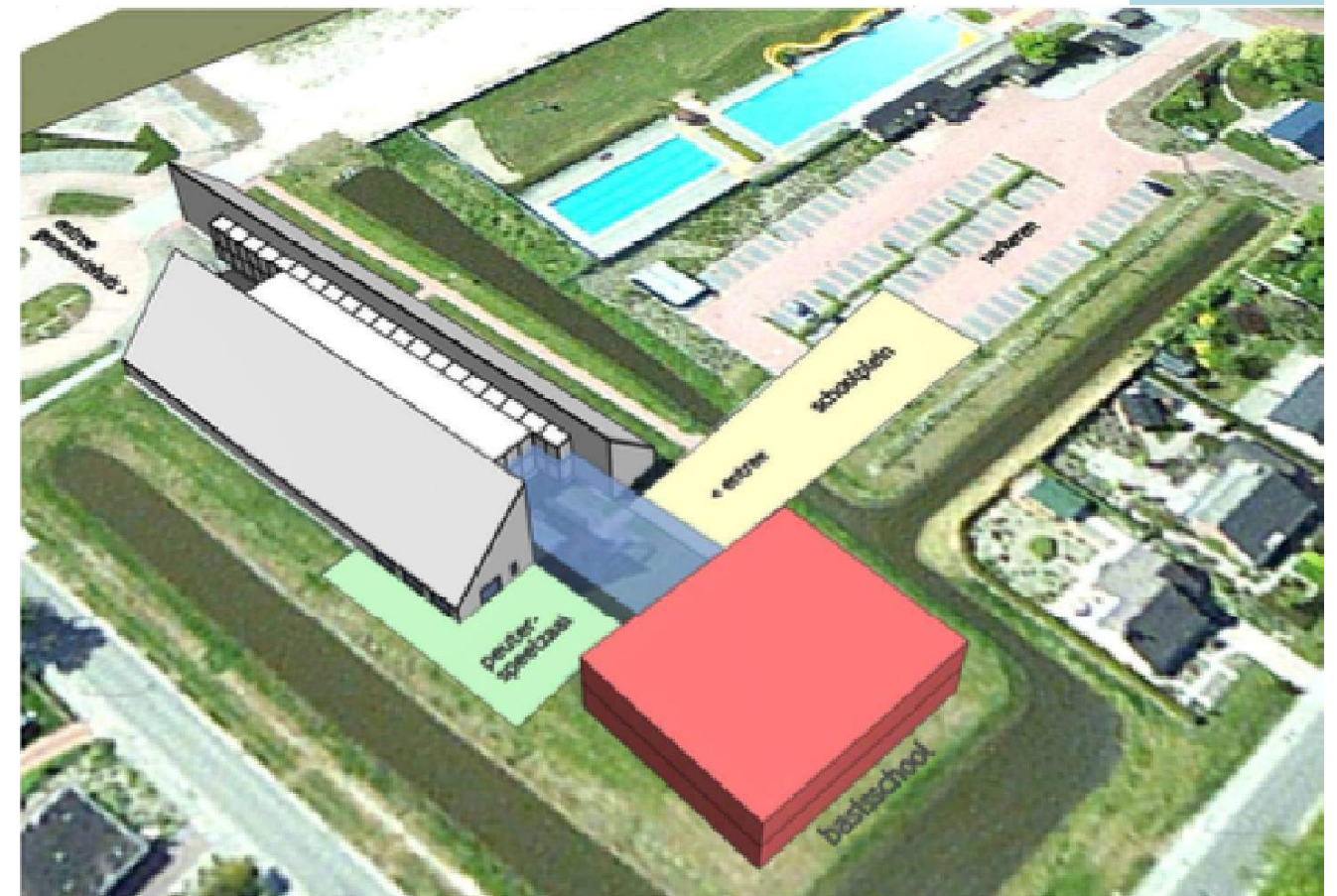

bd architectuur

opdracht en scenario's

Quick scan hergebruik gemeentehuis in combinatie met huisvesten basisscholen:

- . opdracht schetsontwerp
- . scenario's voor deze locatie
- . het bestaande gemeentehuis

Gemeentehuis De Marne Leens

■ architectuur ■ interieur ■ bouwkunde ■ advies ■ stedenbouw

De 'Groninger boerderij' was de inspiratiebron voor het ontwerp van het gemeentehuis.

Het gemeentehuis

De 'Groninger boerderij' was de inspiratiebron voor het ontwerp van het gemeentehuis. De karakteristieke vorm van de boerderij werd doormidden gedeeld. De twee 'gebouwen' die zo ontstonden hebben van de architecten ieder een eigen vorm gekregen.

Het ontwerp

Het ene gedeelte is twee verdiepingen hoog, en langer dan het andere gedeelte met drie verdiepingen. De volumes waarin de kantoren zijn ondergebracht zijn opgetrokken uit beton en uitwendig bekleed met een rode, genuanceerde baksteen. Ook de gevel in de binnenstraat is uit dit materiaal opgetrokken.

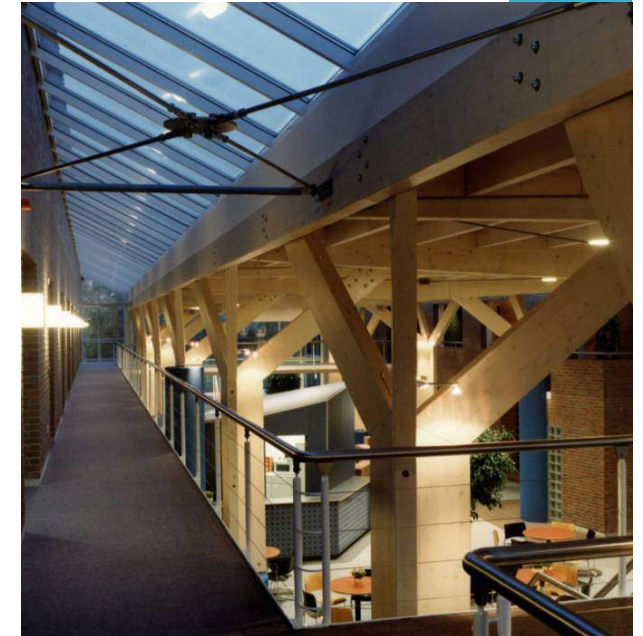

De hellende daken zijn belegd met een zwart-bruine, gebakken dakpan, de kozijnen en puien zijn samen gesteld uit aluminium in twee tinten wit. Het glas heeft zonwerende kwaliteiten. Aan de achterzijde staan de gebouwen op een lijn en bij de hoofdingang, aan de voorzijde, loopt het westelijk gebouw door.

Draagconstructie

Tussen de twee gebouwen bevindt zich het binnen-gebied met een opvallende houten draagconstructie. Een ieder die de 'Groninger boerderij' van binnen kent, herkent de houten 'bomen met vertakkingen' die het dak van de binnenstraat dragen. Een glazen strook verbindt de binnenstraat met de twee gebouwen en laat het daglicht binnen. Kenmerkend aan het ontwerp is de optimale benutting van het daglicht. De glazen hoofdingang biedt een open en vriendelijke aanblik. Via de entree komt men in de binnenstraat. Aan deze binnenstraat bevinden zich alle balies.

- Opdrachtgever Gemeente De Marne
- Architectuur bd architectuur
- Ontwerp ir. Johan Meijer, ir. Annet Claassen
- Oppervlakte 3.235 m²
- Functie Kantoren gemeentehuis, centrale hal, kantine, raadszaal, trouwzaal, vergaderruimten, archiefruimte, receptie-/baliefuncties
- Status Voltooid

referenties, visie op scholen

onze visies op scholen zijn geïnspireerd op:

- . het gebouw
 - . de locatie en de oriëntatie
 - . de kernwaarden van de gebruiker
 - . de lerende jeugd
-
- . en staat nooit los van duurzaamheid

we nemen u mee

overzicht gerealiseerde scholen

**ROC Amerlanden,
te Zeist**

**ROC Amerlanden,
te Veenendaal**

**Rembrandt college,
te Veenendaal**

**Montesorri IVKO,
te Amsterdam**

**Ericaschool,
te Rhenen**

**de Stifhorst,
te Renswoude**

**Cuneraschool.
te Rhenen**

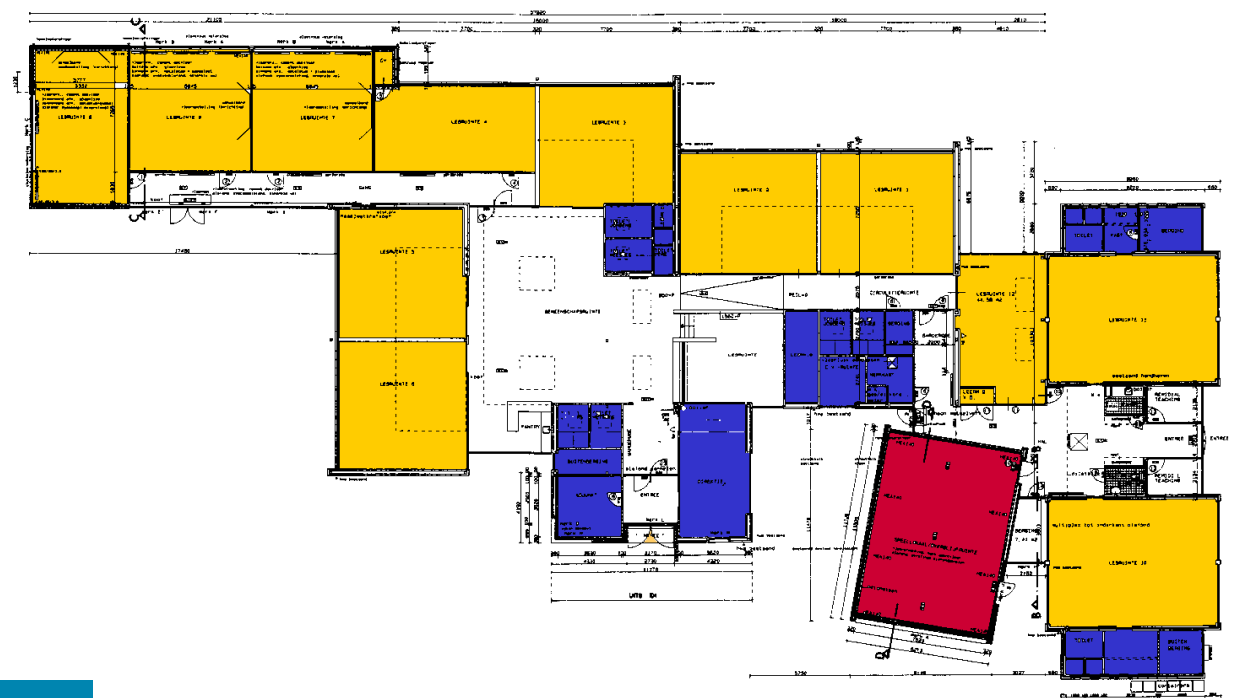

**de Koppelinck,
te Geffen**

**de Springplank,
te Rhenen**

Ericaschool, te Rhenen

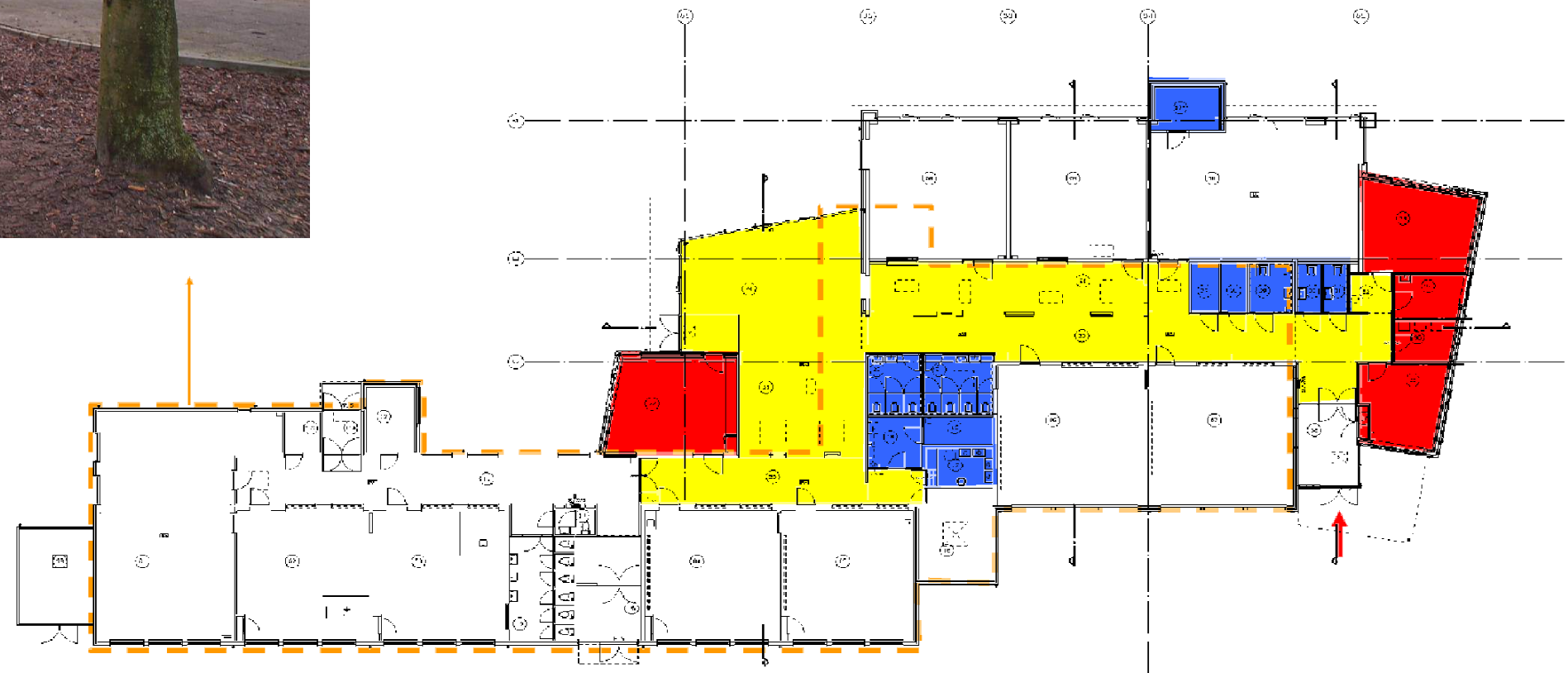
basisscholen

Uitbreiding bestaande school met de nadruk op kleurgebruik en textuur. De centrale hal wordt gebruikt als multifunctionele ruimte.

de Stifthorst,
te Renswoude

bd

architectuur

basisscholen

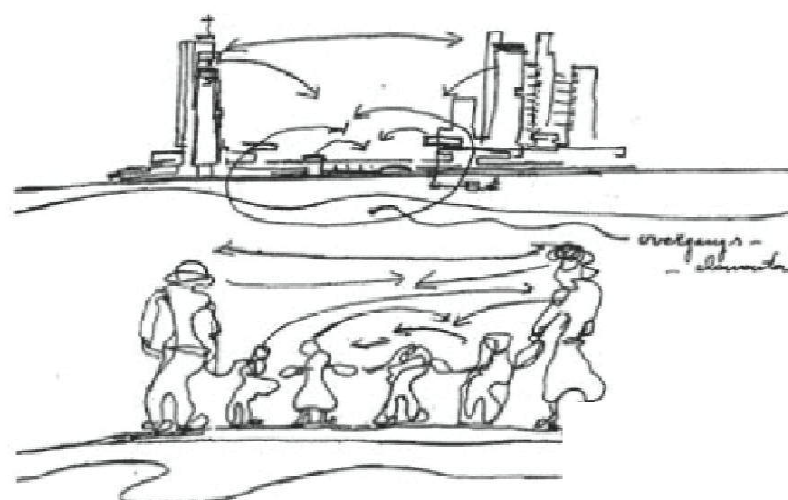
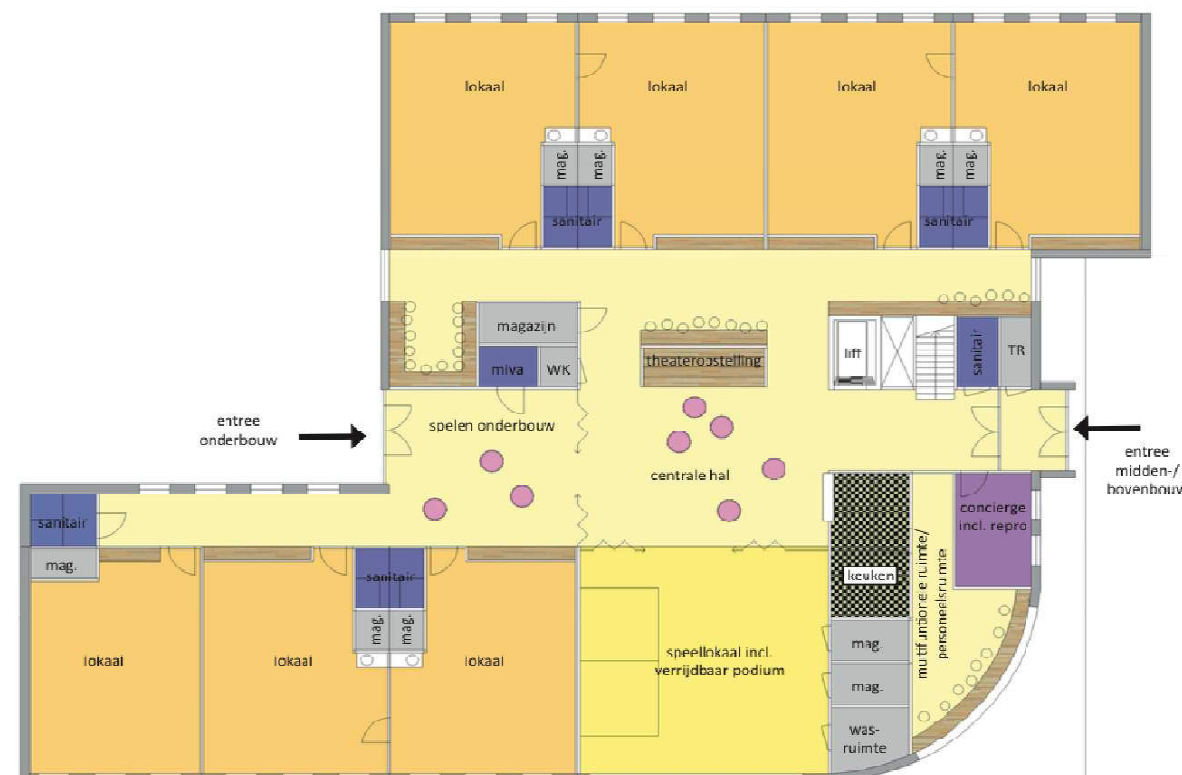
de Springplank,
te Rhenen

basisscholen

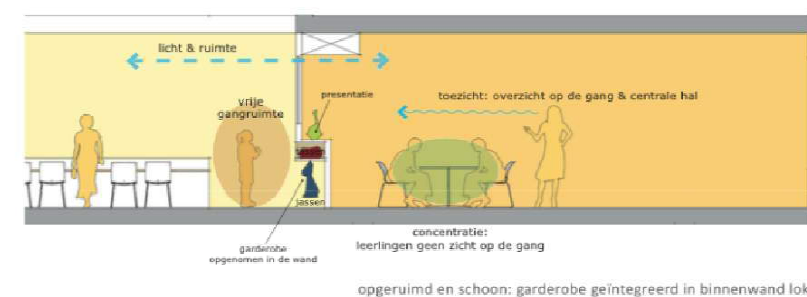
Cuneraschool te Rhenen (in aanbouw)

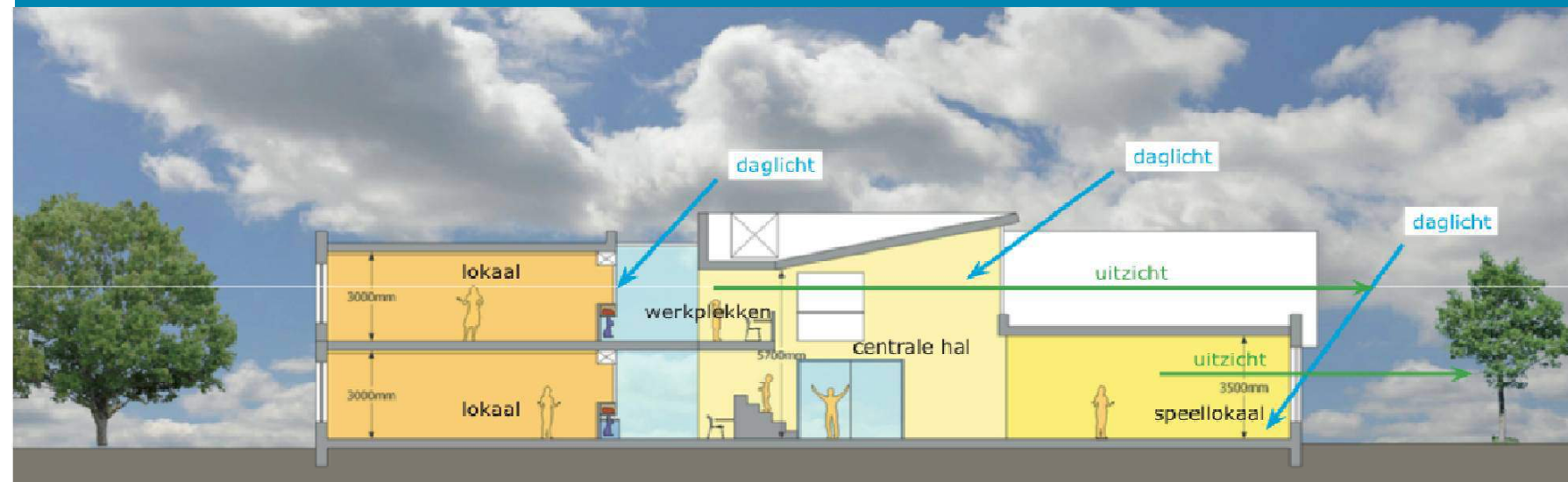
VERKRIJGEN
DRAAGVLAK

BETROKKENHEID

MEEDENKEN TIJDENS HET ONTWERPPROCES

basisscholen

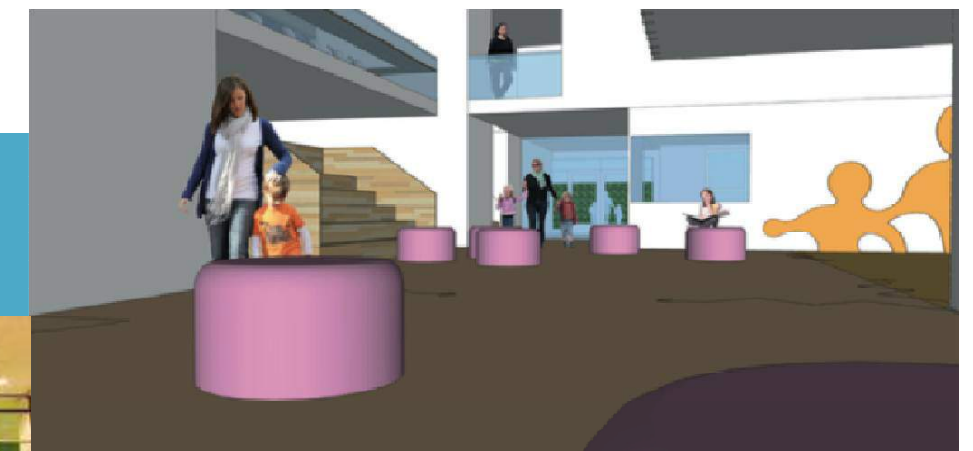

**Cuneraschool
te Rhenen
(in aanbouw)**

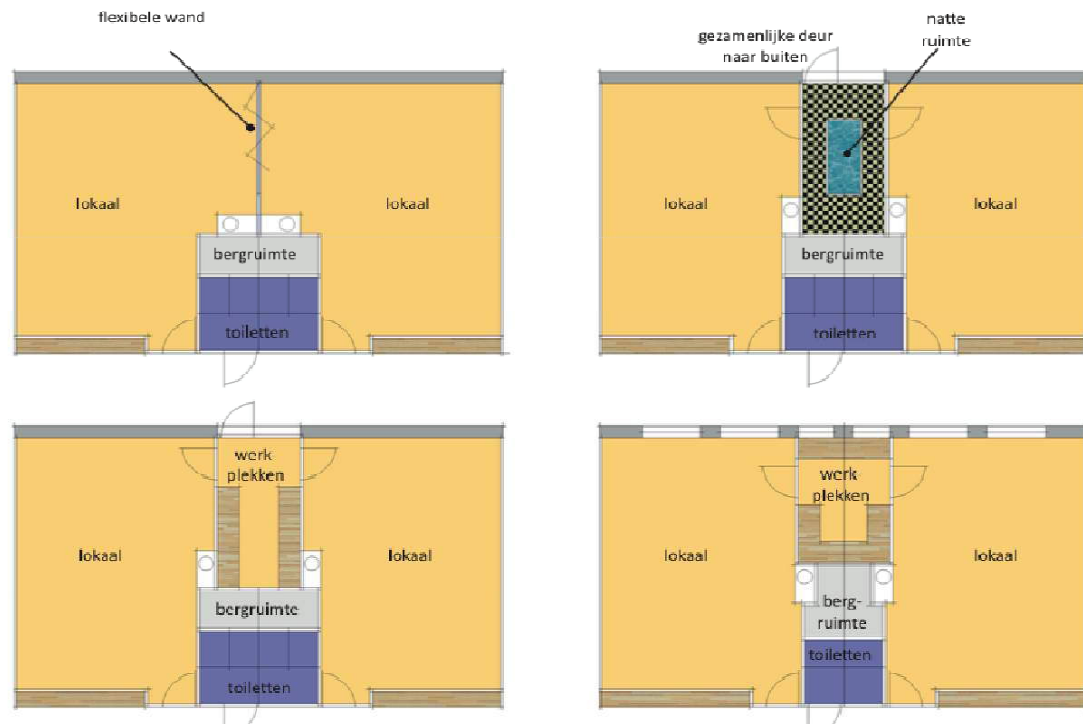
VEILIGE
OPEN
LICHT EN DOORZICHT
OVERZICHT

VEILIG(E)
BINNENRUIMTE
GEBOUW
BUITENRUIMTE

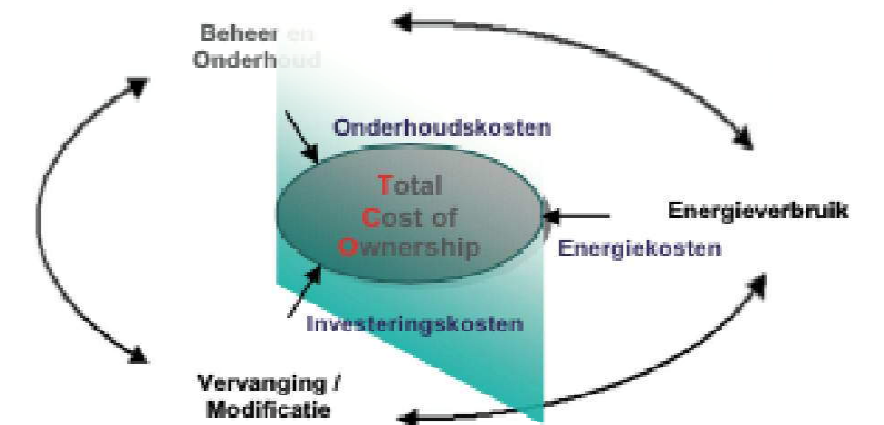

basisscholen

Cuneraschool te Rhenen (in aanbouw)

INTEGRALE PROJECTAANPAK

FLEXIBEL BOUWEN =

DIRECT AANPASBARE RUIMTE (SCHUIFWANDEN, MOBIELE PODIA, FLEXIBELE SYSTEMEN), IS AANPASBAAR AAN ANDERE GEBRUIKSWENSEN

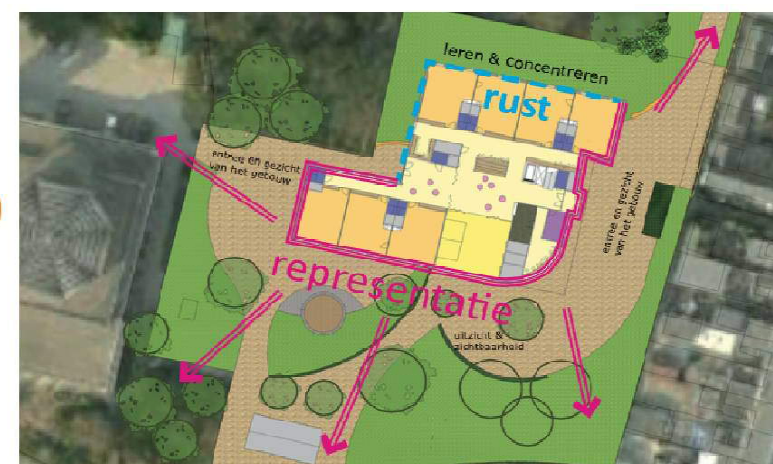
RUIMTE DOOR VERSCHILLENDE MENSEN TE LATEN GEBRUIKEN (DUBBELGEBRUIK)

VERMOGEN OM MET BEPERKTE BOUWTECHNISCHE INGRENEN WIJZIGING EN FUNCTIEVERANDERING VAN STRUCTURELE AARD TE ONDERGAAN.

UITBREIDBAAR

TWEDE OF DERDE LEVEN BIEDEN: NIET ENKEL BOUWEN VOOR VANDAAG, MORGEN OF DE KOMENDE 15 JAAR

waarde door levenscyclus benadering

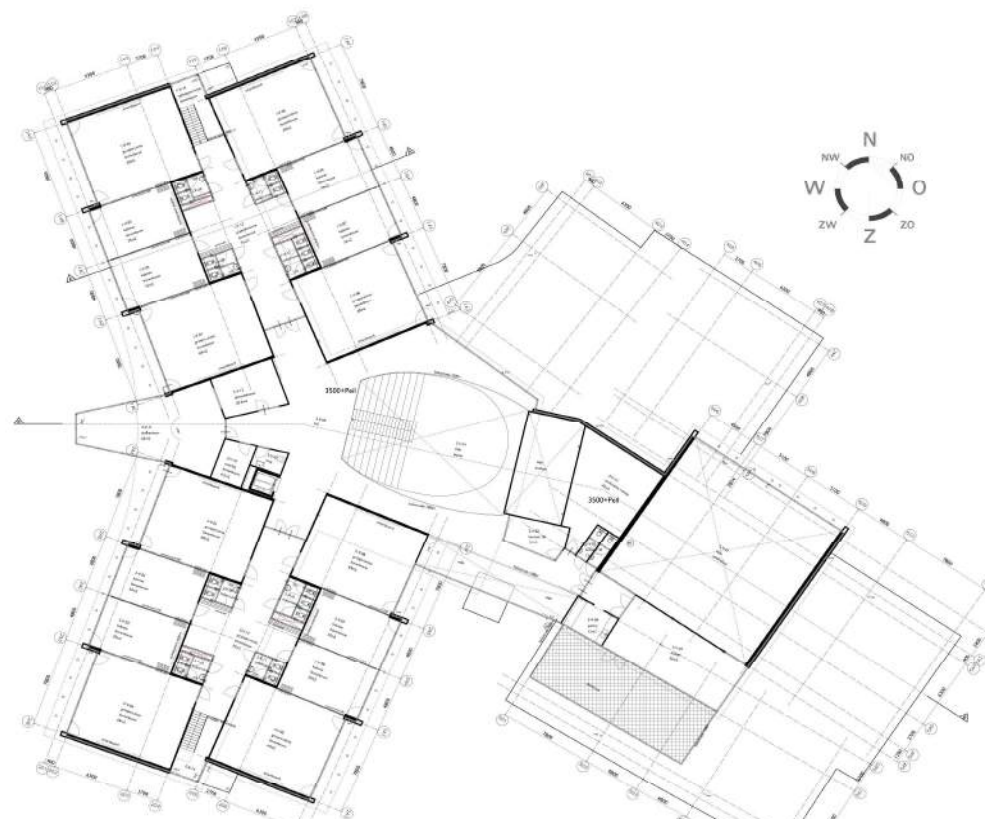

bd architectuur

basisscholen

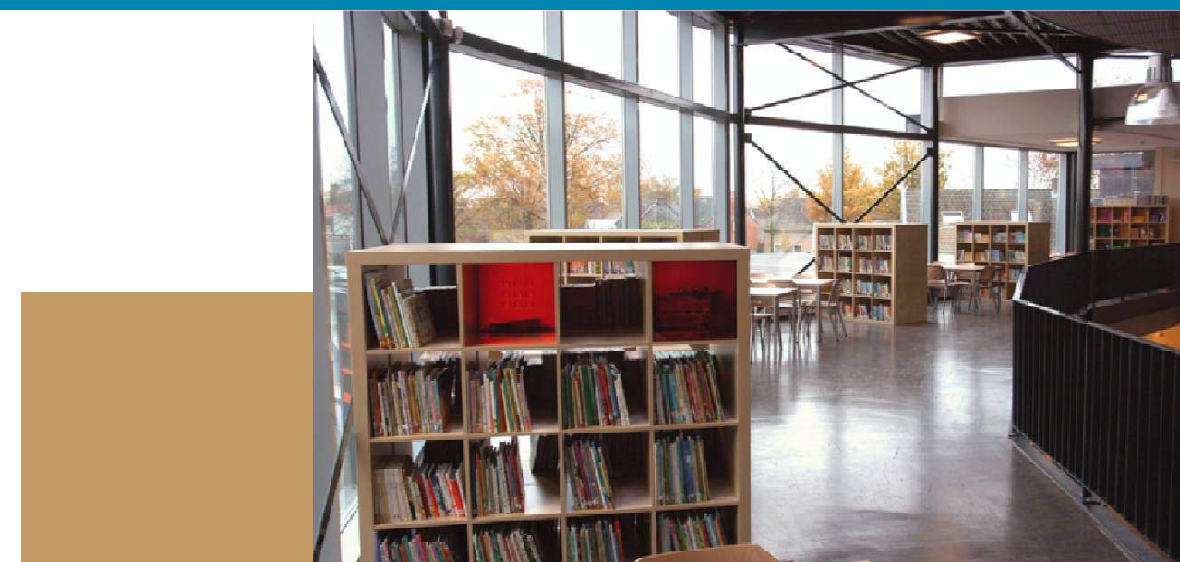
Nieuwbouw van een multifunctionele accommodatie met Ruimtes voor een school, peuterspeelzaal en verenigingswerk. Het hart van het gebouw bestaat uit het Piazza, een (mini)theater met plaats voor ruim 350 toeschouwers en met alle benodigde faciliteiten. Vanuit de Piazza is een directe verbinding met de peuterspeelzaal, de school en verschillende ruimtes voor verenigingen.

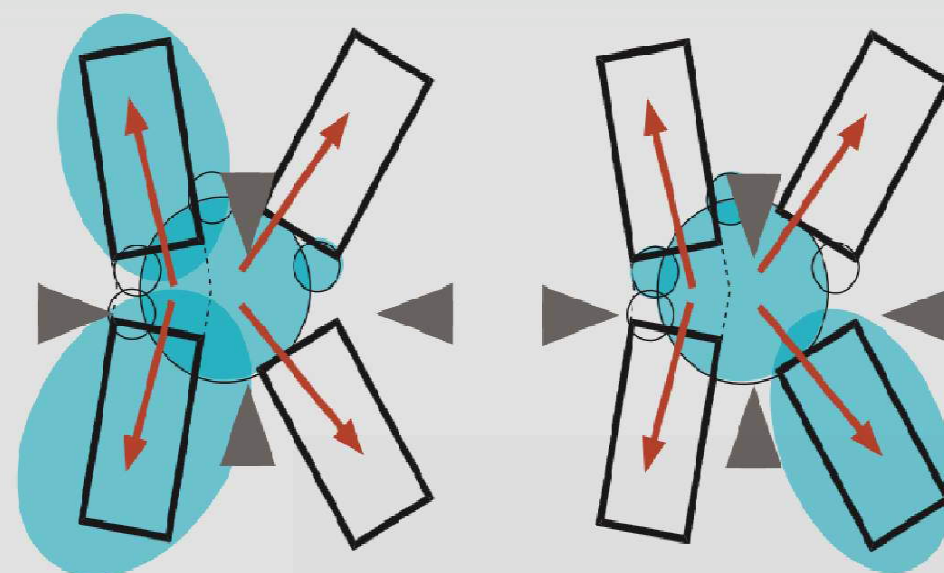
de Koppelinck,
te Geffen

basisscholen

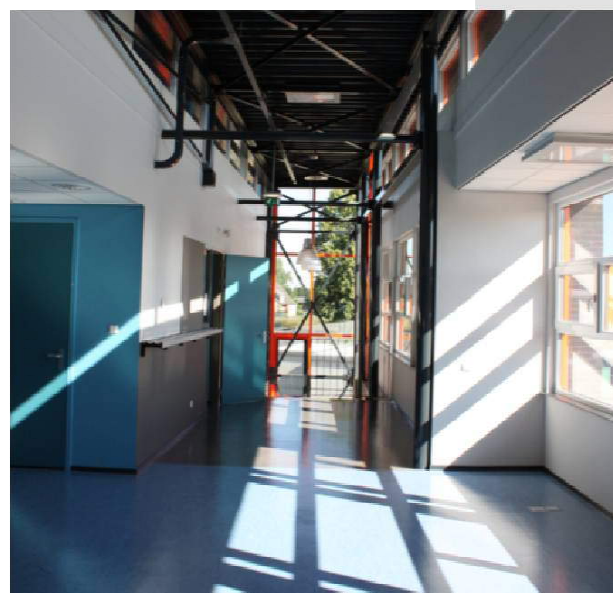
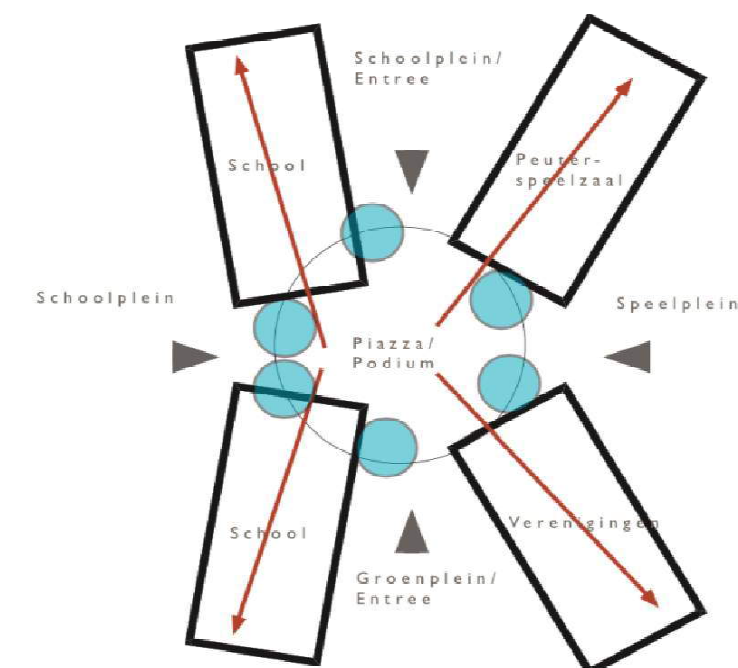
de Koppelinck, te Geffen

Combineren van ruimten.

De gemeenschappelijkheid
van de piazza, podium en annexen

Variabel gebruik van piazza, podium en annexen

De naam staat voor een koppeling tussen leren en ontspannen, een koppeling tussen de scholen, een link tussen oud (pastorie) en nieuw (de nieuwe woonwijk) en een link tussen kerk, scholen en verenigingen

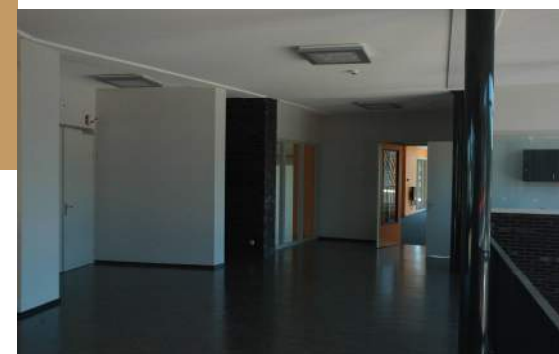
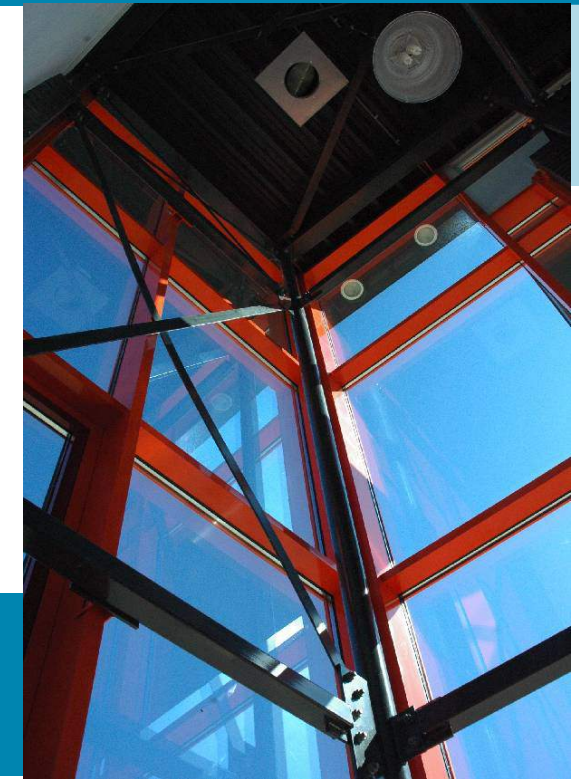

basisscholen

De ambitie van de diverse gebruikers was één gebouw waarin elke partij zijn eigen identiteit kan hebben. Een extra ambitie was de wens een duurzaam gebouw te realiseren met een aanzienlijk lage EPC-waarde.

**de Koppelinck,
te Geffen**

voortgezet onderwijs

ROC Amerlanden, te Zeist

Het “gesloten” gebouw is “geopend”.
Transparantie en daglichtgebruik vormen
een ontwerpmotief, naast integratie van
andere maatschappelijke functies.

ROC Amerlanden, te Veenendaal

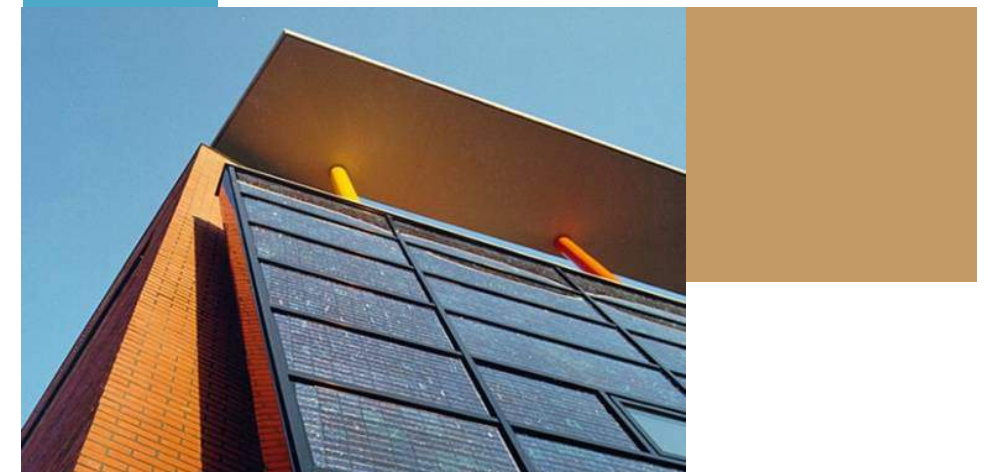
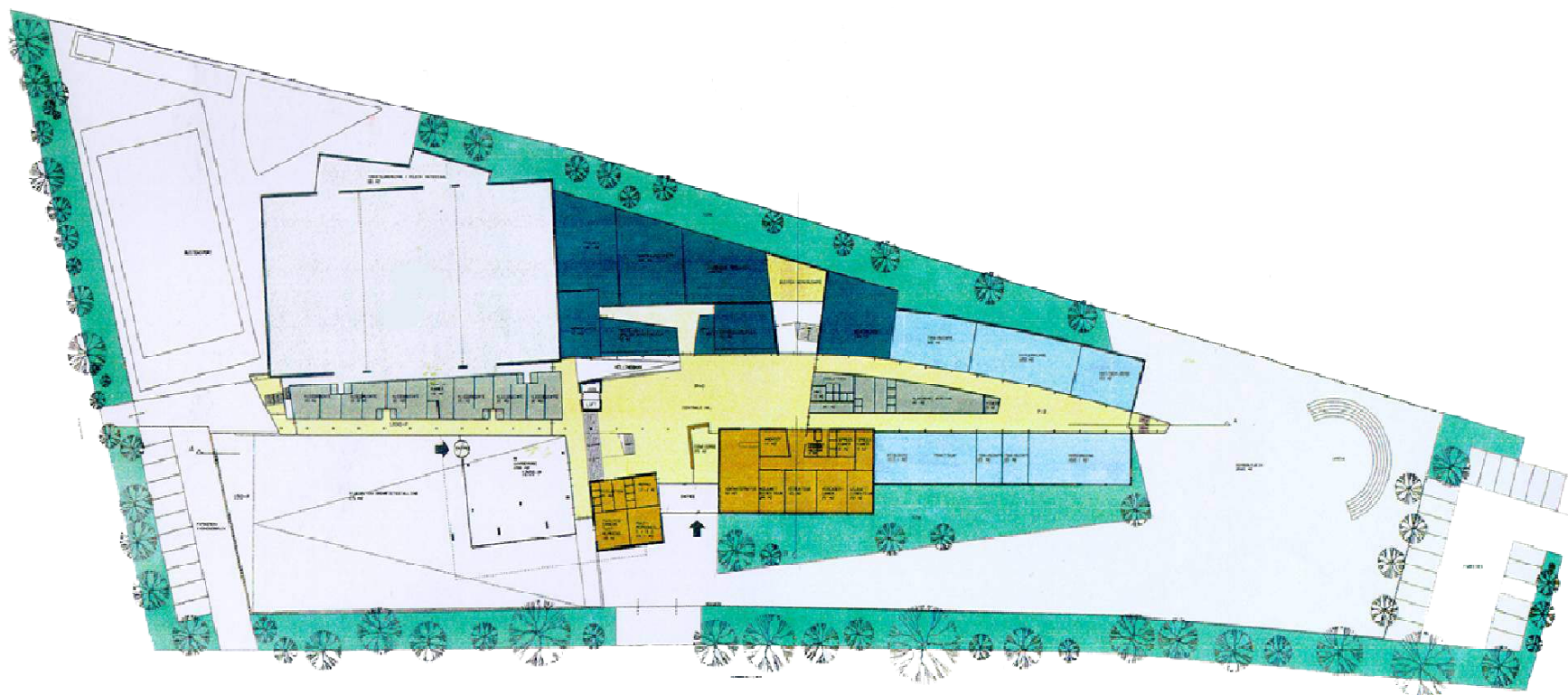
voortgezet onderwijs

Op een locatie ingeklemd tussen een spoorbaan aan de noordzijde en een woonwijk aan de zuidzijde is een banaanvormig gebouw geprojecteerd voor ruim 1.000 leerlingen.

Een heldere functionele organisatie en routing binnen het gebouw en een strategische ruimteverdeling, die met het hele schoolteam is ontworpen, hebben geleid tot overdimensionering van die programma onderdelen die de visie van de school zelf sterk uitdrukken: de sportfaciliteiten (met separate fitnessruimte), de aula (met theatervoorzieningen), de ateliers voor expressievakken en een goed geoutilleerde mediatheek.

Rembrandt college, te Veenendaal

voortgezet kunstzinnig onderwijs

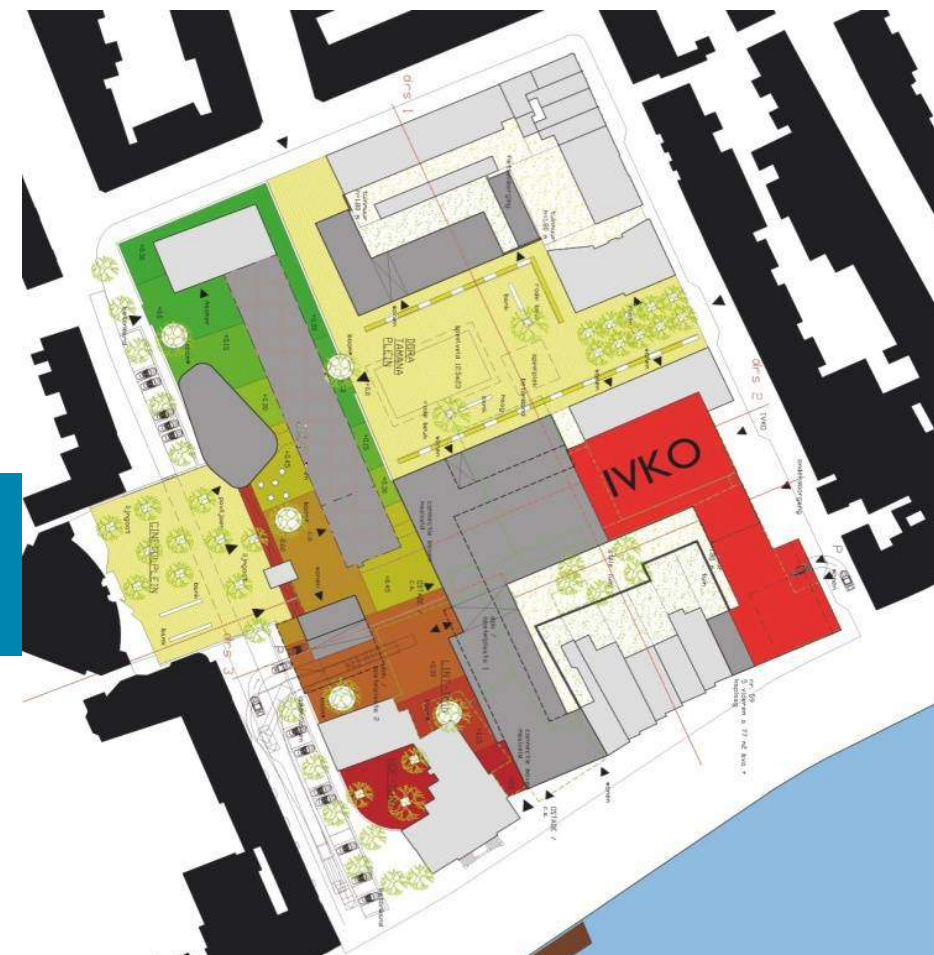
Montessori IVKO,
te Amsterdam

IVKO (Individueel Voortgezet Kunstzinnig Onderwijs) is een school met een Montessori- didactiek en biedt, naast het reguliere vakkenpakket, kunstonderwijs aan als volwaardig onderdeel van het leerprogramma.

De nieuwbouw is ontworpen op het terrein van het voormalige Gemeentearchief in Amsterdam.

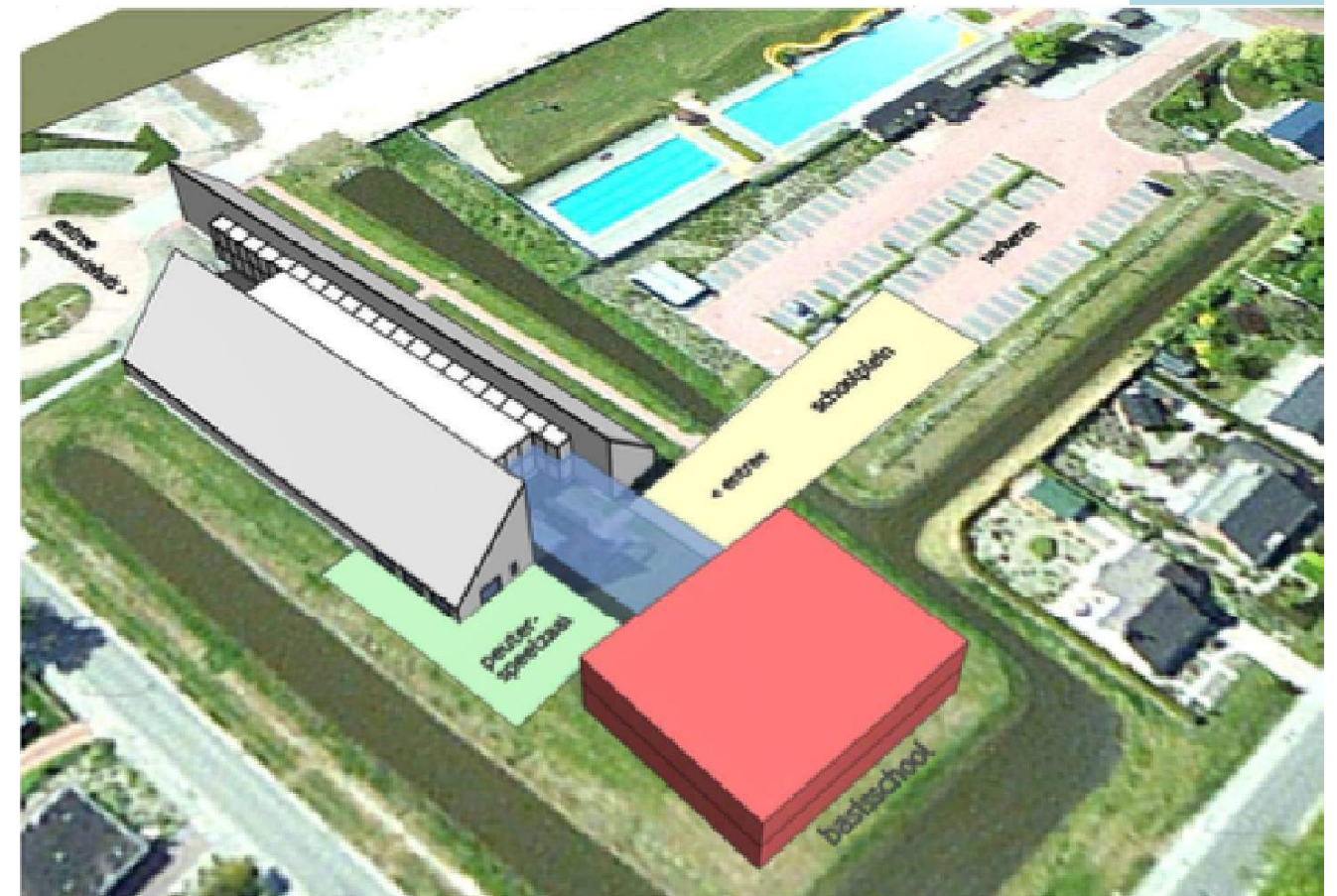
De bijzondere en compacte situatie, daglichtmogelijkheden, grote leerdomeinen en logische organisatie zijn bepalend voor het gebouwontwerp.

opgave, essenties

de opgave en haar essenties:

- . de opgave
- . essenties
- . onderzoek op basis van scenario's
- . het zijn ideeën en voorstellen
- . dit is een samenvatting, een momentopname
- . een ontwerpopgave is een interactief proces met gebruikers

de opgave en haar essenties:

- . een onderzoek naar de mogelijkheden van deze schoollocatie
- . het vastleggen voor- en eventuele nadelen
- . de functionele consequenties
- . onderzoek naar gezamenlijk gebruik van faciliteiten door de scholen
- . onderzoek huisvesting functies scholen in het gemeentehuis

situatie en stedenbouw:

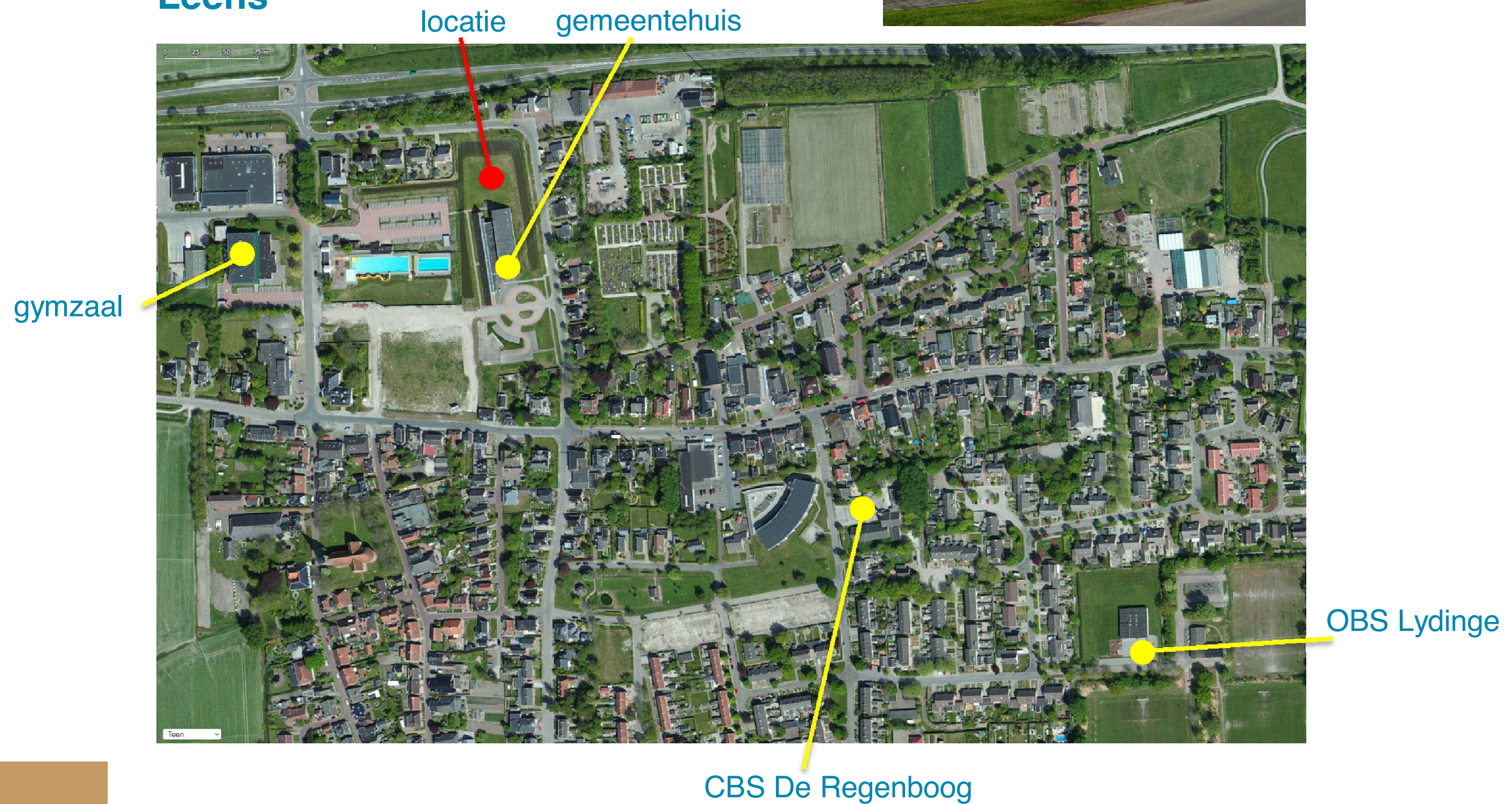
- . locatie
- . ontsluiting en beheer
- . water
- . parkeren, kiss & ride
- . gemeentehuis
- . bezonning en duurzaamheid

situatie en stedenbouw

Leens

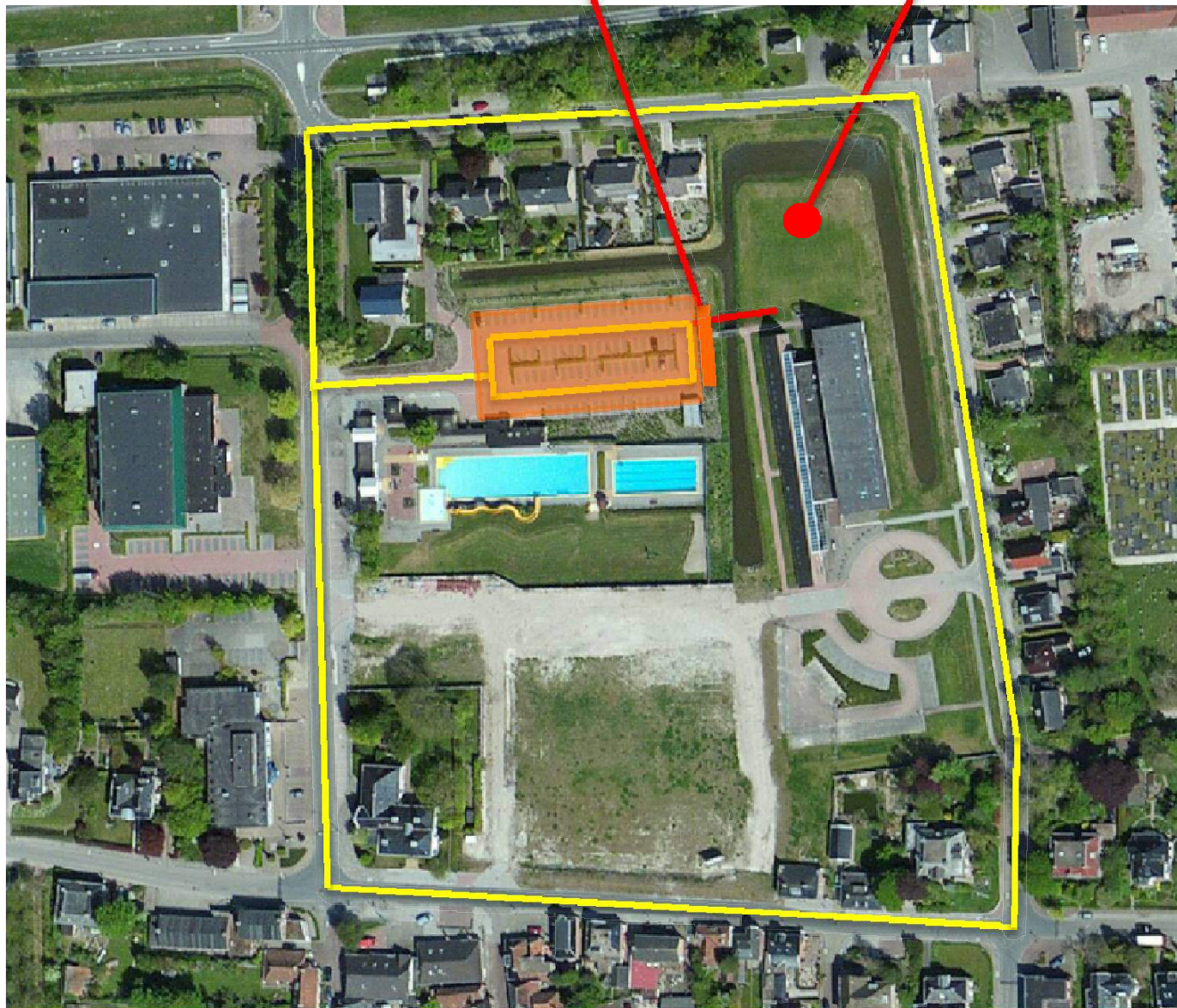
situatie en stedenbouw

Leens

kiss & ride

locatie

hoofdontsluiting

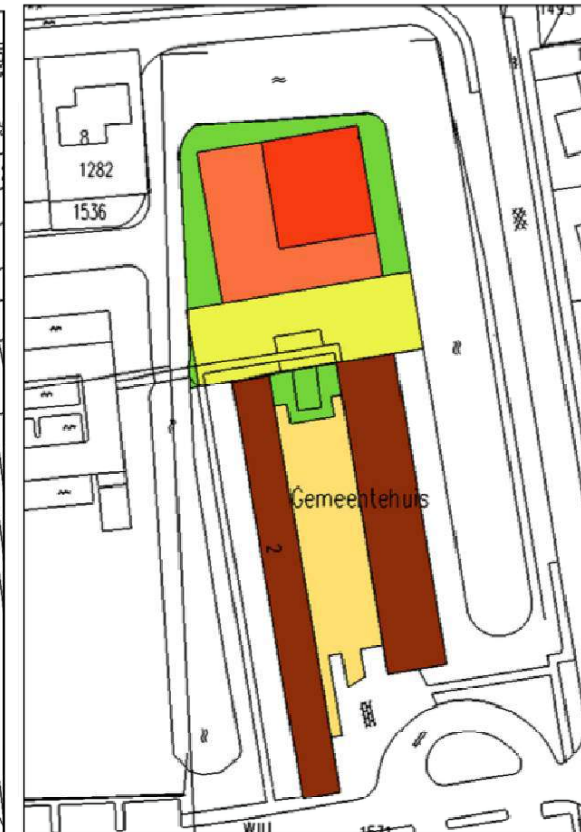
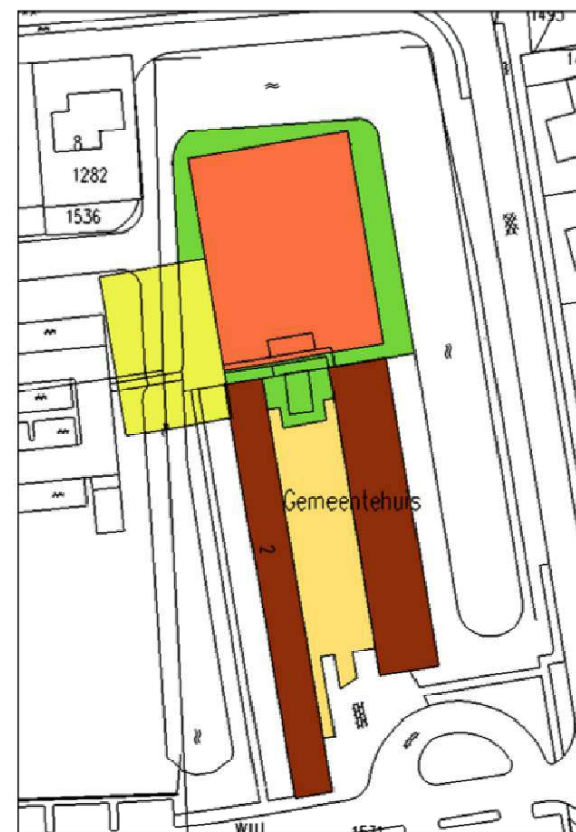
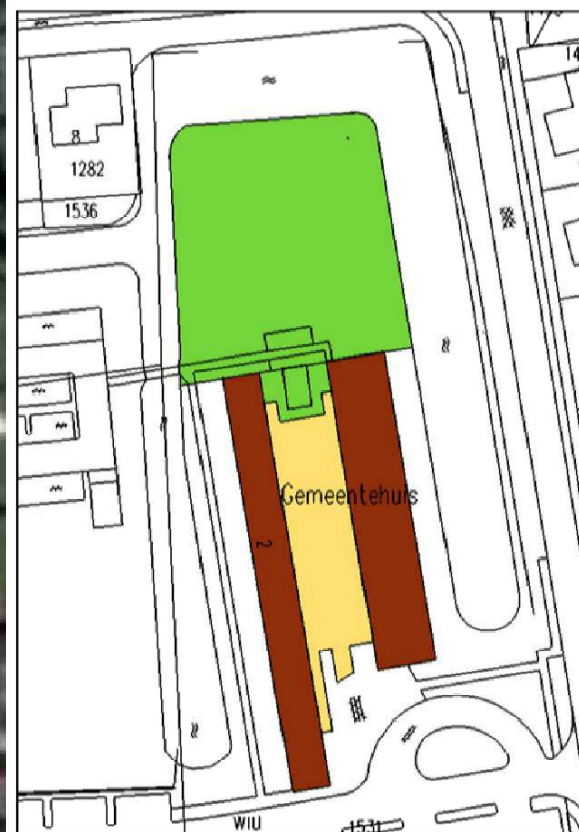
eventuele 2^e ontsluiting
(voetgangers)

situatie en stedenbouw

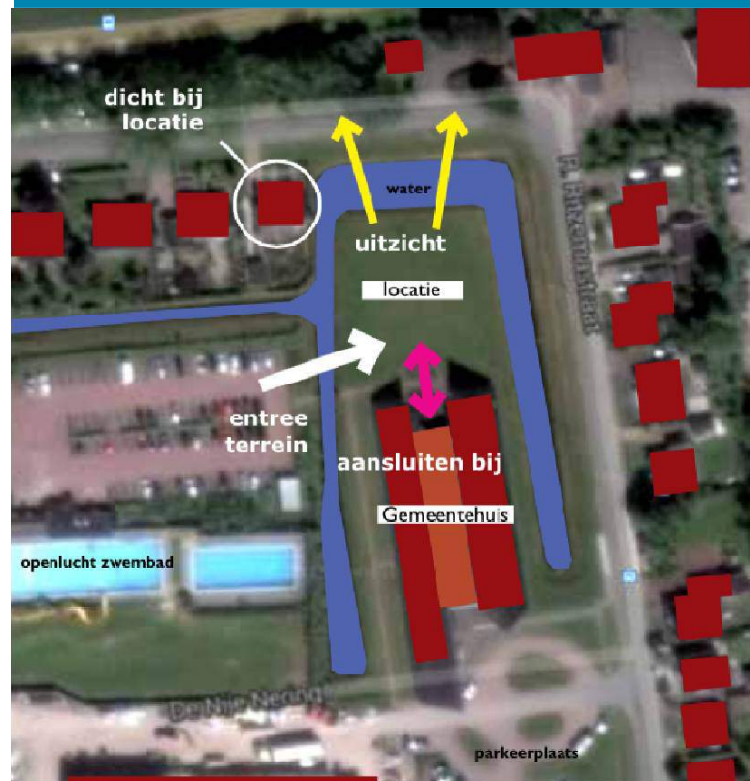
situatie en stedenbouw

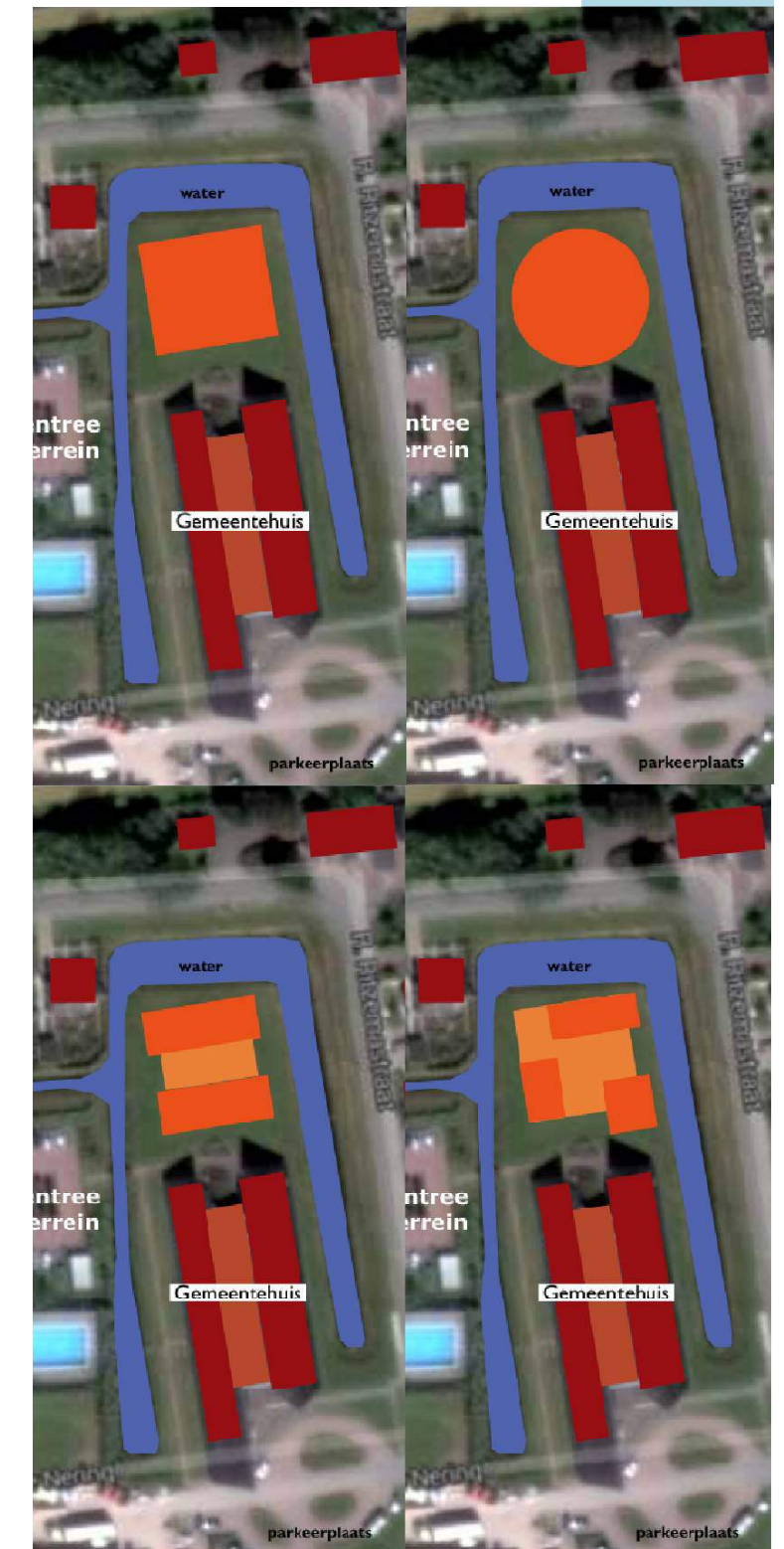
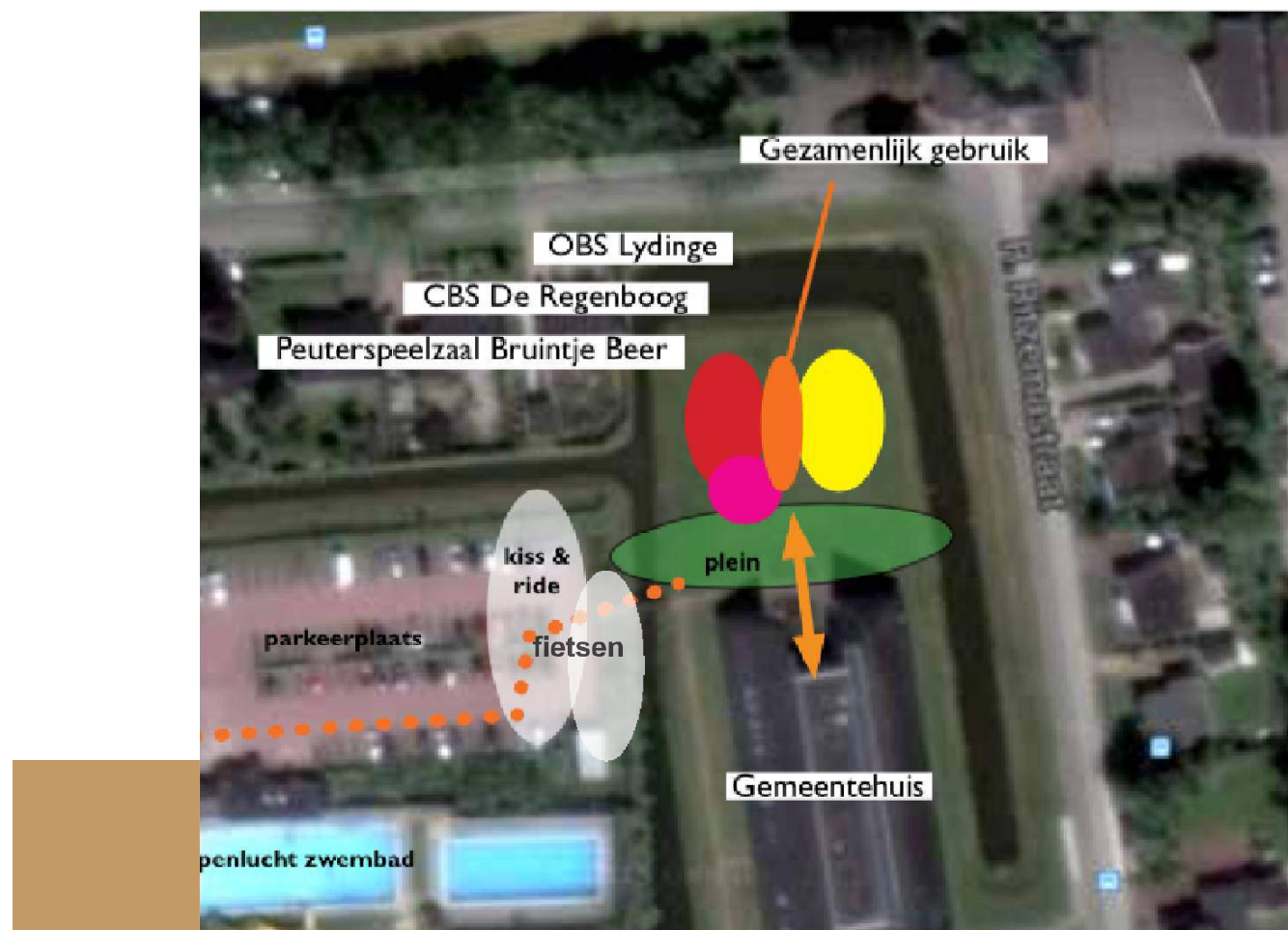
situatie en stedenbouw

situatie en stedenbouw

- . omringende bebouwing 1 laag met kap
- . aansluiting aan gemeentehuis
- . grootte en vorm nieuwbouw
- . omgang met het water
- . ligging tov. de zon.
- . positie en grootte schoolplein
- . auto's en fietsen

programma van eisen (PVE)

programma van eisen (PVE):

- . vertaald in cijfers
- . vertaald in vlekken
- . vertaald in flexibiliteit
- . vertaald in organisatie

programma van eisen

PVE, scenario 1, standalone school, geen ruimten in het gemeentehuis

essentieel apart

	Lydinge			Regenboog			Peuterspeelzaal (PSZ) / Buitenschoolse opvang (BSO)		
. grote ruimte (lokaal)	2	56	112	3	56	168			
. grote ruimte OB (lokaal)	1	63	63	1	63	63	1	70	70
. teamruimte	1	20	20	1	20	20			
. directie	1	10	10	1	10	10			
. IB-ruimte (interne begeleider)	1	10	10	1	10	10			
. RT-ruimte(remedial teacher)	0	0	0	0	0	0			
. verwerking	2	7	14	3	7	21			
. bergruimte			26			31	1	10	10
. toiletten			b/n			b/n	3	5	15
. toiletten personeel			b/n			b/n	1	6	6
. entree / garderobe			b/n			b/n			b/n
	255			323			101		

essentieel samen

. centrale ruimte / hart	1	110	110
. speellokaal	1	90	90
. technische dienst	1	0	0
. conciërge	1	5	5
. serverruimte	1	5	5
. keuken	1	5	5
. cv-ruimte	1	5	5
	220		

algemeen

. verkeersruimten	b/n
. hoofdentree	b/n
. mediatheek	b/n
. miva-toilet	b/n
	0

totaal netto
totaal bruto (*1,35)

679 m2

220 m2

0 m2
899 m2
1.214 m2

grote ruimte
Regenboog

onderwijs
functies

grote ruimte
Lydinge

grote ruimte
Regenboog

bergingen

grote ruimte
Lydinge

toiletten

grote ruimte
Regenboog

grote ruimte
Lydinge

grote ruimte
Regenboog

centrale hal

onder-
steunende
functies

speellokaal

PZS / BSO

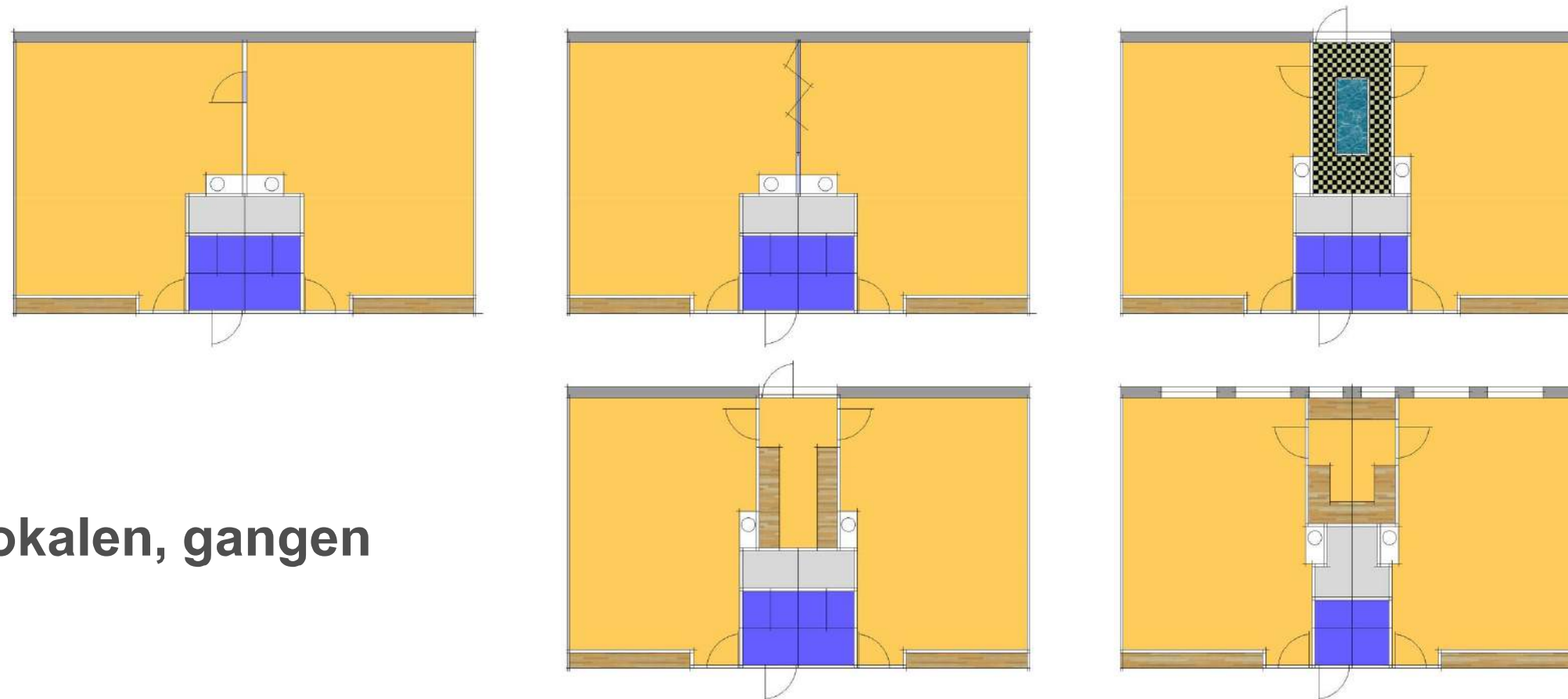

flexibiliteit:

- . bundeling functies
- . meer lokaalmogelijkheden creëren
- . functies onderbrengen in het gemeentehuis

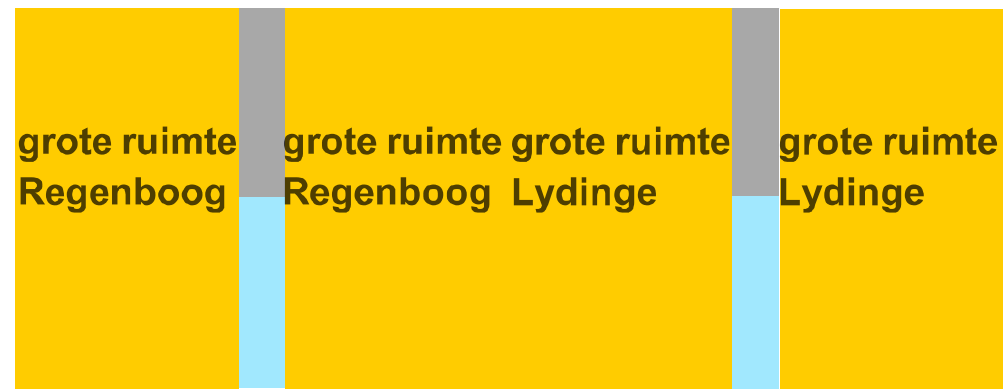

flexibiliteit

flexibiliteit

T - model

begane grond

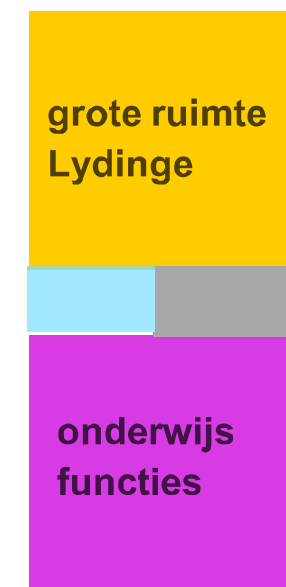
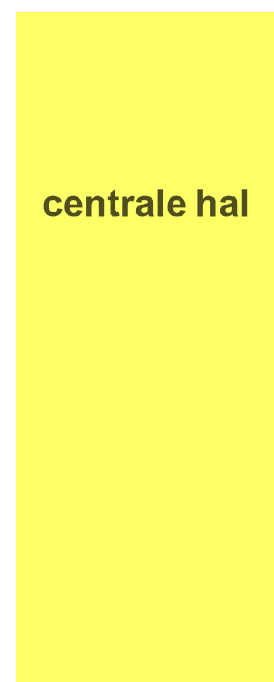
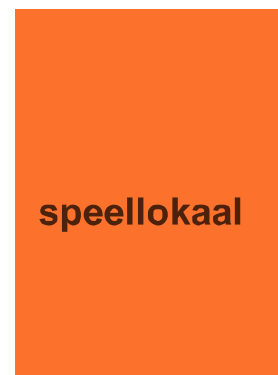

verdieping

flexibiliteit

As - model

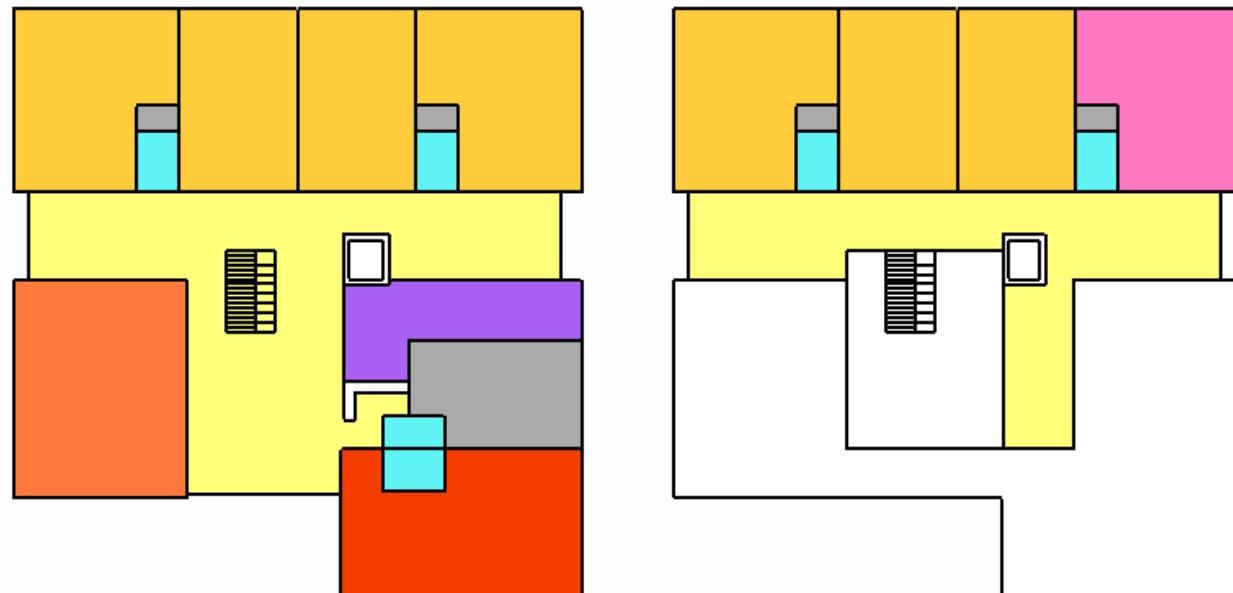
begane grond

verdieping

flexibiliteit

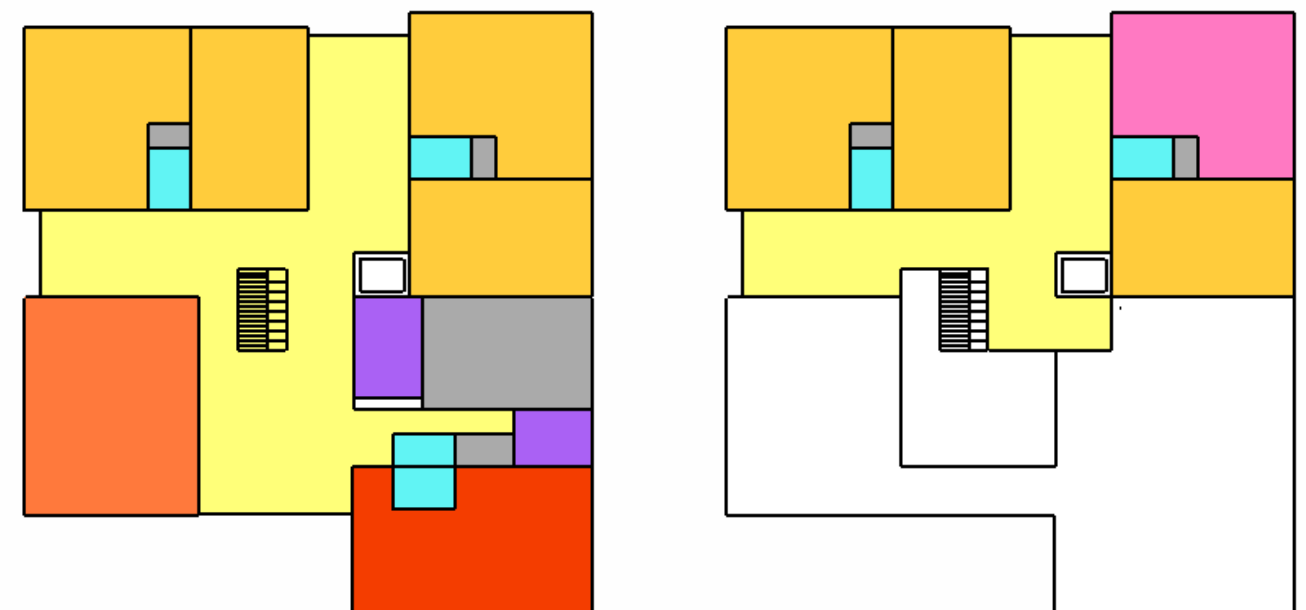
T - model

begane grond

verdieping

As - model

begane grond

verdieping

scenario's

scenario 1: school als stand-alone

scenario 2: school met programma in het gemeentehuis (meer lokalen).

scenario 3: school met programma in het gemeentehuis (minder lokalen).

scenario 4: school in combinatie met (deels) leeg gemeentehuis

scenario 5: school volledig geïntegreerd in (deels) leeg gemeentehuis

scenario 1

PVE, scenario 1, standalone school, geen ruimten in het gemeentehuis

essentieel apart

- . grote ruimte (lokaal)
- . grote ruimte OB (lokaal)
- . teamruimte
- . directie
- . IB-ruimte (interne begeleider)
- . RT-ruimte(remedial teacher)
- . verwerking
- . bergruimte
- . toiletten
- . toiletten personeel
- . entree / garderobe

Lydinge			Regenboog			Peuterspeelzaal (PSZ) / Buitenschoolse opvang (BSO)		
2	56	112	3	56	168			
1	63	63	1	63	63	1	70	70
1	20	20	1	20	20			
1	10	10	1	10	10			
1	10	10	1	10	10			
0	0	0	0	0	0			
2	7	14	3	7	21			
		26			31	1	10	10
		b/n			b/n	3	5	15
		b/n			b/n	1	6	6
		b/n			b/n			b/n
255			323			101		

679 m2

essentieel samen

- . centrale ruimte / hart
- . speellokaal
- . technische dienst
- . conciërge
- . serverruimte
- . keuken
- . cv-ruimte

1	110	110
1	90	90
1	0	0
1	5	5
1	5	5
1	5	5
1	5	5

220

220

220 m2

algemeen

- . verkeersruimten
- . hoofdentree
- . mediatheek
- . miva-toilet

	b/n
	b/n
	b/n
	b/n
	0

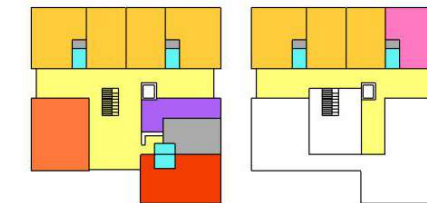
0

0 m2

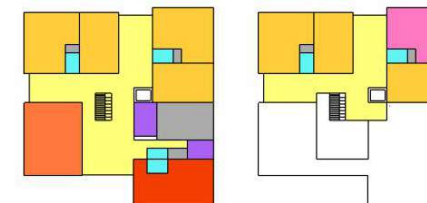
totaal netto
totaal bruto (*1,35)

899 m2
1.214 m2

scenario 1, T-model
beg. grond verdieping

scenario 1, As-model
beg. grond verdieping

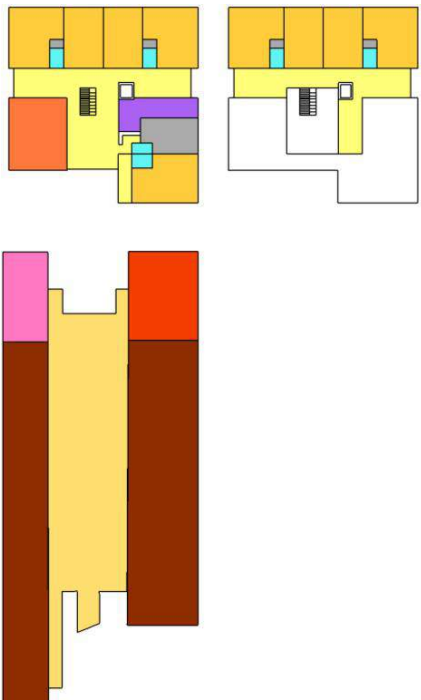
scenario 2

PVE, scenario 2, school met de minder schoolgebonden functies in het gemeentehuis

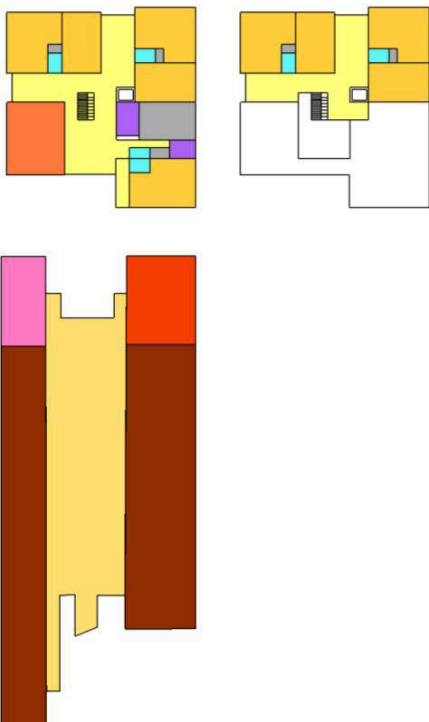
	schoolgebouw						
	Lydinge			Regenboog			
essentieel apart							
. grote ruimte (lokaal)	2	56	112	3	56	168	
. grote ruimte OB (lokaal)	1	63	63	1	63	63	
. teamruimte	1	20	0	1	20	0	
. directie	1	10	0	1	10	0	
. IB-ruimte (interne begeleider)	1	10	0	1	10	0	
. RT-ruimte(remedial teacher)	0	0	0	0	0	0	
. verwerking	2	7	14	3	7	21	
. bergruimte			26			31	
. toiletten			b/n			b/n	
. toiletten personeel			b/n			b/n	
. entree / garderobe			b/n			b/n	
			215			283	679 m2
essentieel samen							
. centrale ruimte	1	110	110				
. speellokaal	1	90	90				
. technische dienst	1	0	0				
. conciërge	1	5	5				
. serverruimte	1	5	5				
. keuken	1	5	5				
. cv-ruimte	1	5	5				
			220				220 m2
Algemeen							
. verkeersruimten			b/n				
. hoofdentree			b/n				
. mediatheek			b/n				
. miva-toilet			b/n				
			0				0 m2
totaal netto							899 m2
totaal bruto (*1,35)							1.214 m2

	gemeentehuis			
	Peuterspeelzaal (PSZ) / Buitenschoolse opvang (BSO)			
. grote ruimte (lokaal)	1	70	70	
. grote ruimte OB (lokaal)	2	20	40	
. teamruimte	2	10	20	
. directie	2	10	20	
. IB-ruimte	2	10	20	
. RT-ruimte	0	0	0	
. verwerking				
. bergruimte	1	10	10	
. toiletten	3	5	15	
. toiletten personeel	1	6	6	
. entree / garderobe			b/n	
			181	181 m2

scenario 2, T-model beg. grond verdieping

scenario 2, As-model beg. grond verdieping

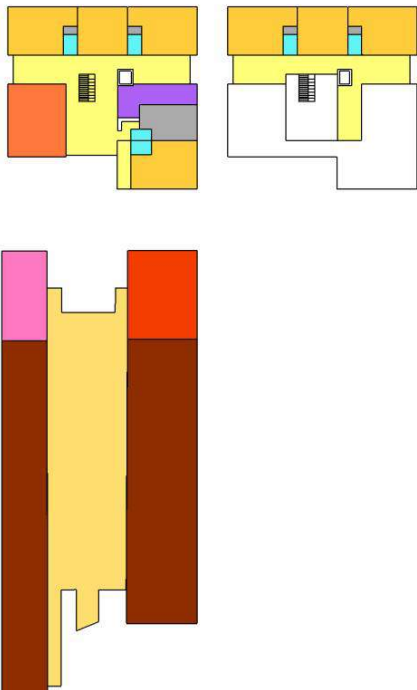
scenario 3

PVE, scenario 3, school met de minder schoolgebonden functies in het gemeentehuis
minus 2 lokalen

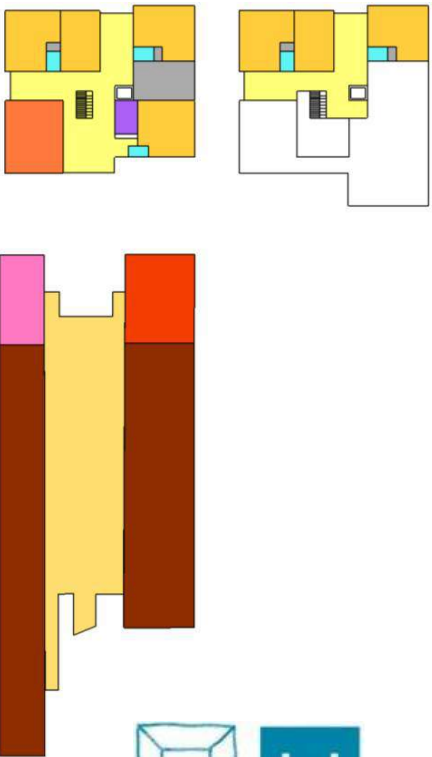
	schoolgebouw					
	Lydinge			Regenboog		
essentieel apart						
. grote ruimte (lokaal)	2	56	112	3	56	168
. grote ruimte OB (lokaal)	1	63	63	1	63	63
. teamruimte	1	20	0	1	20	0
. directie	1	10	0	1	10	0
. IB-ruimte (interne begeleider)	1	10	0	1	10	0
. RT-ruimte(remedial teacher)	0	0	0	0	0	0
. verwerking	2	7	14	3	7	21
. bergruimte			26			31
. toiletten			b/n			b/n
. toiletten personeel			b/n			b/n
. entree / garderobe			b/n			b/n
	215			283		
essentieel samen						
. centrale ruimte	1	110	110			
. speellokaal	1	90	90			
. technische dienst	1	0	0			
. conciërge	1	5	5			
. serverruimte	1	5	5			
. keuken	1	5	5			
. cv-ruimte	1	5	5			
	220					
Algemeen						
. verkeersruimten			b/n			
. hoofdentree			b/n			
. mediatheek			b/n			
. miva-toilet			b/n			
	0					
totaal netto						
totaal bruto (*1,35)						

	gemeentehuis					
	Peuterspeelzaal (PSZ) / Buitenschoolse opvang (BSO)					
. grote ruimte (lokaal)						
. grote ruimte OB (lokaal)	1	70	70			
. teamruimte	2	20	40			
. directie	2	10	20			
. IB-ruimte	2	10	20			
. RT-ruimte	0	0	0			
. verwerking						
. bergruimte	1	10	10			
. toiletten	3	5	15			
. toiletten personeel	1	6	6			
. entree / garderobe			b/n			
	181			181 m2		
				498 m2		
				220 m2		
				0 m2		
				718 m2		
				969 m2		

scenario 3, T-model beg. grond verdieping

scenario 3, As-model beg. grond verdieping

scenario 4

PVE, scenario 4, school met de minder schoolgebonden functies in het gemeentehuis
minus 2 lokalen en speellokaal in centrale as gemeentehuis

schoolgebouw

essentieel apart

- . grote ruimte (lokaal)
- . grote ruimte OB (lokaal)
- . teamruimte
- . directie
- . IB-ruimte (interne begeleider)
- . RT-ruimte(remedial teacher)
- . verwerking
- . bergruimte
- . toiletten
- . toiletten personeel
- . entree / garderobe

Lydinge			Regenboog		
2	56	112	3	56	168
1	63	63	1	63	63
1	20	0	1	20	0
1	10	0	1	10	0
1	10	0	1	10	0
0	0	0	0	0	0
2	7	14	3	7	21
		26			31
		b/n			b/n
		b/n			b/n
		b/n			b/n
215			283		

essentieel samen

- . centrale ruimte
- . speellokaal
- . technische dienst
- . conciërge
- . serverruimte
- . keuken
- . cv-ruimte

	1	110	110
1	0	0	
1	5	5	
1	5	5	
1	5	5	
1	5	5	

130

Algemeen

- . verkeersruimten
- . hoofdentree
- . mediatheek
- . miva-toilet

Diagram illustrating a memory stack structure. The stack contains four slots, each labeled b/n . The top slot is white, and the bottom slot is light blue. The value 0 is indicated below the stack.

totaal netto
totaal bruto (*1,35)

gemeentehuis

essentieel apart

- . grote ruimte (lokaal)
- . grote ruimte OB (lokaal)
- . teamruimte
- . directie
- . IB-ruimte
- . RT-ruimte
- . verwerking
- . bergruimte
- . toiletten
- . toiletten personeel
- . entree / garderobe

Peuterspeelzaal (PSZ) / Buitenschoolse opvang (BSO)		
1	70	70
2	20	40
2	10	20
2	10	20
0	0	0
1	10	10
3	5	15
1	6	6
		b/n

181

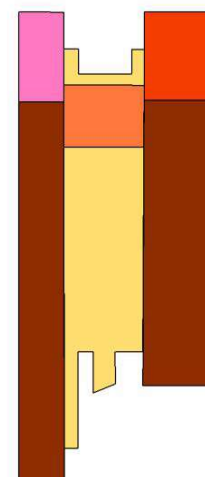
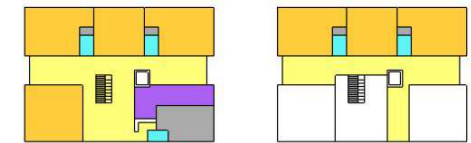
essentieel samen

. speellokaal

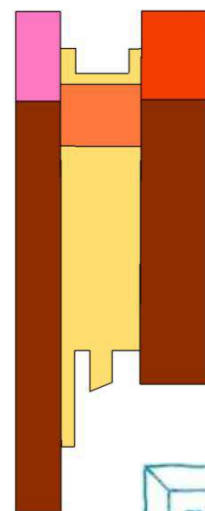
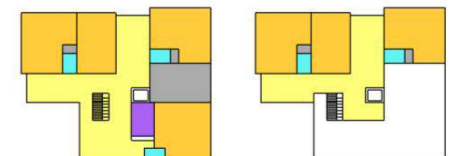
1	90	90
---	----	----

90

scenario 4, T-model
beg. grond verdieping

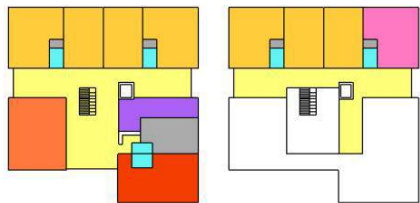

scenario 4, As-model
beg. grond verdieping

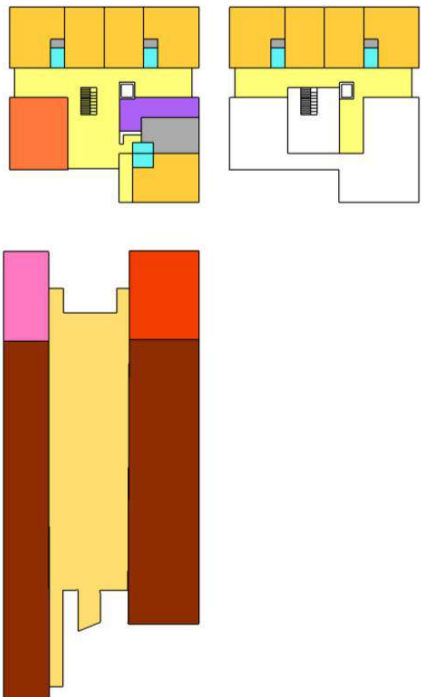

overzicht scenario's 1 t/m 4

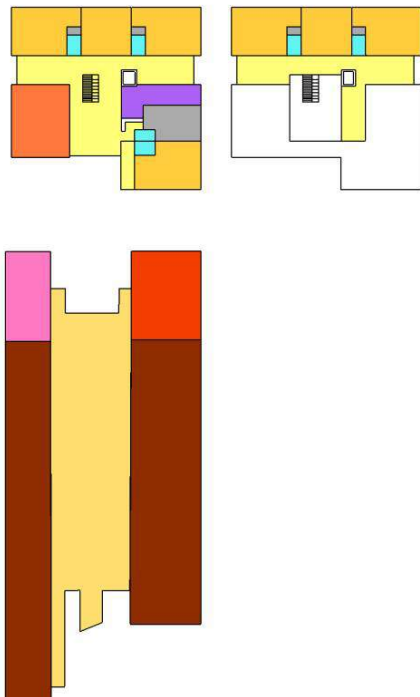
scenario 1, T-model
beg. grond verdieping

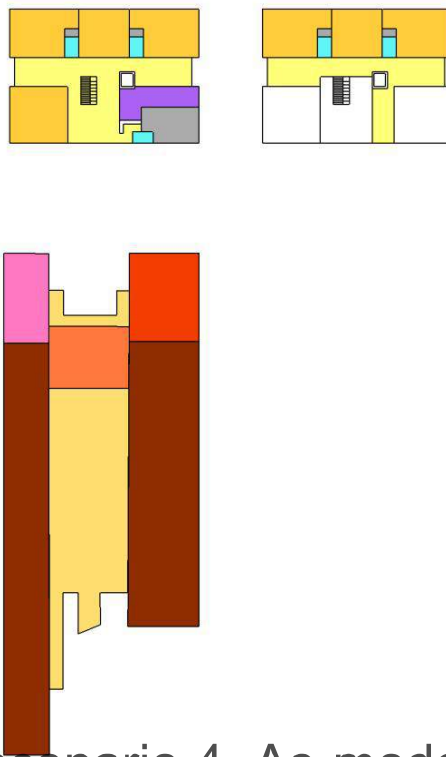
scenario 2, T-model
beg. grond verdieping

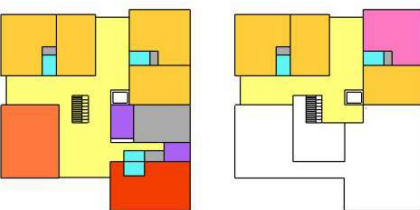
scenario 3, T-model
beg. grond verdieping

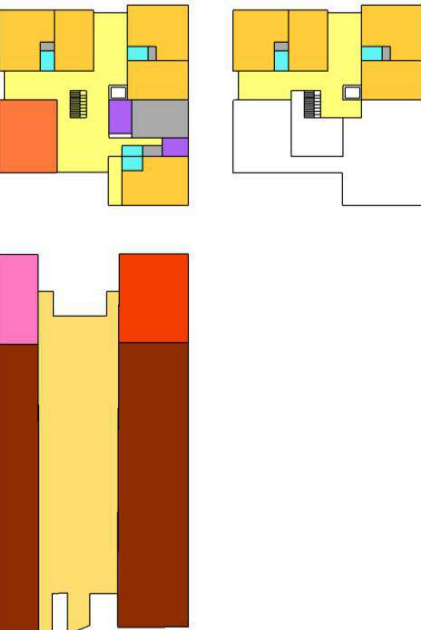
scenario 4, T-model
beg. grond verdieping

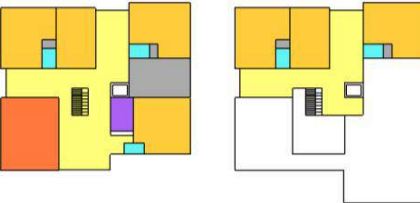
scenario 1, As-model
beg. grond verdieping

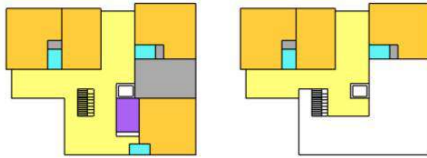
scenario 2, As-model
beg. grond verdieping

scenario 3, As-model
beg. grond verdieping

scenario 4, As-model
beg. grond verdieping

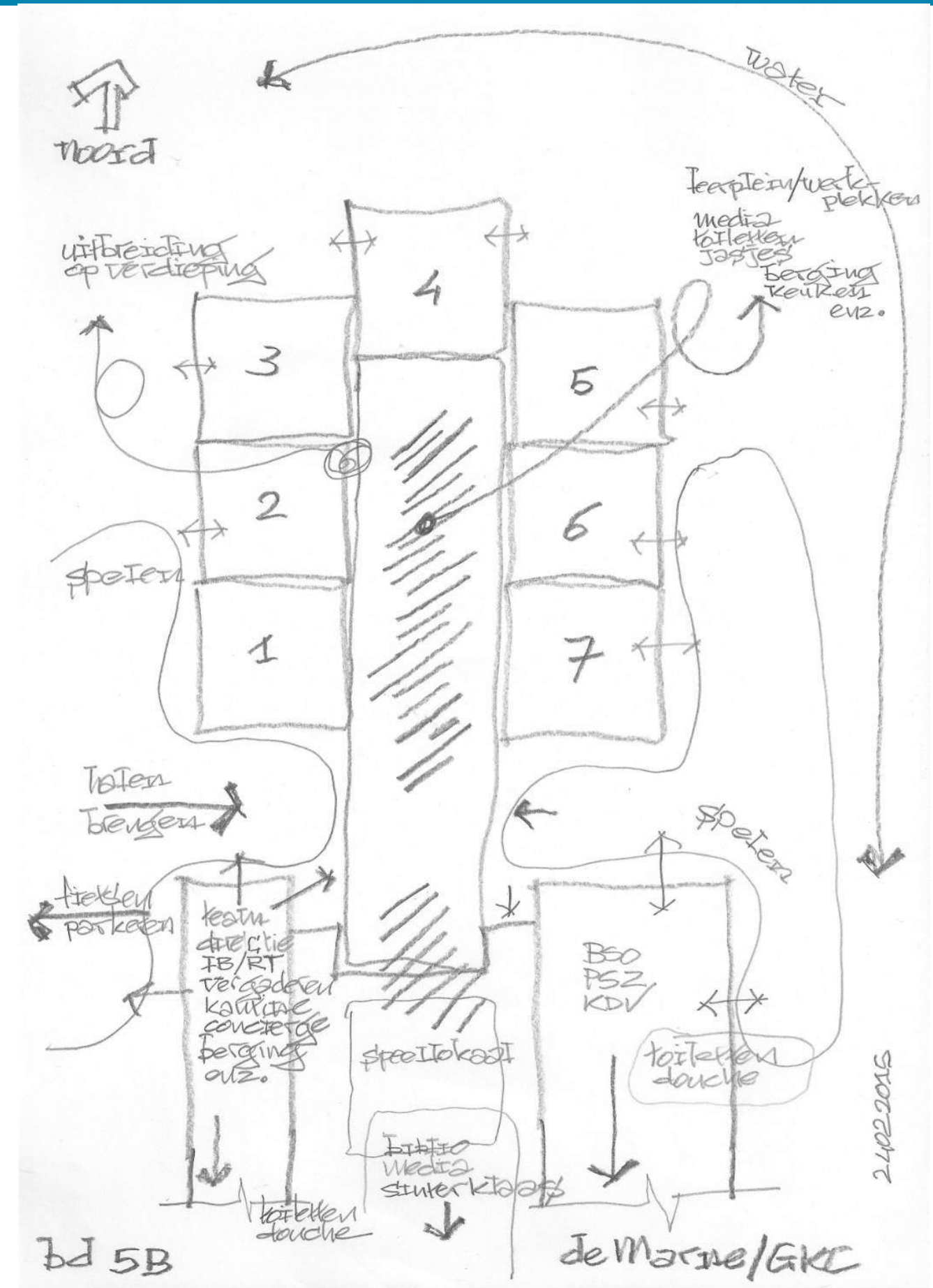
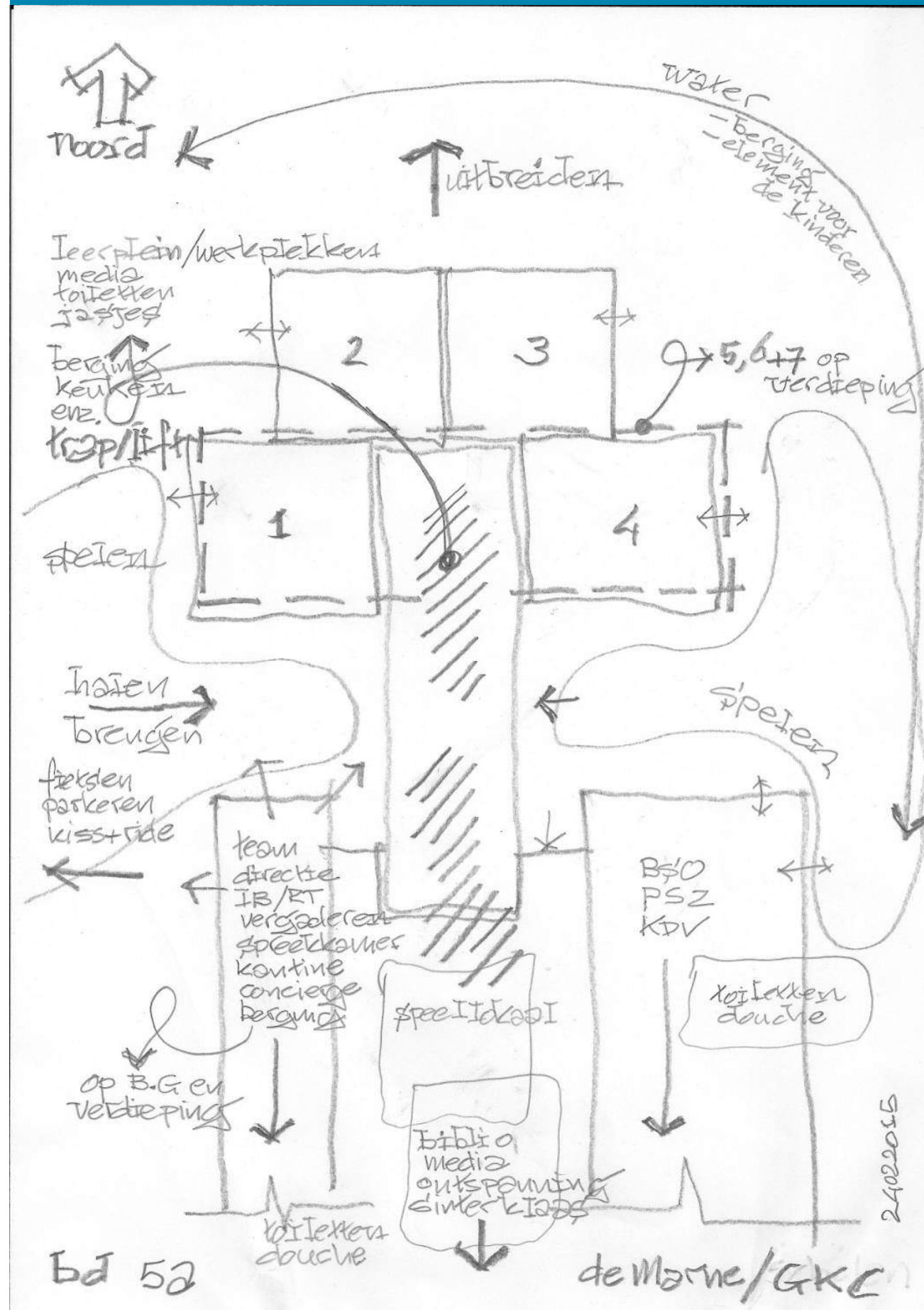
	school	gemeentehuis
netto	899 m2	
bruto	1214 m2	

	school	gemeentehuis
netto	899 m2	181 m2
bruto	1214 m2	244 m2

	school	gemeentehuis
netto	718 m2	181 m2
bruto	969 m2	244 m2

	school	gemeentehuis
netto	628 m2	271 m2
bruto	842m2	366 m2

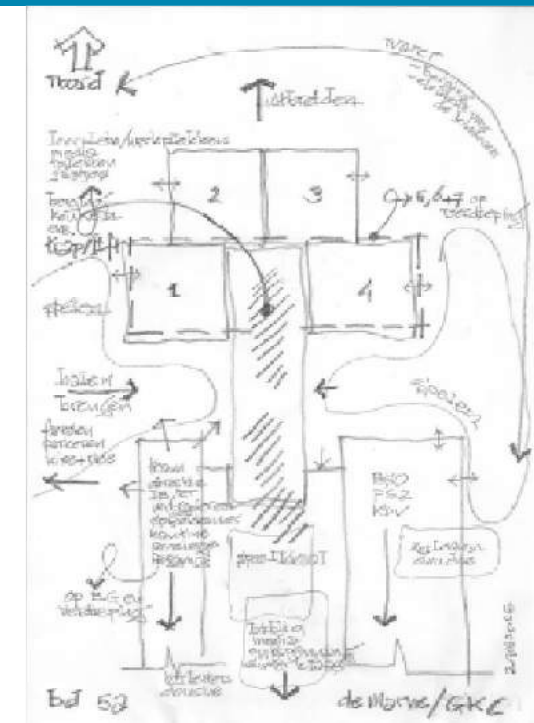
een stap verder .buiten de grenzen maar binnen de kaders

scenario 5a en 5b

scenario 5A-1: alles in 2 lagen, op basis van conceptschets

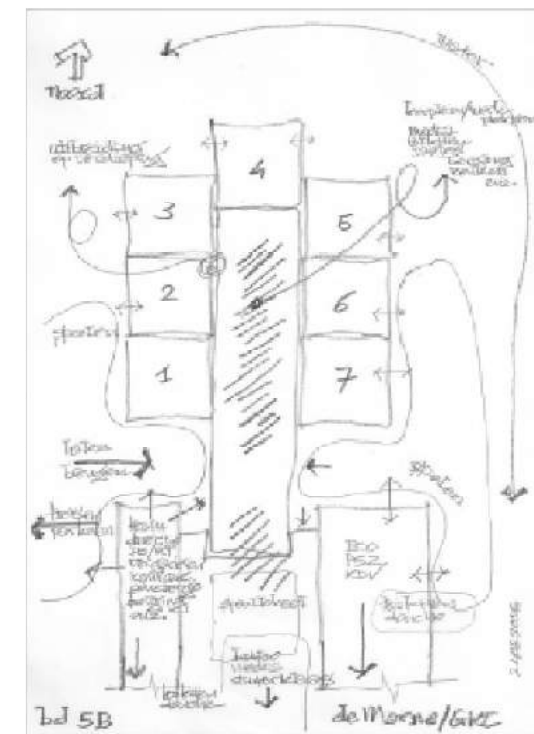
scenario 5A-2: alles in 2 lagen, alternatieve versie

scenario 5B-1: alles in 1 laag, As-model concept 1

scenario 5B-2: alles in 1 laag, As-model concept 2

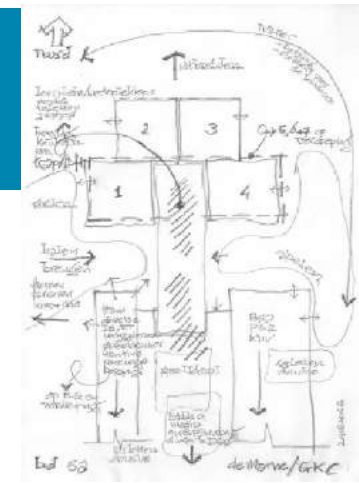
scenario 5B-3: alles in 1 laag, T-model

scenario 5A-1, alles in 2 lagen, op basis conceptschets

scenario 5A-1

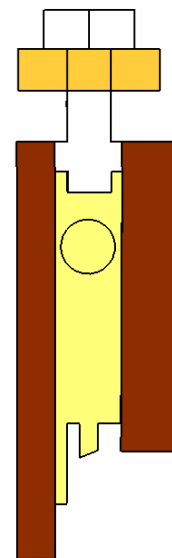
Nadat in scenario 4 zoveel mogelijk functies in het gemeentehuis zijn ondergebracht, is onderzocht hoe de nieuwe massa van de school met het gemeentehuis geïntegreerd zou kunnen worden, als eerste is daarvoor als uitgangspunt deze handschets genomen.

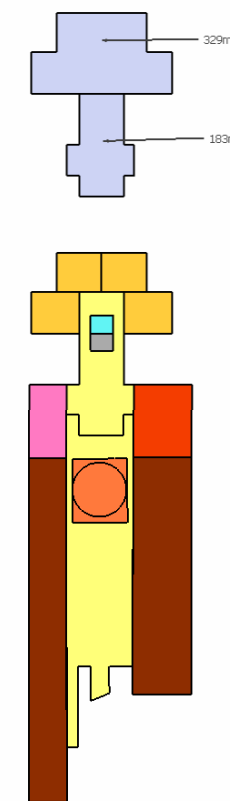
situatie /
begane grond

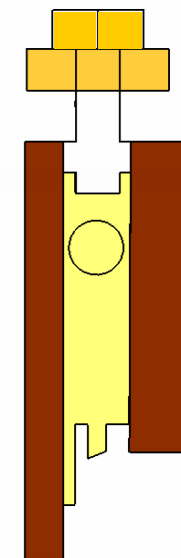
verdieping

begane grond
(speellokaal op plek
raadszaal)

uitbreiding
(met twee lokalen)

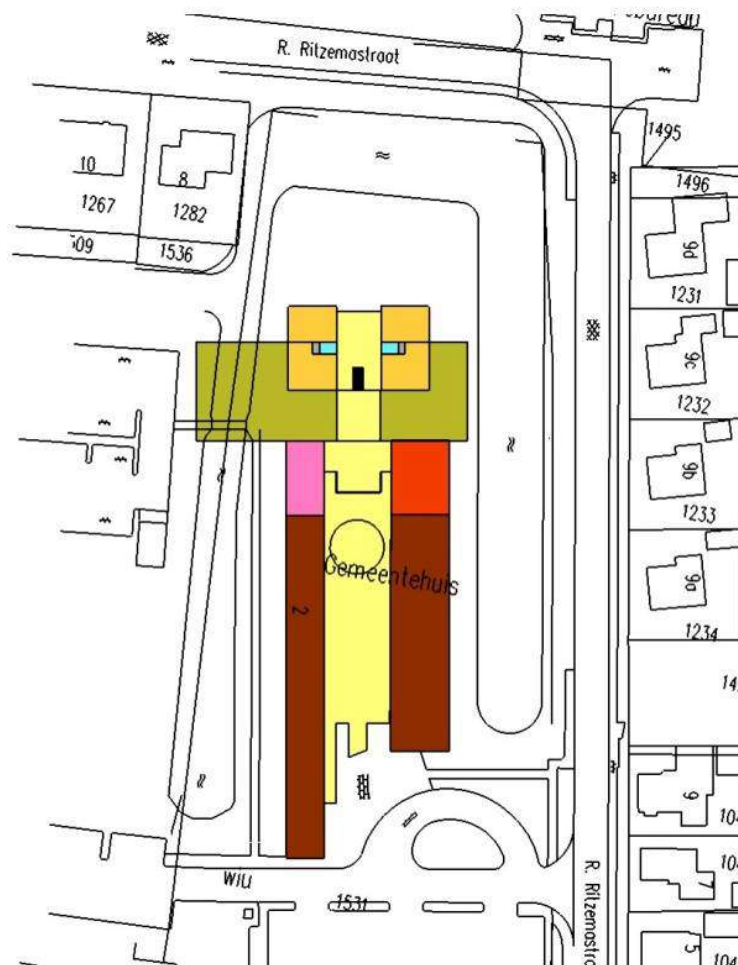
	school	gemeentehuis	totaal
netto	m2	291 m2	
bruto	718 m2	392 m2	1110 m2 *

* uitgaande van dit conceptmodel, zal voor verkeersruimte en voorzieningen meer m2 bruto gerealiseerd moeten worden.

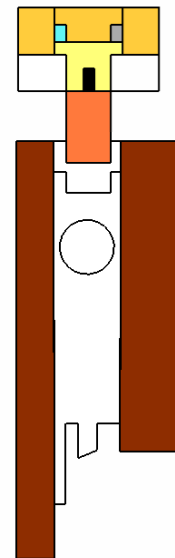
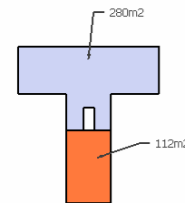
scenario 5A-2, alles in 2 lagen, alternatieve versie

scenario 5A-2 In dit concept is meer rekening gehouden met de gewenste flexibiliteit tussen de lokalen en de leerpleinen in de gangen. Tevens zijn benodigde verkeersruimte naar behoefte toegevoegd.

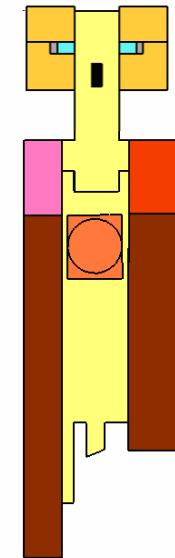
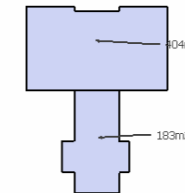
situatie /
begane grond

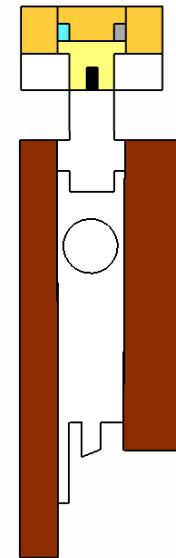
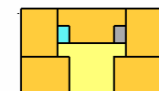
verdieping
(speellokaal op niveau
in centrale hal)

begane grond, variant
(speellokaal op plek
raadszaal)

uitbreiding
(met twee lokalen)

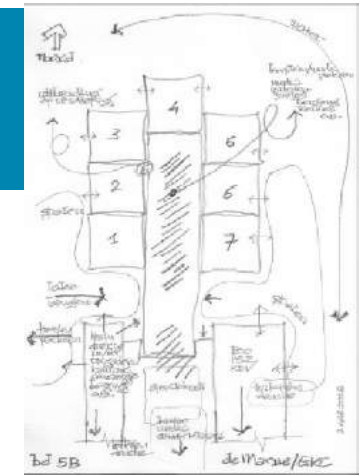
	school	gemeentehuis	totaal
netto	m2	201 m2	
bruto	979 m2	271 m2	1250 m2 *

* in dit conceptmodel, zal in de centrale as nog een m2-reductie plaats kunnen vinden, tevens indien het speellokaal in het gemeentehuis gesitueerd kan worden.

scenario 5B-1, alles in 1 laag, As-model concept 1

scenario 5B-1

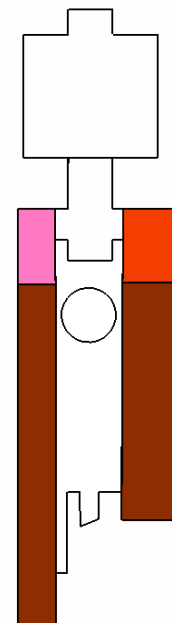
In dit concept zijn alle schoolfuncties op de begane grond gesitueerd.
De organisatie bestaat uit een As-model in het verlengde van het gemeentehuis.

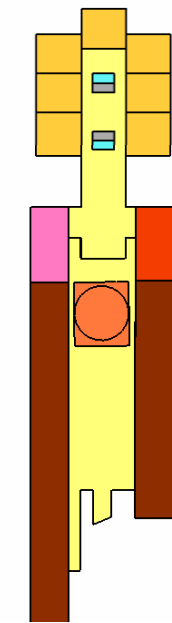
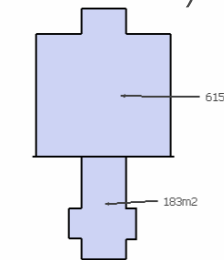
situatie /
begane grond

verdieping

begane grond
(speellokaal op plek
raadszaal)

	school	gemeentehuis	totaal
netto	m2	291 m2	
bruto	808 m2	392 m2	1200 m2 *

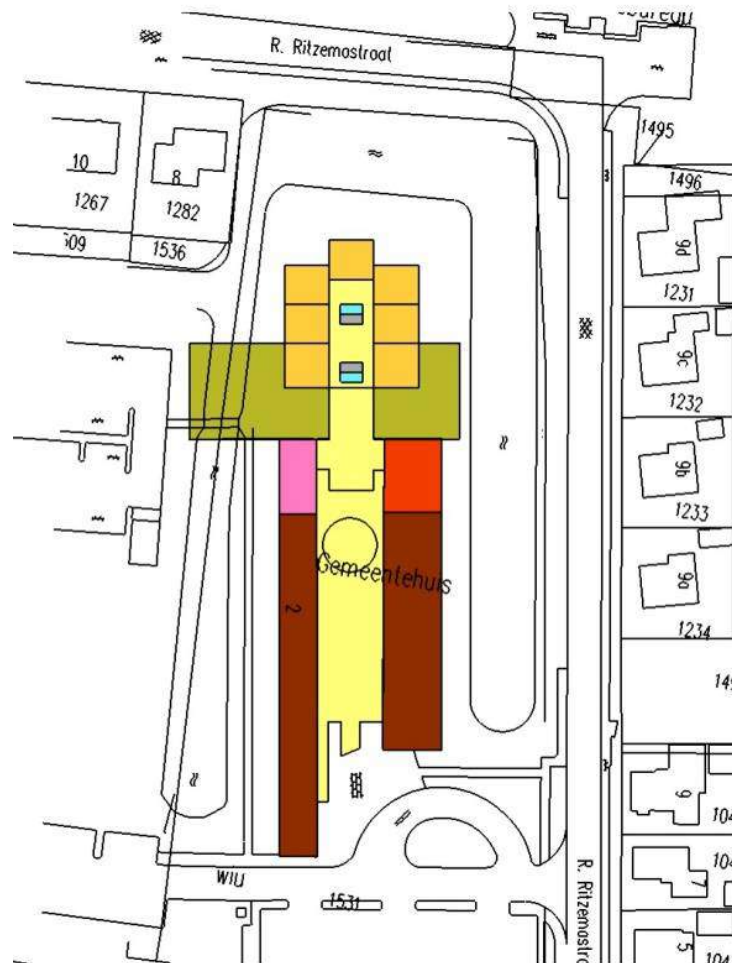
* in dit conceptmodel, zal in de centrale as nog een beperkte m2-reductie plaats kunnen vinden.

scenario 5B-2, alles in 1 laag, As-model concept 2

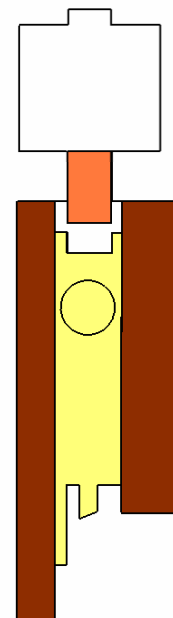
scenario 5B-2

In dit concept zijn alle schoolfuncties op de begane grond gesitueerd.
De organisatie bestaat uit een As-model in het verlengde van het gemeentehuis,
Maar met een grotere mate van lokalenflexibiliteit erin verwerkt.

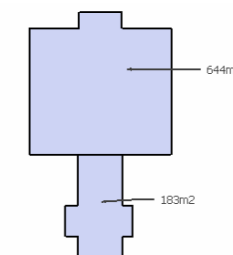
situatie /
begane grond

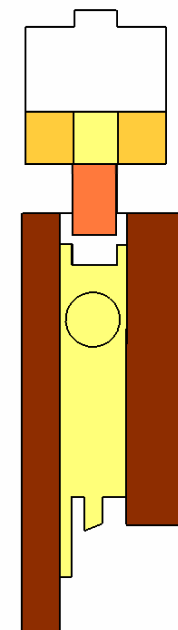
verdieping
(speellokaal op niveau
in centrale hal)

begane grond, variant
(speellokaal op niveau
in centrale hal)

uitbreiding
(met twee lokalen)

	school	gemeentehuis	totaal
netto	m2	201 m2	
bruto	948 m2	271 m2	1219 m2 *

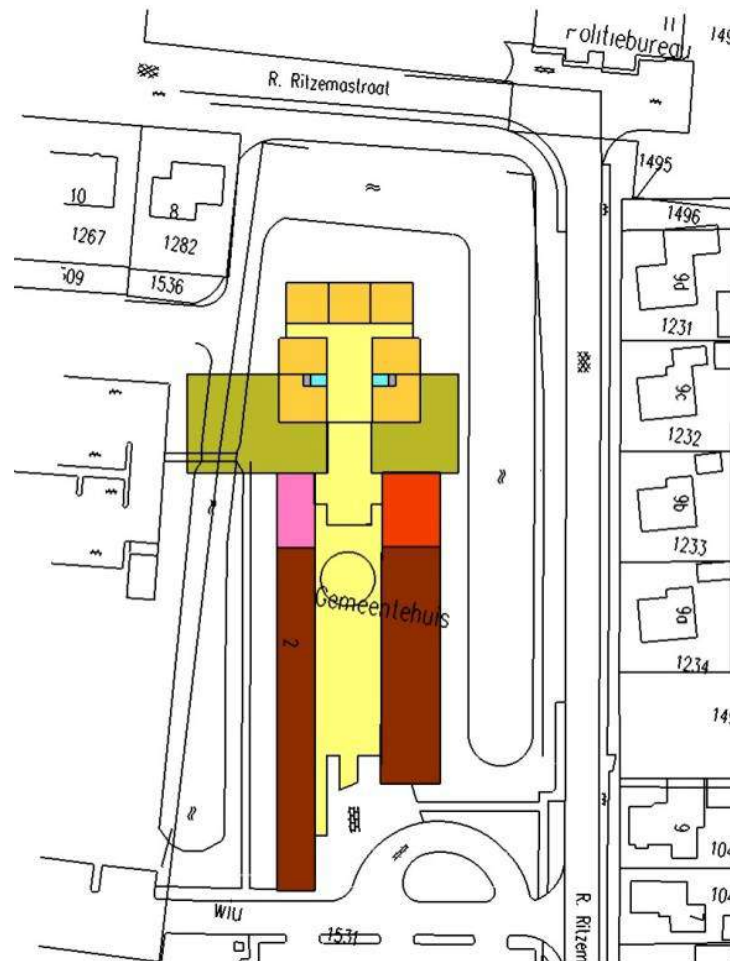
* in dit conceptmodel, zal in de centrale as nog een m2-reductie plaats kunnen vinden, tevens indien het speellokaal in het gemeentehuis gesitueerd kan worden.

scenario 5B-3, alles in 1 laag, T-model

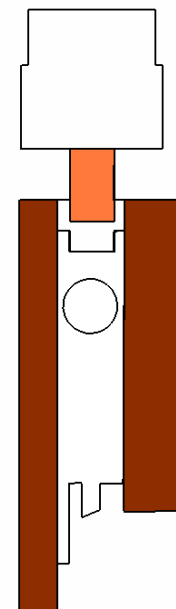
scenario 5B-3

In dit concept zijn alle schoolfuncties op de begane grond gesitueerd.
De organisatie bestaat uit een T-model in het verlengde van het gemeentehuis,
En met een zeer grote mate van lokalen- en schoolflexibiliteit erin verwerkt.

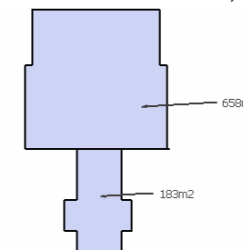
situatie /
begane grond

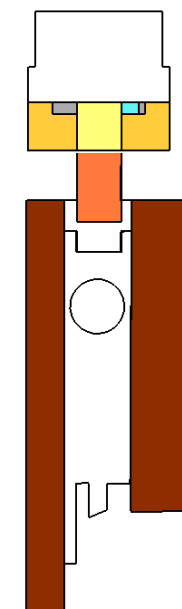
verdieping
(speellokaal op niveau
in centrale hal)

begane grond, variant
(speellokaal op niveau
in centrale hal)

uitbreiding
(met twee lokalen)

	school	gemeentehuis	totaal
netto	m2	201 m2	
bruto	962 m2	271 m2	1233 m2 *

* in dit conceptmodel, zal in de centrale as nog een m2-reductie plaats kunnen vinden, tevens indien het speellokaal in het gemeentehuis gesitueerd kan worden.

5 scenario's bekeken:

1. school als standalone

- . identiteit, conform programma, flexibel,

2. school met aantal gebonden functies in het gemeentehuis

- . identiteit, groei mogelijk met minimaal 2 lokalen mogelijk,
- . conform programma, flexibel

3. school als scenario 2, maar met een kleiner oppervlakte

- . identiteit, conform programma, flexibel

4. School in compacte vorm gecombineerd met gemeentehuis

- . speellokaal, facilitaire ruimten, PSZ/BSO in het gemeentehuis ondergebracht

5. school in compacte vorm volledig geïntegreerd met gemeentehuis,

- . speellokaal, facilitaire ruimten, PSZ/BSO in het gemeentehuis ondergebracht

samenvatting ruimtelijke en stedenbouwkundige kwaliteit

locatie zeer geschikt voor GKC in combinatie met gemeentehuis, door:

- . de centrale ligging in het dorp, korte afstanden
- . stedenbouwkundige invulling en aansluitingen
- . levert een gewenst en vanzelfsprekend stedenbouwkundig beeld op
- . goede ruimtelijke combinatie met gemeentehuis
- . beschikbare terrein oppervlakte voldoende
- . goede ontsluitingsmogelijkheden voor zowel auto, fiets als voetganger
- . parkeren, kiss & ride en fietsenstalling
- . voldoende groot en divers speelplein, geen gevaar door water

samenvatting functionele en organisatorische kwaliteiten

- . wijzigingen per lokaal en aangrenzende functies zijn zeer flexibel
- . per twee lokalen is een grote flexibiliteit mogelijk
- . biedt door organisatie ruimte voor divers gebruik van de gangen
- . deze gangen zijn zo weinig mogelijk verkeersruimten
- . tussen de twee scholen is uitwisselbaarheid mogelijk
- . voldoende ruimte voor eigen invulling eisen en wensen
- . identiteit, karakter en beeld van de scholen nader in te vullen
- . in het gemeentehuis zijn schoolfuncties onder te brengen
- . voldoet aan de gestelde m2 uit het PVE

interieur

- voldoen aan eisen bouwbesluit, bouwkundig, m2
- plek waar het kind (en personeel) naast het eigen huis de meeste tijd doorbrengt
- het kind moet zich er veilig en geborgen voelen, voorwaarde om te ontdekken en zich te kunnen ontwikkelen
- open, toegankelijk en kindvriendelijk zijn
- deugdelijk en duurzaam
- gebruiksvriendelijk en functioneel
- identiteit, uitstraling en een prettige sfeer hebben

het **gebouw** bepaald het karakter, heeft zijn eigen identiteit,
maar de beleving wordt in sterke mate bepaald door de **inrichting**

bd

architectuur

uitstraling en sfeer

- herkenbare identiteiten
- gebouw, interieur en buitenruimte sluit aan bij de onderwijskundige/pedagogische visie
- gebruik kleur, natuurlijke materialen
- onderscheid in de diverse plekken domeinen en functies (wanden, vloer, deuren)
- presentatieplekken, wat gebeurt er in de verschillende domeinen
- voldoende daglicht en groen (binnen/buiten)

het **gebouw** bepaald het karakter, heeft zijn eigen identiteit,
maar de beleving wordt in sterke mate bepaald door de **inrichting**

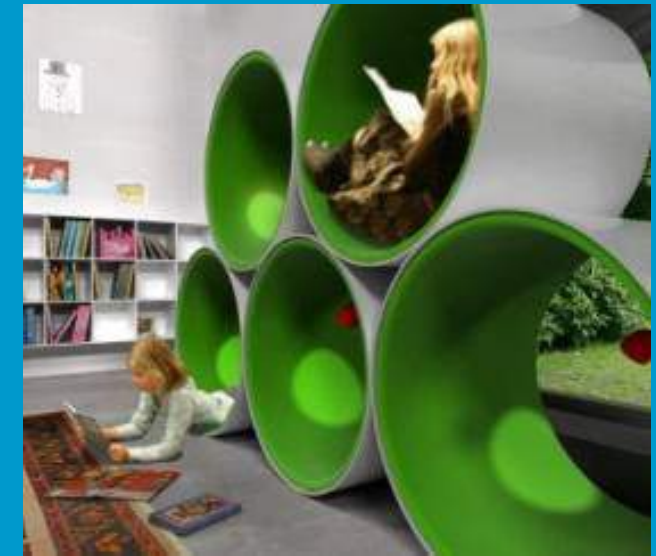

bd

architectuur

welbevinden

- comfortabel
- licht, lucht, (dag)licht, ruimte, goede akoestiek en temperatuur (regelbaar)
- frisse en gezonde school
- betrekken buiten/groen, uitzicht
- plek waar een ieder zich thuis kan voelen (rust, dynamiek, sociale contacten aangaan)

het **gebouw** bepaald het karakter, heeft zijn eigen identiteit,
maar de beleving wordt in sterke mate bepaald door de **inrichting**

bd

architectuur

gebruik en functionaliteit

- slim ruimtegebruik
- flexibel, aanpasbaar, uitwisselbaar
- gebouw, interieur en buitenruimte sluit aan bij de onderwijskundige/pedagogische visie
- overzicht (centrale hart), herkenbaar
- toezicht, privacy, rust, beleving
- stimuleren en prikkelen, aanbieden ontmoetingsplekken en speelaanleidingen

het **gebouw** bepaald het karakter, heeft zijn eigen identiteit,
maar de beleving wordt in sterke mate bepaald door de **inrichting**

bd

architectuur

buitenruimte

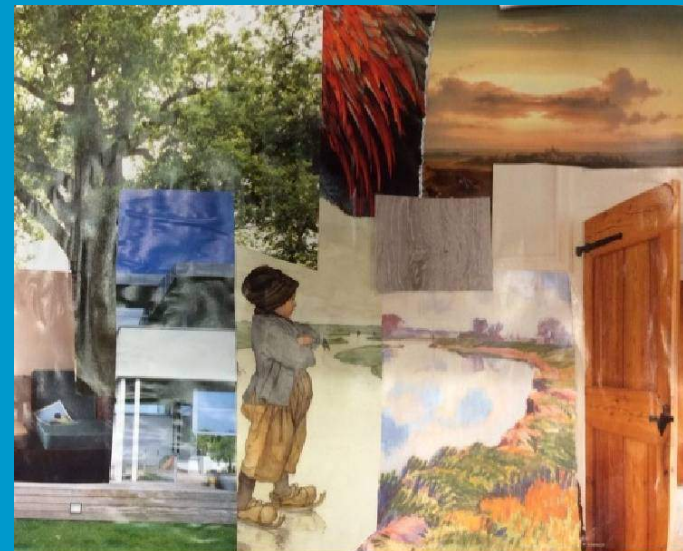
- goede overgangen binnen/buiten, daktuin, groen dak
- groen speelplaats, openbaar
- speelaanleidingen aanbieden, fantasie gebruiken, prikkelen
- ontmoetingsplek, sociale contacten
- aanzetten tot bewegen, wat kan ik, wat durf ik
- buiten les
- moestuin

het **gebouw** bepaald het karakter, heeft zijn eigen identiteit,
maar de beleving wordt in sterke mate bepaald door de **inrichting**

vlekkenplan en mood boards

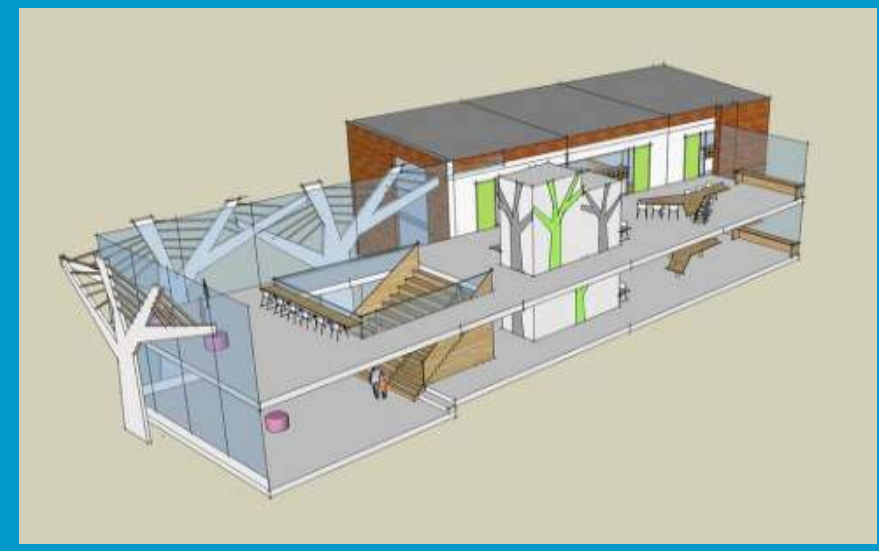
- groen, natuurbeleving, planten, moestuin, picknick tafel
- in het zonnetje zitten
- natuurlijke materialen, knus en huiselijk
- diverse zitplekken en sferen
- kleur
- boeken
- keuken, een kop koffie

het **gebouw** bepaald het karakter, heeft zijn eigen identiteit,
maar de beleving wordt in sterke mate bepaald door de **inrichting**

werkwijze

- informatie vergaren
- schetsen
- samenwerken
- inzicht door visualisatie

het **gebouw** bepaald het karakter, heeft zijn eigen identiteit,
maar de beleving wordt in sterke mate bepaald door de **inrichting**

vragen en vervolg

vragen ?

vervolg ..

contact gegevens

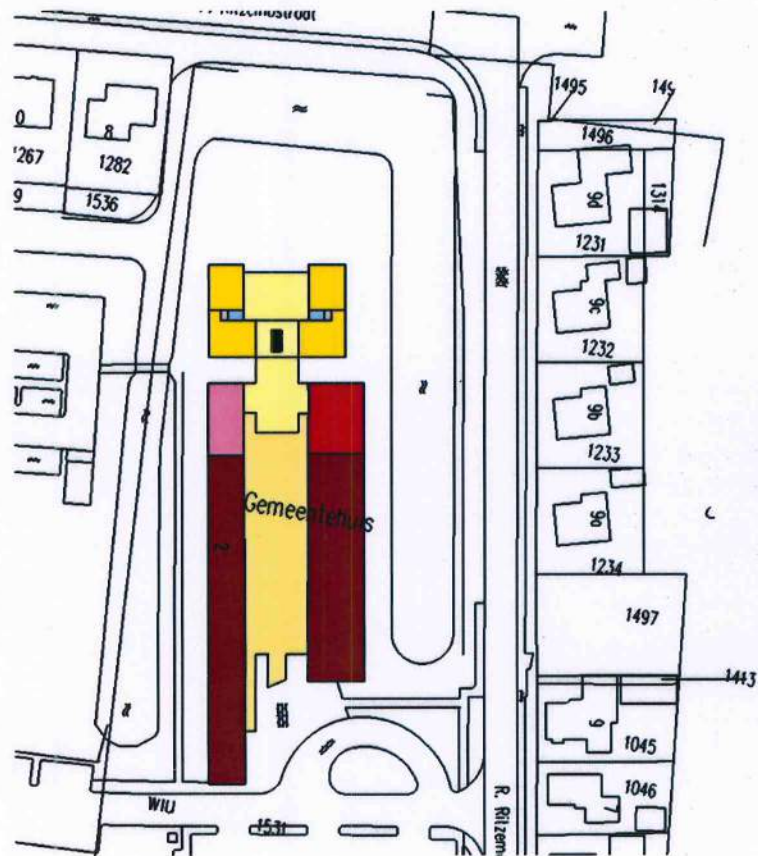
Cornelis Koningstraat 3a
6962 CK Oosterbeek
T +31(0)26 7600106
M +31(0)6 20535757
E info@bdarchitectuur.nl
www.bdarchitectuur.nl

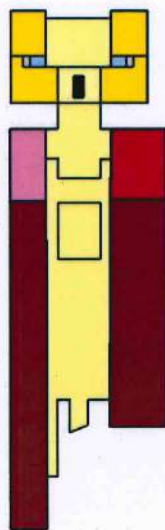
Bijlage 8

Scenario's 5a en 5b

Model 9

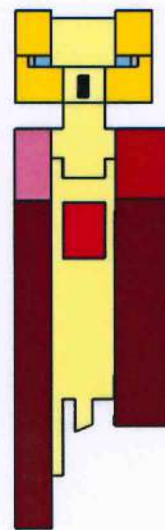
Situatie

bg

1° verd.

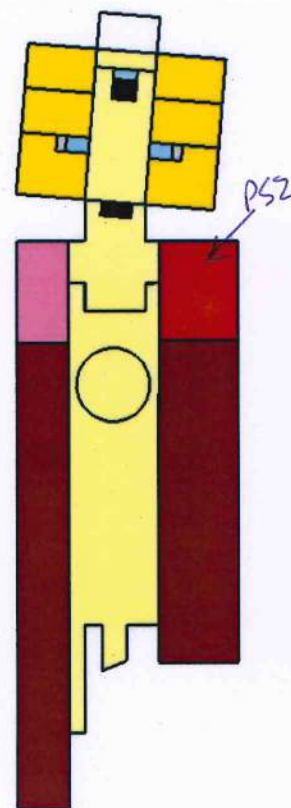
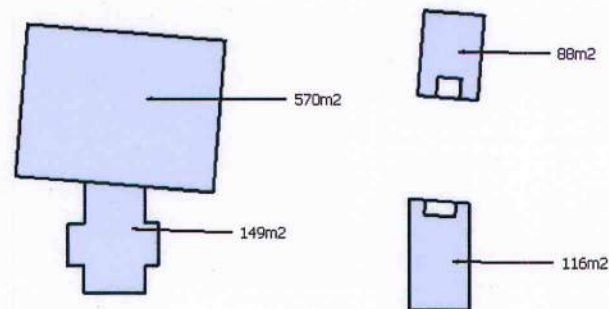
bg +
speellood
op plaats
raadzaal

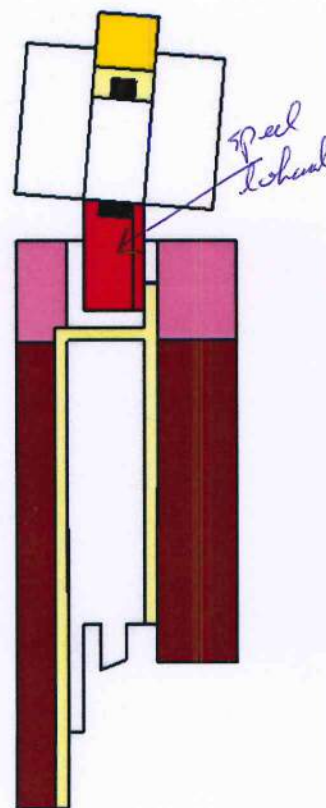
1° verd

Model 2
"A5"

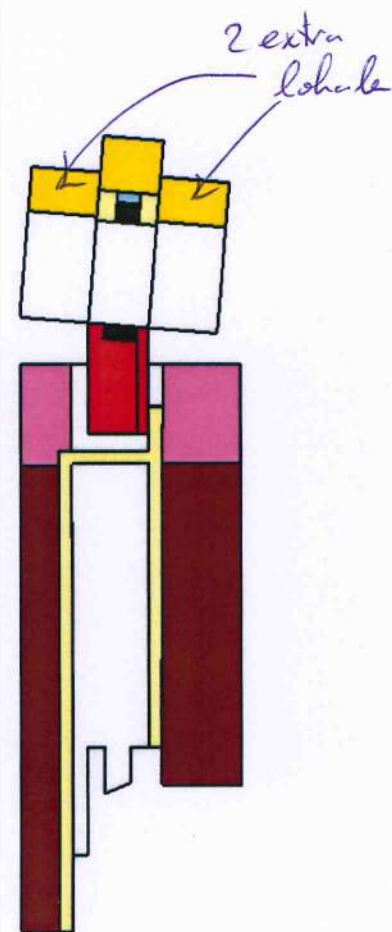
Opp. →

bg

1° verd

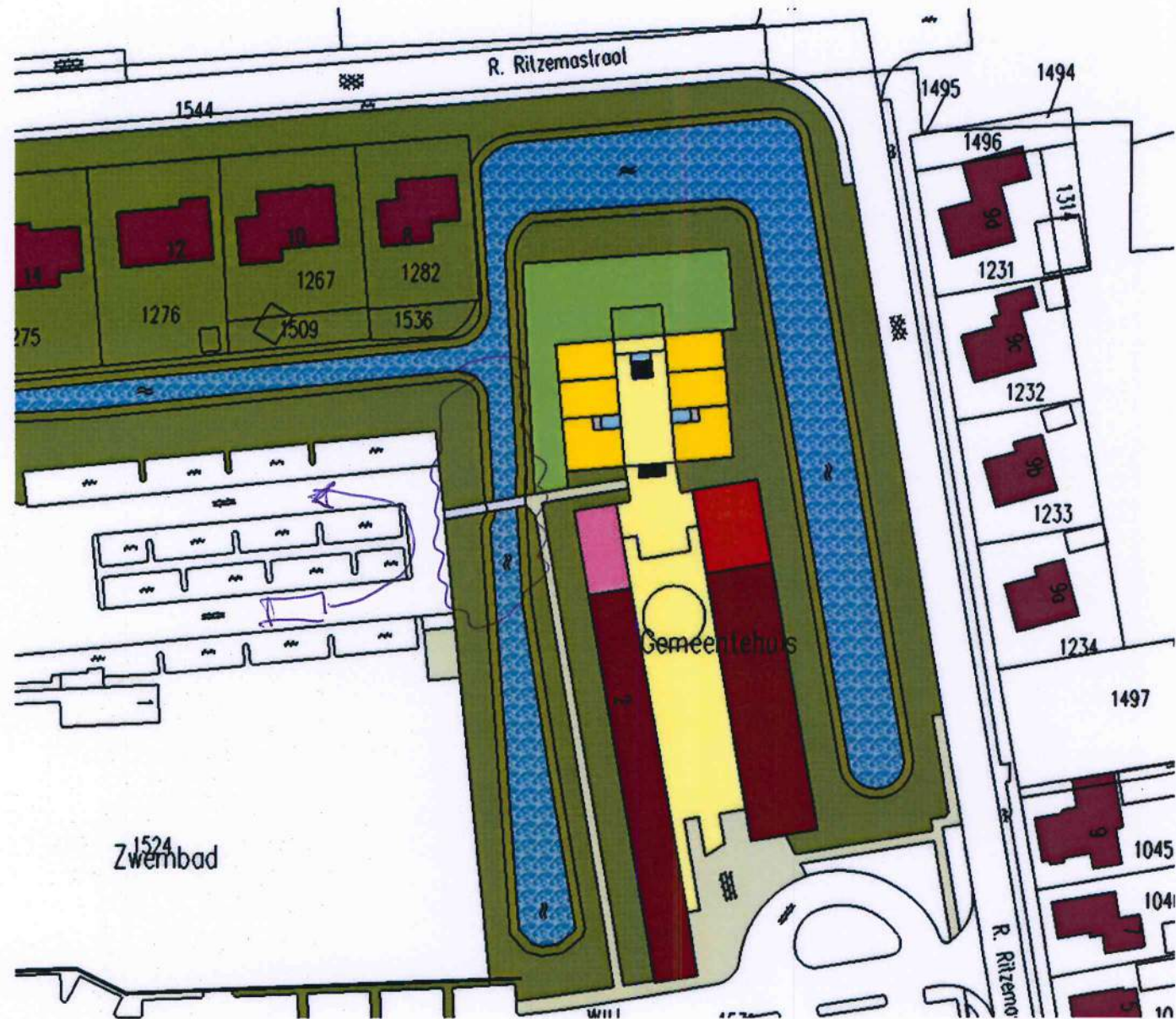
1° verd met
uitbreiding

Model 2

"A5" in situatie

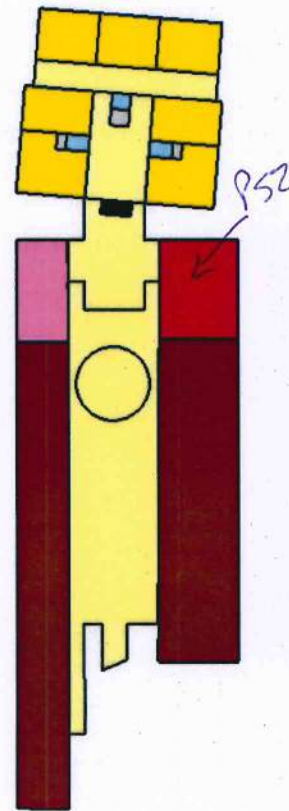
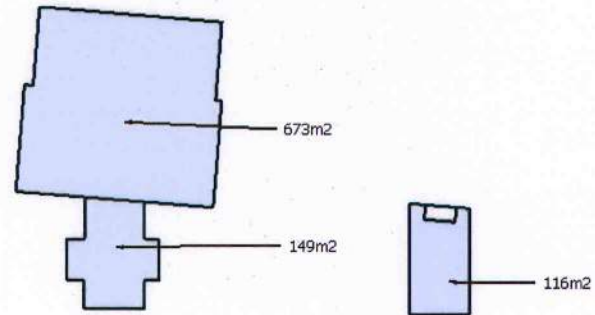
schoolplein op
het noorden

out. sloot demper
tbu. entree school
met voorziening
fietsen stalling
berging etc
hiss & rid

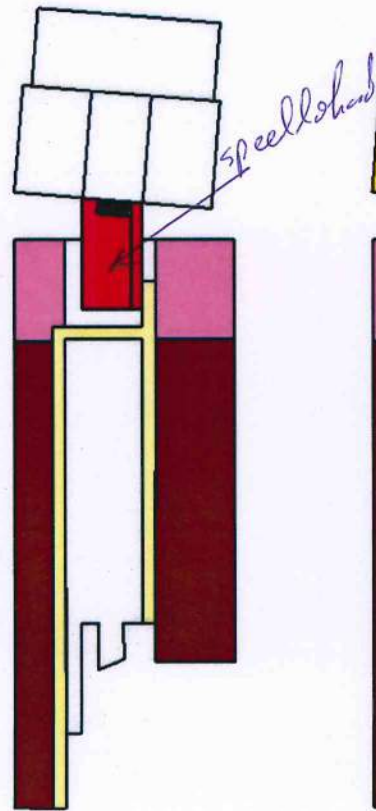

Model 2

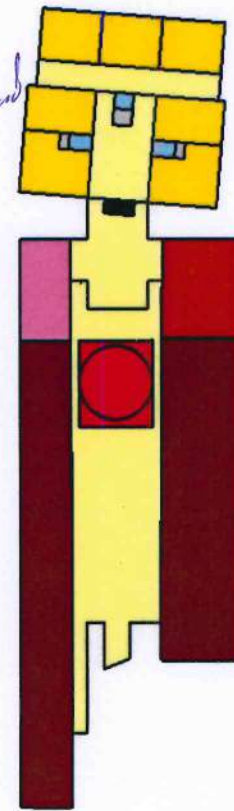
11' 1'

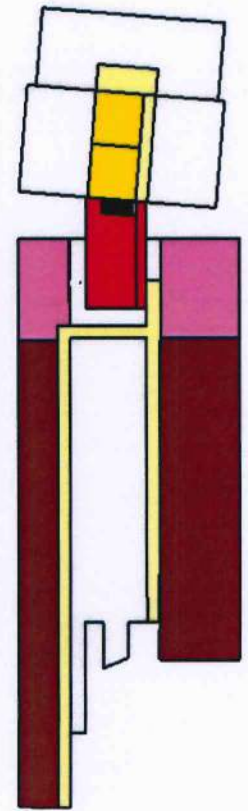
bg

1er verd

bg

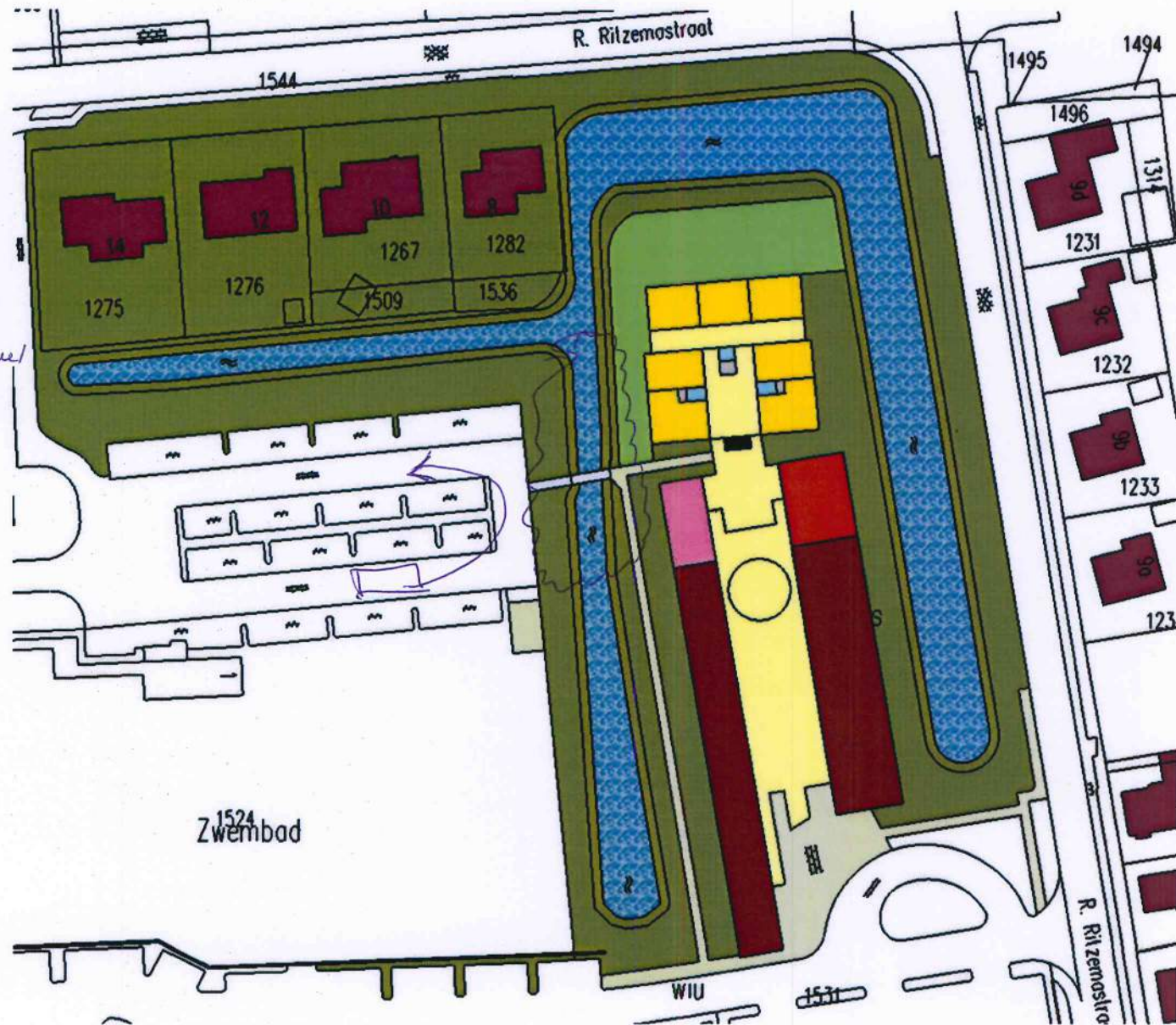

1er verd.

Model I

11 T 11

- Schiedplein kleiner
- sloot demper
- evt. schiedplein aan west zijde

Bijlage 9

Locatiekosten GKC Leens

(excel/locaties GKC Leens)

Locaties tbv bouw GKC Leens

Onderdeel: raming van kosten per locatie

Locatie gemeentehuis

Bouwsomschool/psz		€ 1.579.800,00 (1030 m2 scholen/120 m2 psz)
Aanleg parkeerplaatsen/wegen/kiss&ride		€ 40.000,00 (aanpassing bestaand)
Aanleg schoolplein/hekwerk/riolering etc		€ 73.000,00
Groen aankleding		€ 15.000,00
Aanleg fietsenstalling (bestrating)		€ 18.750,00 (niet overdekte fietsenstalling)
Nutsvoorzieningen/tijdelijke maatr. gebouw		€ 40.000,00
Openbare verlichting		€ 10.000,00
Inrichting/meubilair		€ 0,00
Verhuizing/overbouw		€ 15.000,00
Data bekabeling		€ 10.000,00
Grondverwerving		€ 0,00 (zie boekwaarde)
Boekwaarde(gebouw 108.000/grond 500.000)		
25% tlv GKC is € 152.000)		€ 152.000,00
Plan schade	pm	
Ontwerpkosten gebouw		€ 125.000,00
Bestemmingsplan/procedures		€ 20.000,00
Adviseurs/constructeur (gebouw)		€ 44.000,00
Voorbereiding (gebouw)		€ 40.000,00
Begeleiding/toezicht (gebouw)		€ 60.000,00
Leges/vergunning		€ 20.000,00
Sloop/verkoop bestaande scholen		€ 40.000,00
Onvoorzien		€ 55.000,00
		<hr/>
Totale investering excl. BTW		€ 2.357.550,00
	BTW	€ 495.085,50
		<hr/>
Totale investering incl. BTW		€ 2.852.635,50 (geraamd bedrag opgenomen in IHP)

Locatie Beatrixstraat

Bouwsom school/psz		€ 1.579.800,00 (1030 m2 scholen/120 m2 psz)
Aanleg parkeerplaatsen school		€ 40.000,00
Aanleg schoolplein/hekwerk/riolering etc		€ 73.000,00
Herstel erfafscheidingen bestaande woningen		€ 5.000,00 (woningen Zijlmasingel)
Sloop woningen/bouwrijp maken	pm	(zie grondverwerving)
Verwijderen bestaande weg/riool trace's		€ 50.000,00
Aanleg nieuwe weg/riool/ov/langsparkeren/trottoir		€ 225.000,00 (150 meter)
Aanpassing bestaand riool(iperensingel/berhardstr)		€ 10.000,00 (putten aanpassen/tussen plaatsen)
Her-aansluitingen (Nutsv + riool) bestaande woningen		€ 10.000,00
Verleggen nutsleidingen		€ 40.000,00
Groen aankleding		€ 20.000,00
Aanleg fietsenstalling (bestrating)		€ 18.750,00 (niet overdekte fietsenstalling)
Nutsvoorzieningen/tijdelijke maatr. gebouw		€ 40.000,00
Inrichting/meubilair		€ 0,00
Verhuizing/overbouw		€ 15.000,00
Data bekabeling gebouw		€ 10.000,00
Grondverwerving/sloop 10 woningen		€ 120.000,00 (vergoeding aan woningstichting)
Boekwaarde	pm	(zie grondverwerving)
Plan schade	pm	
Ontwerpkosten gebouw		€ 125.000,00
Bestemmingsplan/procedures		€ 20.000,00
Adviseurs/constructeur (gebouw)		€ 44.000,00
Voorbereiding (gebouw)		€ 40.000,00
Voorbereiding/begeleiding infrastructureel werk		€ 22.500,00 (i.v.m. verlegging Beatrixstraat)
Begeleiding/toezicht (gebouw)		€ 60.000,00
Leges/vergunning		€ 20.000,00
Sloop/verkoop bestaande scholen		€ 40.000,00
Onvoorzien		€ 55.000,00
Totale investering excl. BTW		€ 2.683.050,00
BTW		€ 563.440,50
Totale investering incl. BTW		€ 3.246.490,50

gearceerd: meerkosten t.o.v. locatie gemeentehuis

Bijlage 10
Memo Bouwheer Leens

Voorstel bouwheerschap GKC Leens

Concept 121014; t.b.v. stuurgroep 5-11-14

Aanleiding

Als vervolg op de locatiekeus voor het gemeentehuis voor het GKC dient de vraag met betrekking tot de invulling van het bouwheerschap beantwoord te worden. Hierbij is de insteek om het bouwheerschap eenvoudig en praktisch te organiseren. Geadviseerd wordt dat de gemeente het bouwheerschap verzorgt in een goede samenwerkingsstructuur met alle betrokken partijen. In deze notitie zijn de argumenten en de werkwijze nader uitgewerkt ten behoeve van definitieve besluitvorming in de stuurgroep van 5 november a.s.. Vervolgens zal definitieve bekrachtiging door de gemeenteraad plaatsvinden bij de vaststelling van het ontwikkelingsplan inclusief het vaststellen van het budget begin 2015.

Afweging

In artikel 103 van de Wet op het Primair Onderwijs is bepaald, dat de schoolbesturen in beginsel bouwheer (= opdrachtgever) zijn, tenzij anders wordt overeengekomen. In de praktijk van nieuwbouw voor brede scholen is de gemeente vaak opdrachtgever. Redenen hiervoor zijn dat de realisatie van een brede school veel complexer is dan de realisatie van één schoolgebouw voor één schoolbestuur, het gaat immers om een clustering van scholen en kindvoorzieningen waarbij meerdere gebruikers een rol spelen. Ook bij de ontwikkeling van het geïntegreerd kind centrum in Leens gaat het niet om een afzonderlijk schoolgebouw voor één schoolbestuur. Hier zijn twee schoolbesturen, het peuterspeelwerk en mogelijk de kinderopvang direct betrokken. Bovenal is de gemeente als eigenaar en gebruiker van het gemeentehuis op allerlei manieren vervlecht met de bouwopgave. Daarbij vergen ook de ruimtelijke procedures, de inrichting en aanpassingen van de openbare ruimte een zorgvuldige aansturing.

Samenvattend zijn er de volgende redenen om voor te stellen het bouwheerschap bij de gemeente neer te leggen:

- De complexe situatie van bouwen naast het bestaande in gebruik zijnde gemeentehuis en het aanpassen van het bestaande gemeentehuis ten behoeve van gefaseerde ingroei zijn op zichzelf al meer dan voldoende redenen om het bouwheerschap bij de gemeente, die zowel eigenaar als gebruiker en beheerder van het huidige gebouw is, te leggen.
- Budgetbeheer; de gemeente betaalt en is direct belanghebbend om als bouwheer maximale invloed te hebben op de (beperking van) de kosten. Bijkomend vraagstuk betreft de vraag hoe in de toekomst het beheer vorm te geven aan dit multifunctionele gebouw.
- De ruimtelijke setting van de locatie welke een zeer zorgvuldige aansturing zowel in het vergunningentraject (bestemmingsplan en omgevingsvergunning) als ook bij de planuitvoering vergt (beperken overlast gemeentehuis). Hierbij is er tevens een zeer sterke samenhang tussen de realisatie van schoolgebouw / schoolterrein enerzijds en de aanpassingen in de inrichting van de openbare ruimte (met name verkeer en parkeren) anderzijds waarvoor de gemeente eindverantwoordelijk is.
- Voor de onderdelen peuterspeelruimte en kinderopvang behoort de huisvesting van deze instellingen niet tot de taken van de schoolbesturen. Ook uit dit oogpunt ligt de gemeente als opdrachtgever meer voor de hand.
- In de relatie opdrachtgever – opdrachtnemer (adviseurs, aannemers e.d.) is het wenselijk om met één mond te spreken incas met één opdrachtgever te werken in plaats van met drie opdrachtgevers (2 schoolbesturen en gemeente).

De gemeente zal de functie van bouwheer met tijdelijke inhuur voorzien (tijdelijke werkzaamheden, specifieke kennis). Dit brengt voor de gemeente kosten met zich mee. Deze kosten blijven naar verwachting ver onder het mogelijke voordeel van grip op de aansturing van het bouwbudget en vormen integraal onderdeel van het bouwbudget.

Werkstructuur

Ten behoeve van de aansturing van de brede school in Leens is een stuurgroep-projectgroep-werkgroep structuur ingesteld. De twee schoolbesturen en de gemeentelijke portefeuillehouder vormen de kern van de stuurgroep. Indien het wenselijk is kunnen de stuurgroepleden besluiten de stuurgroep (tijdelijk) uit te breiden (bijvoorbeeld met bestuurder uit één van de andere te huisvesten functies). De stuurgroep wordt bijgestaan door een projectorganisatie (bestaande uit een kernteam van gemeentelijk projectleider, technisch adviseur en van Beek projectenorganisatie) die verantwoordelijk is voor de procesbewaking. Ten behoeve van de realisatie stelt de stuurgroep werkgroepen in om de planvoorbereiding en uitvoering ter hand te nemen. Deze werkgroepen worden gecoördineerd en aangestuurd door de projectorganisatie. Ten behoeve van de bouw zal de stuurgroep in de volgende (ontwerp- en realisatie) fase een werkgroep “bouw-realisatie” instellen. Hierin zullen de gebruikers een vertegenwoordiger afvaardigen, de aan te trekken bouwheer zal deze werkgroep voorzitten. De werkgroep realisatie zal dus bestaan uit de bouwheer en technische adviseurs van beide scholen en de gemeente, hier kunnen op ad hoc basis technisch adviseurs aan toegevoegd worden (bijvoorbeeld infrastructuur). De voorzitter/bouwheer legt via de projectorganisatie direct verantwoording af aan de stuurgroep. Met deze werkwijze is geborgd dat ook de gebruikers direct betrokken zijn bij de aansturing en bewaking van de realisatie. Indien werkgroepleden van opvatting zijn dat hun belang onvoldoende door de voorzitter wordt onderkend dan kunnen zij dit bij de projectorganisatie kenbaar maken en de voorzitter van de werkgroep vragen dit bij de stuurgroep aan te kaarten. Hiernaast hebben werkgroepleden uiteraard een informatiemogelijkheid met “hun” bestuurder van de stuurgroep en visa versa. Op dit moment wordt op deze toekomstige werkwijze geanticipeerd en zullen de werkzaamheden van de bouwheer door de projectorganisatie worden verzorgd. In onderstaand schema is de werkwijze schematisch weergegeven.

Stuurgroep GKC Leens <ul style="list-style-type: none"> - Voorzitter wethouder gemeente De Marne - Bestuurder VCPO - Bestuurder L&E - Nader in te vullen 	Taken <ul style="list-style-type: none"> - Voorbereiden en afstemmen besluitvorming verschillende besturen - Bewaken voortgang en financiën - Finale inhoudelijke besluitvorming producten werkgroepen
Projectorganisatie <ul style="list-style-type: none"> - Procesondersteuning 	Taken <ul style="list-style-type: none"> - Voorbereiden besluitvorming stuurgroep - Bewaken gehele proces - Signaleren mogelijke knelpunten en aandragen voorstellen
Werkgroepen <ul style="list-style-type: none"> - Realisatie - Financiering (fiscaal) - Onderwijs - Beheer - Nader in te stellen 	Taken <ul style="list-style-type: none"> - Inhoudelijk uitwerking opdrachten stuurgroep/projectgroep - Signaleren mogelijke knelpunten en aandragen voorstellen

Bijlage 11

Memo Architectenselectie

Voorstel architectenkeuze GKC Leens

Concept 201014; t.b.v. stuurgroep 5-11-14

Aanleiding

De keuze om het zogenoemde “ingroeimodel” voor het GKC verder te onderzoeken maakt de vraag hoe om te gaan met de architectenkeuze actueel. Het gemeentehuis betreft een ontwerp uit 1990 van BD architecten; Johan Meijer. De vraagstelling naar de architecte keuze begint dan ook met het onderzoeken naar de juridische positie van BD architecten. Hiertoe is advies van advocaten Plas Bossinade ingewonnen (bijgevoegd). In dit advies wordt eerst op de hoofdpunten uit het advies van Plas Bossinade ingegaan. Vervolgens worden de beleidsopties en bijbehorende overwegingen geschetst waarna afgesloten wordt met een advies ten behoeve van definitieve besluitvorming in de stuurgroep van 5 november a.s.

Juridische positie

Plas Bossinade stellen vast dat het ontwerp van het gemeentehuis een werk is waarop het auteursrecht van toepassing is. Dit betekent dat de architect in beginsel bezwaar kan aantekenen tegen het wijzigen, misvormen, verminken en tegen het verveelvoudigen van zijn werk (gemeentehuis inclusief terrein).

Vervolgens heeft Plas Bossinade afgewogen of binnen het aanbestedingsrecht het in deze situatie geoorloofd is om de architect rechtstreeks opdracht te verstrekken. Dit zou immers een praktische oplossing kunnen vormen. Bij aanbestedingen heeft de gemeente te maken met de Aanbestedingswet 2012. De Aanbestedingswet 2012 bevat zowel regels voor aanbestedingen voor boven als onder de Europese drempelbedragen (in dit geval van levering diensten €207.000,- exclusief btw). Plas Bossinade concludeert voor beide gevallen dat het inderdaad mogelijk is om in deze situatie te besluiten tot rechtstreekse gunning. Hierbij spelen de volgende aandachtspunten:

- I. Indien de waarde van de opdracht hoger is dan €207.000,- is op basis van artikel 2.32 sub b van de aanbestedingswet rechtstreekse gunning toegestaan als de opdracht om “artistieke” redenen slechts aan een bepaalde ondernemer kan worden toevertrouwd. De verlenging van een opdracht voor een aanvankelijk niet voorziene uitbreiding of verbouwing wordt gezien als een voorbeeld voor toepassing van deze uitzonderingsregel.
- II. Indien de waarde van de opdracht lager is dan €207.000,- dient de gemeente volgens de Aanbestedingswet, indien de opdracht een “duidelijk grensoverschrijdend belang” heeft een “passende mate van openbaarheid” betrachten. Of hiervan sprake is dient door de gemeente te worden getoetst.

Verder speelt in dit geval het gemeentelijk inkoop- en aanbestedingsbeleid, hierin is in artikel 4 bepaald dat een passende mate van openbaarheid in acht genomen dient te worden en dat voldoende concurrentie wordt gewaarborgd. Artikel 11 van dit gemeentelijk beleid biedt de mogelijkheid van het eigen inkoopbeleid af te wijken. Plas Bossinade is van mening dat het bestaan van auteursrechten hiertoe voldoende grond vormt.

Opties en overwegingen

De waarde van de door de Architect te leveren diensten kan als volgt ingeschat worden. In het ingroeimodel wordt uitgegaan van een nieuwbouw van 900-1100 m² en een verbouw van 200-400 m²; daarmee zal de totale bouwsom onder de € 2 mln ex btw blijven, voor het architecten honorarium is in het IHP gerekend met 8%; daarmee komt het architectenhonorarium onder de drempel van €207.000,- ex btw. Dit betekent dat we met situatie II van doen hebben; onderhandse

aanbesteding kan indien de gemeente het grensoverschrijdende belang als niet van toepassing zijnde heeft afgewogen.

Na de constatering dat onderhandse aanbesteding aan BD architecten kan is de volgende vraag “willen we dit?” Hierbij zijn de volgende afwegingen van belang:

- 1) Geschiktheid BD architecten
- 2) Vormgeving ontwikkelingsproces
- 3) Prijsvorming

Ad 1. Geschiktheid BD architecten

BD architecten hebben met het ontwerp van het gemeentehuis een prestatie van formaat neergezet. Een ontwerp voor een publiek gebouw dat zonder ingrijpende tussentijdse aanpassingen na ruim 20 jaar nog een zo frisse indruk maakt en in het dagelijks gebruik de tand des tijds buitengewoon goed heeft doorstaan, is een prestatie op zich. Tot op de dag van vandaag functioneert het gemeentehuis goed, enkel het (gedeeltelijk) wegvallen van functies van het gemeentehuis geven aanleiding voor de huidige planvorming. BD architecten kent het gemeentehuis als geen ander bureau en heeft ook alle tussentijdse (kleinere) aanpassingen begeleidt.

De staat van dienst van BD architecten betreft onder andere veel (semi)openbare gebouwen; met name gemeentehuizen, politiekantoren en bibliotheken. Niet zozeer scholen voor het basisonderwijs (wel Hogeschool Rotterdam). Het ontbreken van specifieke basisschoolbouw ervaring kan gelden als nadeel. Het is de vraag hoe hier tegen aan gekeken dient te worden. De vraag zou aan het bureau gesteld kunnen worden hoe zij met dit nadeel denken om te gaan. Een voorwaardelijke optie kan zijn dat BD in het team dat met deze opgave aan de slag gaat ervaring met basisscholen bouw borgt.

Ad 2. Vormgeving ontwikkelingsproces

Het college heeft bij het raadsvoorstel van oktober j.l. over de locatiekeus aangegeven dat de keuze voor het gemeentehuis als nader uit te werken locatie als consequentie heeft dat de definitieve planvorming in 2015 naar de gemeenteraad gebracht wordt nadat er duidelijkheid is over de voortgang van de gemeentelijke herindeling. De verwachting is dat in februari 2015 deze duidelijkheid er zal zijn. Voor het GKC betekent dit dat definitieve besluitvorming door de gemeenteraad niet eerder dan in maart 2015 kan plaatsvinden.

Om te voorkomen dat dit tijdpad vertraging betekent zou de nu ontstane extra tijd benut kunnen worden om in plaats van enkel een vlekkenplan met relatieschema, daadwerkelijk een voorlopig ontwerp met de architect te maken. Dit kan immers nu al indien er geen selectieprocedure voor de architect gevolgd wordt, maar besloten wordt tot onderhandse gunning.

Dit heeft als voordeel dat deze stap niet pas gemaakt wordt nadat de gemeenteraad een besluit over het ontwikkelingsplan neemt. De gemeenteraad krijgt zo in maart 2015 al gevisualiseerd waarvoor zij kiest. Voor de scholen zou dit een versnellingsslag betekenen waardoor het ambitieuze tijdpad van ingebruikname begin schooljaar 2016/2017 haalbaar blijft. Het tijdpad en de hiertoe benodigde processtappen zijn separaat in de notitie “Werkstappen GKC Leens oktober 2014-maart 2015” uitgewerkt.

Ad 3. Prijsvorming

De orders in de bouw zijn nog steeds relatief schaars en ook bij architectenbureaus is er grote werkhonger. Het zal enige onderhandelingsvaardigheden vergen om in een situatie waarin ook BD architecten weten dat zij een partij zijn waar de gemeente moeilijk om heen kan toch een goede

prijsvorming te bereiken. Omdat de gemeente al meer dan 20 jaar een warme relatie heeft met BD architecten en het bureau ook belang heeft in het geven van een nieuw toekomstperspectief aan het gemeentehuis is de verwachting dat het mogelijk is tot een reële prijsvorming te komen.

Alternatief

Bovenstaande afwegingen staan in het teken om de ontwerpopdracht voor het GKC Leens onderhands aan BD te gunnen. De vraag zou ook omgedraaid kunnen worden; wat betekent het als niet aan BD opdracht voor het ontwerp van het GKC wordt gegeven? In dat geval spelen er twee kwesties:

1. Het afkopen van het auteursrecht
2. Het starten van de architectenselectie

Ad 1. Afkopen auteursrecht

Het is op dit moment niet goed in te schatten welk bedrag hier mee gemoeid is. Duidelijk is wel dat het hierbij om substantiële bedragen gaat, waarbij het maximum ligt op een bedrag ter hoogte van de werkfee met soms nog een toeslag. Dat dit echt geen theorie is mag blijken uit bijvoorbeeld het net gerealiseerde Friese Museum in Leeuwarden dat voor een belangrijk deel gefinancierd is uit schenkingen van architect Bonnema die dergelijke afkoopsommen voor zijn werken in Friesland op deze wijze terug heeft gegeven aan de samenleving. Deze kosten komen extra ten laste van het voor de bouw van het GKC te reserveren bouwbudget.

Afbreukrisico bij het niet bereiken van overeenstemming is dat de wijzigingen in het bouwplan (de bouw van de GKC) geen doorgang kunnen vinden danwel langdurig vertraagd worden.

Ad 2. Architectenselectie

Zoals in het advies van Plas Bossinade is aangegeven zal op basis van de gemeentelijke aanbestedingsregels een passende mate van openbaarheid in acht genomen dienen te worden en voldoende concurrentie gewaarborgd. Concreet betekent dit een aanbestedingsprocedure waarin gekozen worden voor een architectenselectie op uitnodiging of voor een open prijsvraagmodel. Beide procedures kunnen pas gestart worden nadat de gemeenteraad een definitief besluit genomen heeft (maart 2015) en nemen 3 tot 4 maanden tijd in beslag.

Een alternatief is opdrachtverlening op basis van Design en Build (architect en aannemer selectie in één opdracht) hoewel deze vorm gelet op de samenhang met het bestaande gemeentehuis niet eenvoudig zal zijn. Een D&B procedure kan pas gestart worden als de uitvraag voldoende concreet is. Globaal zal dit minimaal 3-6 maanden kosten na de besluitvorming in de gemeenteraad.

Advies

Op basis van bovenstaande overwegingen zal het duidelijk zijn dat de optie om BD architecten voor deze opdracht als architect de opdracht te geven vanuit een groot aantal overwegingen te prefereren is. Geadviseerd wordt om voordat de definitieve keuze gemaakt wordt met BD architecten de volgende twee punten te bespreken:

1. Borgen expertise basisscholen; omdat dit direct beide scholen treft wordt geadviseerd dit onderwerp voor te bereiden met o.a. de beide bouwkundige adviseurs van de scholen en de gemeente en BD architecten uit te nodigen zich te presenteren in een extra stuurgroep waarbij desgewenst ook betrokken schooldirecties uitgenodigd worden
2. Prijsvorming; doel is te komen tot een raamovereenkomst die gebaseerd is op tarieven die passend zijn in de huidige markt en een concrete startopdracht voor het opstellen van het V.O. (Voorlopig ontwerp) in de maanden november, december en januari.